

BJÄRRED OCH BORGEBY

Kulturmiljöprogram Lomma kommun

Åtgärdsprogram

Antaget av kommunfullmäktige 24 november 2005.

Kulturmiljöprogram Lomma kommun
Åtgärdsprogram, Bjärred och Borgeby
2005

Kulturmiljöprogrammet är producerat av Malmö Kulturmiljö.

Projektgrupp:

Lomma kommun
Gun Andersson, kulturchef (projektledare)
Anders Nyquist, planeringschef
Gertrud Richter, stadsarkitekt

Malmö Kulturmiljö
Carola Lund, byggnadsantikvarie
Olga Schlyter, byggnadsantikvarie
Pia Wallin, byggnadsantikvarie
Carl Johan Sanglert, arkeolog och kulturgeograf

Avsnitt om offentliga platser och miljöer är producerade av Ylva Pålstam, Ramböll Sverige AB.

Formgivning av omslag: Ottosson Media
Layout och bildhantering: Malmö Kulturmiljö
Foto: Malmö Kulturmiljö och Ylva Pålstam, Ramböll Sverige AB
Äldre bildmaterial: Lomma kommuns centralarkiv
Kartmaterialet är baserat på Lomma kommuns digitala grundkarta från 2001 och bearbetat av Malmö Kulturmiljö.

Förord

God bebyggd miljö är ett av de femton miljökvalitetsmål riksdagen antagit. Enligt beslutet skall senast år 2010 fysisk planering grundas på program och strategier för hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas.

I ett läge då utbyggnadstrycket på vår region är stort är det extra angeläget att ha kunskap om vad som skapar bygdens, ortens eller områdenas karaktär och vilka värden som skall värnas och vilka nya element vi eftersträvar. Vårt kulturmiljöprogram skall bejaka och främja utveckling och omvandling och med det i bagaget kan vi planera för och medge utveckling med den hänsyn som en systematisk analys av bebyggd miljö ger möjlighet till. Våra bebyggelsemiljöer och kulturlandskap har stor betydelse för inte bara kommunens invånare utan också för dess ansikte utåt.

Alla är vi i grunden angelägna om att bidra till att skapa bra miljöer och att värna det skyddsvärda och ta oss an gamla byggnader eller trädgårdar med respekt för de idéer som skapat dem och de värden de kan innehålla. Med den övertygelsen i grunden är det min förhoppning att vårt Kulturmiljöprogram väcker nyfikenhet och ger kunskap hos varje medborgare. Det bästa skyddet för vår kulturmiljö är när varje fastighetsägare själv inser dess värde och handlar därefter.

Vår kommun har underbara byggnader och fantastiska miljöer. Vi skall utveckla våra bebyggelsemiljöer, anpassa dem efter dagens behov och värderingar, men på ett sätt som inte innebär att vi riskerar skada eller förstöra det som både vi idag och våra barn och barnbarn skall kunna få uppleva när de flanerar i vår kommun om femtio eller hundra år. Då skall vi dessutom ha skapat nya byggnader och miljöer som de tycker är skyddsvärda och vill bevara för sina barnbarn.

Att åstadkomma en god bebyggd miljö handlar om att ta sig an dagen med kunskap om och respekt för gårdagen och omsorg om morgondagen.

Thomas Håkansson
Kommunstyrelsens ordförande

Innehåll

Inledning	5
Åtgärdsprogrammets status och tillämpning	6
Urval och riktlinjer	6
Kulturmiljön och lagstiftningen	9
Kulturmiljön i Lomma kommun	13
Kulturmiljön i Bjärred och Borgeby	15
Urval: Bebyggelsemiljöer	19
Offentliga platser och miljöer	83
Urval: Offentliga platser och miljöer i Bjärred	87
Urval: Offentliga platser och miljöer i Borgeby	107
Ordlista	111

Inledning

”Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter skall visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön...” (Lag om kulturminnen m.m., KML, 1 kap 1§)

Att skydda och vårda kulturmiljön är en nationell angelägenhet, och ansvaret delas av oss alla. Detta slås fast i Kulturminneslagets första kapitel. Därför är det av stor vikt att hos såväl allmänhet som tjänstemän förankra och fördjupa kunskapen om det värdefulla i vår omgivning. I Lomma kommun pågår arbetet med ett Kulturmiljöprogram som ska samla och sprida kunskap om kommunens kulturhistoriskt intressanta miljöer.

Kulturmiljöprogram i tre delar

Kulturmiljöprogrammet består av tre delar. Den första delen är en historisk översikt som redogör för kommunens kulturhistoriska utveckling. Den andra delen är föreliggande åtgärdsprogram, i vilket värdefulla miljöer och objekt pekas ut och förslag ges på åtgärder för att bevara dem. Den tredje delen består av informationsblad med råd och riktlinjer till fastighetsägare och enskilda husägare som planerar att göra förändringar av sina byggnader.

Arbetet med kulturmiljöprogrammet har pågått under perioden 2001-2005 och har utförts av Malmö Kulturmiljö, på uppdrag av kommunstyrelsen i Lomma kommun. Åtgärdsprogrammet har utförts av byggnadsantikvarierna Carola Lund, Olga Schlyter och Pia Wallin samt kulturgeografen och arkeologen Carl Johan Sanglert. De avsnitt som behandlar kommunens offentliga platser och miljöer har gjorts av landskapsarkitekt Ylva Pålstam på Ramböll Sverige AB.

Åtgärdsprogrammets syfte

Åtgärdsprogrammet ska samla och sprida kunskap om värdefulla miljöer och ge rekommendationer för en varsam hantering av dem. Det riktar sig till kommunens tjänstemän, fastighetsägare och en intresserad allmänhet. Åtgärdsförslag som presenteras i programmet kan av kommunens tjänstemän användas som underlag vid fysisk planering och ärendehantering. Genom att en samlad bedömning gjorts av kommunens kulturmiljöer kan exempelvis bygglovsärenden bedömas på likvärdiga grunder. För fastighetsägare innebär det också en större tydlighet i beslutsprocessen, då underlaget finns tillgängligt redan på förhand. Programmet ger också fastighetsägare råd om hur de bäst bevarar kulturvärdena i sina hus.

Läsanvisningar

Åtgärdsprogrammet är uppdelat i tre delar, “Lomma tätort”, “Bjärred och Borgeby” samt “Byarna och landsbygden”. Ett inledande avsnitt som beskriver hela Lomma kommun som kulturmiljö återfinns i alla tre delarna. Här beskrivs det som kan ses som karaktäristiskt och värdefullt för hela kommunen, och som bör beaktas och värnas vid framtida översikts- och detaljplanearbete.

De delar som behandlar de detaljplanlagda tätorterna är strukturerade i tre detaljeringsnivåer. Inledningsvis behandlas varje tätort i sin helhet, med dess lokala särdrag och bevarandevärda kulturmiljöer. Nästa nivå gäller avgränsade områden i tätorterna. Det kan till exempel vara ett bebyggelseområde som har en enhetlig karaktär. I Lomma finns 23 områden utvalda, i Bjärred 18 och i Flädie fem. Varje område har ett kapitel som inleds med en karta. Området är beskrivet och det finns riktlinjer för hur värdefulla karaktärsdrag kan bevaras.

På den lägsta detaljeringsnivån handlar det om enskilda byggnader. I varje område är kulturhistoriskt värdefulla byggnader markerade på kartan och beskrivna, och det finns riktlinjer för deras bevarande. Byggnaderna är ordnade efter fastighetsbeteckning, eftersom det är det gängse sättet att benämna byggnader i det kommunala arbetet.

För orterna Lomma, Bjärred och Borgeby finns kapitel som behandlar ett urval av de offentliga platserna och miljöerna, och åtgärdsförslag presenteras för hur man bör handskas med dessa.

Foton och kartor

Åtgärdsprogrammet är illustrerat med ett stort antal färgfoton som tagits av Malmö Kulturmiljö under arbetet med åtgärdsprogrammet samt under bebyggelseinventeringen åren 2001-2003. Enstaka bilder har tagits vid senare tillfällen. De historiska bilderna som förekommer är lånade från Lomma kommuns centralarkiv. Bilderna i avsnitten som behandlar offentliga platser och miljöer har tagits av Ylva Pålstam 2005. Kartmaterialet är framställt av Malmö Kulturmiljö och baserat på Lomma kommuns digitala grundkarta från 2001.

Källor

De historiska uppgifter som förekommer i åtgärdsprogrammet är hämtade från den historiska översikten och från bebyggelseinventeringen. I den historiska översikten finns en sammanställning av alla källor som använts.

Åtgärdsprogrammets status och tillämpning

Vägledande dokument

Åtgärdsprogrammet är ett förtydligande av den kommuntäckande översiktsplanen och hanteras som en fördjupning av denna plan inom kulturmiljöområdet. Programmet är inte juridiskt bindande, men det är vägledande vid beslut i exempelvis bygglovsfrågor och det kommer fungera som underlag vid framtagandet av juridiskt bindande detaljplaner.

Allmänna och enskilda intressen

Översiktsplaner redovisar de allmänna intressena och innefattar inte någon slutgiltig avvägning gentemot enskilda intressen. Det är vid framtagandet av detaljplaner och områdesbestämmelser samt vid bygg- och rivningslovsprövning som avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen ska göras enligt Plan- och bygglagen.

Eftersom det är kulturmiljön utifrån det allmännas intressen som värnas i åtgärdsprogrammet läggs större vikt vid sådant som är synligt från offentliga platser, till exempel från gatan. Detta framgår av programmets riktlinjer, som ofta endast gäller förändringar i gatufasader. Fasaderna mot gatan utgör en del av många människors gemensamma stadsbild och livsmiljö, och där är det viktigare att värna om de värden som finns.

Detaljplaner och områdesbestämmelser

En detaljplan är ett juridiskt dokument som bestämmer hur mark och bebyggelse får användas. Den reglerar såväl enskildas som kommunens rättigheter och skyldigheter. I detaljplanen fastslås hur marken får bebyggas, till exempel höjd och placering av husen. Utformningen av ny bebyggelse och ändringar av befintlig bebyggelse kan också regleras. En detaljplan kan täcka en hel stadsdel eller bara en del av ett kvarter eller en fastighet. Områdesbestämmelser används för områden som inte omfattas av detaljplan och reglerar endast ett fåtal frågor. När detaljplaner och områdesbestämmelser upprättas har berörda och andra medborgare insyn och möjlighet att framföra synpunkter under det i lagen föreskrivna samråds- och utställningsförfarandet.

Bygglovshantering

För att bygga nytt, bygga om eller bygga till krävs i de flesta fall bygglov. Det gäller också anordnandet av till exempel plank och murar. Inom område med detaljplan krävs lov för att ändra utseende på en byggnad genom att till exempel måla om den eller byta fasadbeklädnad. Bygglov söks hos kommunen, och beslut tas av handläggarna på Plan- och byggkontoret eller av Miljö- och byggnadsnämnden. Kommunen har i vissa fall ändrat bygglovsplikten i detaljplan, det kan antingen vara en minskning eller en ökning av lovsplikten. För att få veta vad som gäller i ett specifikt fall måste man vända sig till plan- och byggkontoret.

Urval och riktlinjer

Bebyggelseinventering ligger till grund

I åtgärdsprogrammet presenteras byggnader och miljöer av kulturmiljöintresse. Till grund för urvalet ligger dels den historiska översikt över Lomma kommun som utgör Kulturmiljöprogrammets första del, dels en bebyggelseinventering som genomfördes under åren 2001-2003. Inventeringen omfattade samtliga byggnader i kommunen uppförda före 1960, samt enhetliga bostadsområden och ett urval av enskilda, arkitektritade hus uppförda efter 1960. Inventeringen finns på Lomma kommun i form av en databas.

Urval av byggnader och miljöer

Urvalet av byggnader och miljöer i åtgärdsprogrammet ska spegla hela kommunens kulturhistoria med dess varierade berättelser och perspektiv. Det är inte bara det speciella och unika som är kulturhistoriskt värdefullt, utan även det vardagliga och representativa. Byggnader och miljöer fungerar som historiskt källmaterial, varifrån man kan utläsa mycket om traktens utveckling och om människors levnadsbetingelser under olika perioder i historien. Därför är det viktigt att man, parallellt med nyproduktion och förändringsarbete, också arbetar för ett bevarande av en allsidig bebyggelse.

”Röda” och ”gula” hus

I åtgärdsprogrammet har vissa byggnader markerats med rött eller gult på områdeskartorna. De hus som är markerade med gult har bedömts som kulturhistoriskt värdefulla, och besitter värden som ska beaktas vid ändringar i enlighet med varsamhetskravet i Plan- och bygglagen 3 kap § 10. De hus som är markerade med rött har bedömts som särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synvinkel, och omfattas därför av förvanskningsförbudet i Plan- och bygglagen 3 kap § 12.

Varsamhetskrav och förvanskningsförbud

I Plan- och bygglagen 3 kap § 10 står det att ändring av en byggnad ”skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara”. Denna lagtext gäller generellt för all bebyggelse. Alla hus ska alltså behandlas med varsamhet, och om det finns kulturhistoriska värden ska dessa tas till vara. Kommunen kan precisera och säkerställa detta krav för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse genom att införa varsamhetsbestämmelser i juridiskt bindande detaljplaner.

För byggnader som är ”särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär” gäller Plan- och bygglagen 3 kap § 12, som innebär ett förbud mot förvanskningar. För att säkerställa att detta krav juridiskt kan kommunen införa skyddsbestämmelser i detaljplan. Skyddsbestämmelser kan också innebära rivningsförbud.

Vad är en byggnads karaktär?

I åtgärdsprogrammet presenteras åtgärdsförslag för hur de utvalda byggnaderna och miljöerna bör behandlas för att deras kulturvärden ska bevaras. Dessa riktlinjer är ofta formulerade på ett tämligen generellt sätt. Det kan till exempel stå att det är viktigt att en byggnads karaktär bibehållas. Vad som är en byggnads karaktär kan vara svårt att sätta fingret på. Det handlar ofta om en kombination av material, volym, fasadkomposition och detaljers utformning. Till synes små förändringar kan ofta förändra en byggnad mer än vad som avsetts. För att undvika misstag kan man vända sig till kommunens arkitekter eller antikvariska expertis för råd.

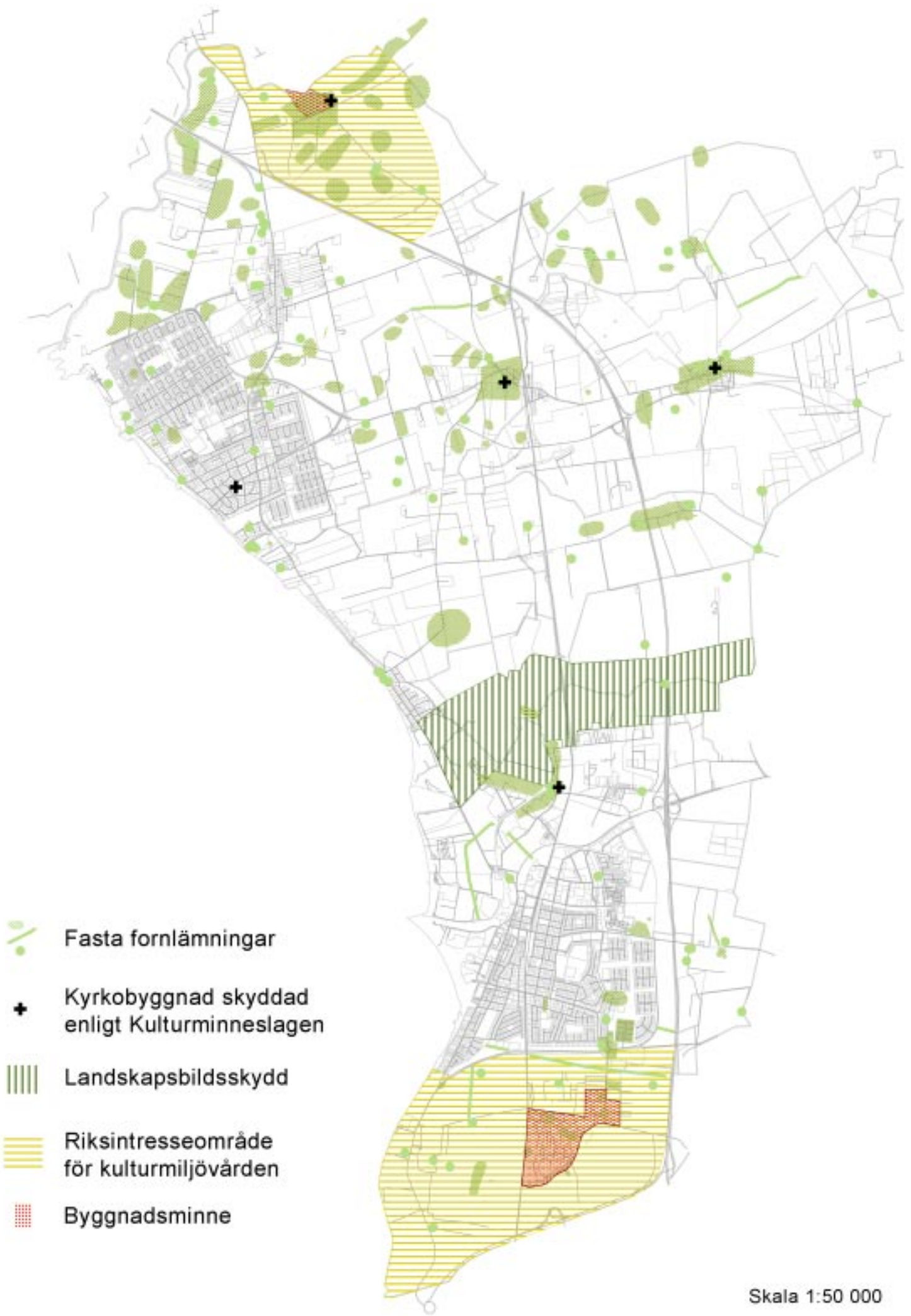
Plan- och bygglagen

3 kap 1 § Byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan.

3 kap 10 § Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.

3 kap 12 § Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.

3 kap 13 § Byggnaders yttre skall hållas i vårdat skick. Underhållet skall anpassas till byggnadens värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt samt till omgivningens karaktär.

- Fasta fornlämningar
- Kyrkobyggnad skyddad enligt Kulturminneslagen
- Landskapsbildsskydd
- Riksintresseområde för kulturmiljövården
- Byggnadsminne

Skala 1:50 000

Kulturmiljön och lagstiftningen

Kyrkobyggnad - Samtliga kyrkobyggnader byggda före 1940 är skyddade enligt Kulturminneslagen, och får inte ändras utan tillstånd från Länsstyrelsen. Borgeby, Fjellie, Flädie, Lomma kyrkor tillhör de kyrkor som är uppförda före 1940 och som därmed besitter ett skydd. Även kulturhistoriskt värdefulla kyrkor som tillkommit efter detta år kan efter beslut från Riksantikvarieämbetet skyddas genom denna lag, vilket är fallet med Berga kyrka.

Begravningsplats - Samtliga begravningsplatser anlagda före 1940 är skyddade enligt Kulturminneslagen. Länsstyrelsen är här beslutande instans. Enligt denna lag är Borgeby, Fjellie, Flädie och Lomma kyrkors kyrkogårdar skyddade. Kolerakyrkogården i Bjärred definieras som fornminne (se nedan).

Landskapsbildsskydd - En gammal form av skydd för landskapsbilden med stöd av naturvårdslagen i dess lydelse före 1 januari 1975. Skyddsformen förordnades av Länsstyrelsen för vissa områden i syfte att reglera bebyggelse, vägar och andra anläggningar som kunde påverka landskapsbilden negativt. Även om begreppet inte finns i den nu gällande miljöbalken gäller fortfarande bestämmelserna inom de olika landskapsbildsskyddade områdena så länge Länsstyrelsen inte beslutat om något annat. Bestämmelserna inom ett landskapsbildsskyddat område reglerar inte anordningar för jord- och skogsbrukets behov men för att till exempel bygga ett nytt bostadshus krävs det dispens. Inom Lomma kommun finns en miljö som besitter ett landskapsbildsskydd, nämligen Höje ås dalgång.

Länsintresse - I Malmöhus län har bevarandevärda kulturmiljöer pekats ut ur ett länsperspektiv. För att länsintressenas kvaliteter ska säkerställas krävs att de säkerställs i den kommunala planläggningen. I Lomma kommun finns fyra länsintressen som tagits ut av Länsstyrelsen; Alnarp (Öppen odlingsbygd med fornlämningar. Bebyggelsemiljön i Alnarp), Bomhög (Öppet odlingslandskap med fornlämning), Fjellie (Öppen odlingsbygd med fornlämningar) och Borgeby (Fornlämningar i öppen odlingsbygd). Dessutom finns tre enstaka objekt och miljöer i Lomma kommun som bedömts vara av länsintresse; Gamla Folkets hus i Lomma, före detta Kockums tegelbruk och Bjersunds tegelbruk. För att länsintressenas kvaliteter ska säkerställas krävs att de säkerställs i den kommunala planläggningen.

Riksintresse - Enligt Miljöbalken kan Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer peka ut riksintressen för kulturmiljövården som bedöms vara av nationellt intresse att skydda och vårda. För att riksintressenas kvaliteter ska bevaras krävs att de säkerställs i den kommunala planläggningen. Nödvändiga förändringar inom riksintresseområdena ska genomföras med stor varsamhet och respekt för såväl deras karaktär som miljön i sin helhet. Länsstyrelsen är beslutande instans. Vid konflikt är regeringen beslutande instans. Riksintressen för kulturmiljövården i Lomma kommun är Löddeköpinge-Stävie-Borgeby [M44] (delen i Borgeby socken) och Alnarp - Burlöv [M 80] (delen i Lomma socken). Dessutom ingår stora delar av Lomma kommun (väster om E6) i riksintresset för kustzonen, enligt Miljöbalken 4 kap 1 § och 4 §. Kustzonen är skyddad på grund av sina kultur- och naturvärden. Bland annat innebär detta att ingen ny fritidsbebyggelse ska uppföras annat än som förtätning av befintliga fritidshusområden.

Byggnadsminnen - Enligt Kulturminneslagen kan en synnerligen märklig byggnad förklaras som byggnadsminne. Länsstyrelsen är beslutande instans, och de utfärdar även skyddsföreskrifter som anger på vilket sätt byggnadsminnet ska vårdas och underhållas samt i vilka avseenden det inte får ändras. Byggnadsminnen i Lomma kommun är Borgeby slott och Alnarp. Det finns i dagsläget inga byggnader inom kommunen där fråga väckts om byggnadsminnesförklaring.

Statliga byggnadsminnen - Byggnadsminne i statlig ägo. Riksantikvarieämbetet är här beslutande instans. Lomma kommun saknar statliga byggnadsminnen.

Fornlämning - Alla fasta fornlämningar är skyddade enligt Kulturminneslagen. Man får inte förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning utan tillstånd från Länsstyrelsen. Fasta fornlämningar är följande lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna:

1. gravar, gravbyggnader och gravfält samt kyrkogårdar och andra begravningsplatser,
2. resta stenar samt stenar och bergytter med inskrifter, symboler, märken och bilder samt andra ristningar eller målningar,
3. kors och minnesvårdar,
4. samlingsplatser för rättskipning, kult, handel och andra allmänna ändamål,
5. lämningar av bostäder, boplatser och arbetsplatser samt kulturlager som uppkommit vid bruket av sådana bostäder eller platser, liksom lämningar efter arbetsliv och näringsfång,
6. ruiner av borgar, slott, kloster, kyrkobyggnader och försvarsanläggningar samt av andra märkliga byggnader och byggnadsverk,

7. färdvägar och broar, hamnanläggningar, vårdkasar, vägmärken, sjömärken och likartade anläggningar för samfärdse samt gränsmärken och labyrinter,
8. skeppsvrak, om minst etthundra år kan antas ha gått sedan skeppet blev vrak.

Fasta fornlämningar är också naturbildningar till vilka ålderdomliga bruk, sägner eller märkliga historiska minnen är knutna liksom lämningar efter äldre folklig kult.

Inom Lomma kommun finns såväl synliga som dolda fornlämningar. Genom Kulturminneslagen har fasta fornlämningar ett automatiskt skydd, vilket innebär att en nyupptäckt fornlämning har ett omedelbart skydd, utan att något myndighetsbeslut fattats. Exempel på fornlämningar i Lomma kommun är bronsåldershögar, men det finns även yngre lämningar såsom kolerakyrkogården i Bjärred och lertäkterna i Lomma.

Ortnamn - Enligt Kulturminneslagen ska god ortnamnsred iaktas vid statlig och kommunal verksamhet. Det innebär bland annat att hävdvunna ortnamn inte ska ändras utan starka skäl och att påverkan på hävdvunna namn ska beaktas vid nybildning av ortnamn.

Bevarandeplaner - Ett hus eller en miljö kan behandlas i en bevarandeplan som innebär att en extra stor hänsyn tas till byggnaderna/miljöernas kulturhistoriska värde vid lovgivning. Byggnadsnämnden i kommunen är då beslutande instans. Det finns för närvarande inga översiktliga bevarandeplaner för Lomma kommun.

Översiktsplanen - I översiktsplanen redovisas kulturhistoriskt intressanta miljöer, byggnader och fornlämningar inom kommunen med mål, riktlinjer och rekommendationer för att säkerställa kulturmiljöerna. Översiktsplanen är obligatorisk. Den behandlar mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling för hela kommunen. Den utgör underlag för detaljplanläggning och vid prövning av ansökningar om lov, men innehåller inga avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen. Den har ingen bindande verkan för enskilda och myndigheter.

Områdesbestämmelser - Områdesbestämmelser kan användas för att säkerställa översiktsplanens intentioner eller tillgodose riksintressen. Områdesbestämmelser kan antas till exempel för att skydda en kulturmiljö eller landskapsbild mot störande förändringar, för att reglera tillbyggnader och andra ändringar samt nya byggnader i en värdefull miljö och för att i en värdefull miljö utvidga lovpunkten till att omfatta fasadåtgärder och rivning. Det är byggnadsnämnden i kommunen är beslutande instans. Det finns inga områdesbestämmelser för Lomma kommun.

Detaljplaner - Genom detaljplaner regleras markens användning och bebyggelsen inom kommunen. I detaljplaner görs avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen, och rättigheter och skyldigheter för markägare klarläggs. Det är detaljplanen som ligger till grund för bygglovprövningen. Byggnadsnämnden är beslutande instans vad gäller detaljplaner.

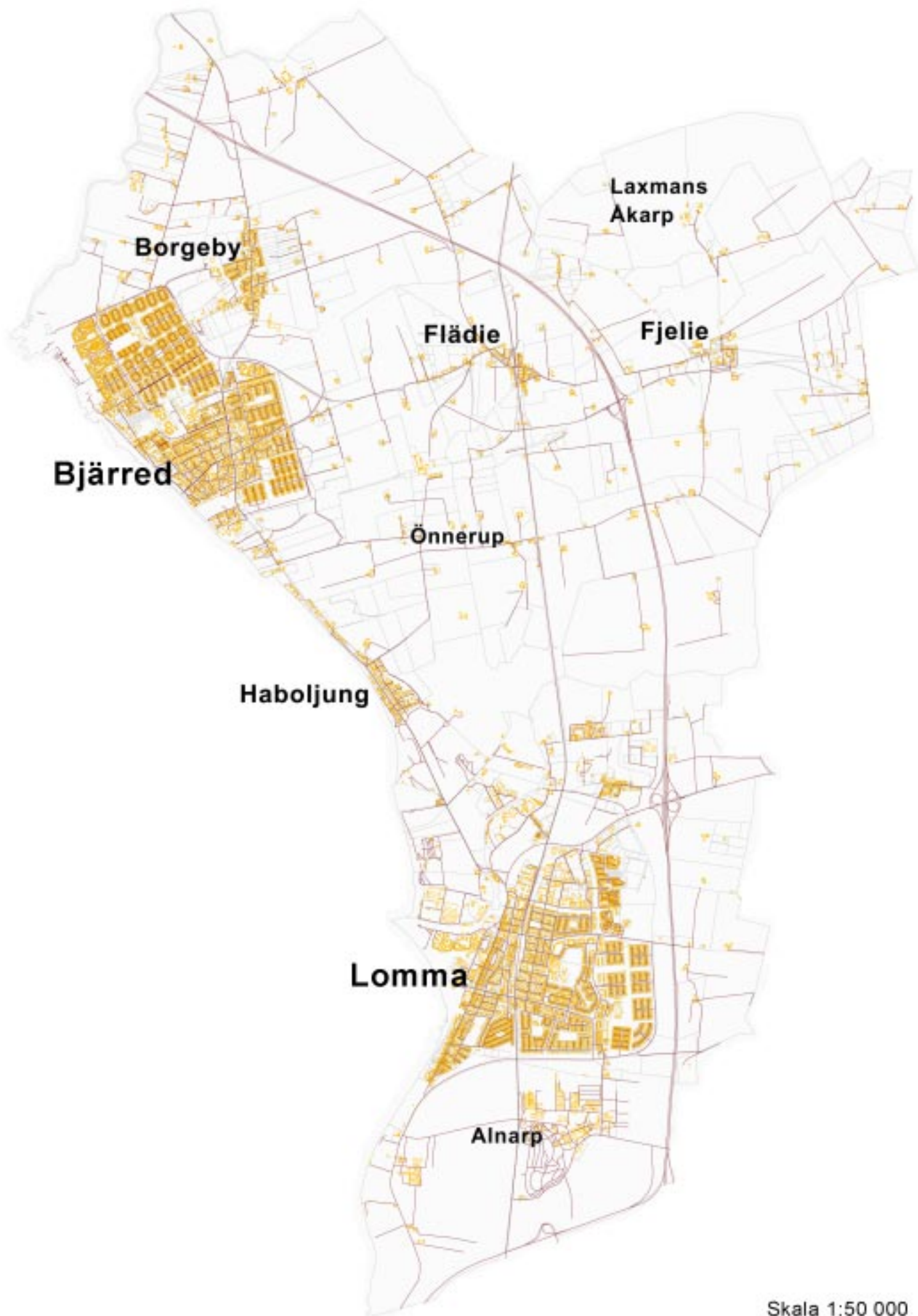
- *Varsamhetskrav och varsamhetsbestämmelser* - I plan- och bygglagen 3 kap 10 § finns ett generellt varsamhetskrav som gäller all bebyggelse. Där står det att en ändring av byggnad ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, kulturhistoriska och konstnärliga värden tas till vara. I detaljplaner kan man införa särskilda varsamhetsbestämmelser, *k-märkning*, där man preciserar innebörden av kravregeln i PBL 3:10.
- *Förvanskingsförbud och skyddsbestämmelser* - För byggnader som är särskilt värdefulla från kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, gäller enligt 3 kap 12 § att de inte får förvanskas. I detaljplaner kan man införa särskilda skyddsbestämmelser, *q-märkning*, där man preciserar innebörden av kravregeln i PBL 3:12. Även rivningsförbud kan införas med en sådan bestämmelse. Det finns ingen märkning eller lista över byggnader i Lomma kommun som ses som "trotolvor". Ett exempel på en miljö i kommunen som är märkt med litet q är Tegelbruksområdet i Bjärred. Även vissa enskilda hus utmed Strandvägen i Lomma är försedda med q i detaljplanen.
- *Q-märkning* - Används i detaljplaner (och områdesbestämmelser) för att beteckna kulturhistorisk värdefulla byggnader och områden. Q-märkningen är en användningsbestämmelse och betyder att användningen ska vara anpassad till bebyggelsens kulturvärden. I de fall man vill ha en viss användning kan man ange det. En Q-märkning innebär inte automatiskt rivningsförbud, och vill man reglera olika företeelser, som till exempel färgsättning, bör Q-märkningen kompletteras med särskilda varsamhetsbestämmelser eller skyddsbestämmelser (se ovan). Folkets Hus och dansrotundan är ett exempel på en miljö som är märkt med stort Q i Lomma.
- *Ersättningsregler:*
 - I PBL 14 kap § 8 regleras fastighetsägares rätt till ersättning från kommunen, exempelvis om rivningslov inte beviljas eller om skyddsbestämmelser innebär merkostnader för fastighetsägaren. Varsamhetsbestämmelser kan inte medföra rätt till ersättning.

Rivning vägras: Om en fastighetsägare nekas rivning av en byggnad kan ersättning komma i fråga ifall skadan anses betydande. Skadan beräknas som skillnaden mellan marknadsvärdet före och efter beslutet om vägrad rivning. Enligt praxis har värdeminskningar på 10-20% räknats som betydande. Ett sådant fall kan exempelvis handla om en fastighetsägare som inte får riva och bygga nytt utan tvingas renovera byggnaden, vilket visar sig vara ett dyrare alternativ. Om inte byggnaden är i mycket dåligt skick blir dock sällan merkostnaderna för en renovering tillräckligt stora för att ersättning ska utgå. I detta sammanhang är värt att påpeka att det enligt PBL 3 kap § 13 är lagstadgat att alla byggnader ska underhållas.

Skyddsbestämmelser: Vid införande av skyddsbestämmelser kan fastighetsägaren ha rätt till ersättning om ”pågående markanvändning avsevärt försvåras”. Ett sådant läge kan uppstå till exempel om skyddsbestämmelserna innebär att bygglov inte beviljas för åtgärder som det vanligtvis beviljas bygglov för. Ersättning kan också bli aktuellt om det uppstår merkostnader i och med att fastighetsägaren tvingas använda särskilda material och/eller metoder vid underhåll. Merkostnaderna måste uppnå en viss nivå för att ersättning ska komma i fråga, men ofta innebär inte kraven i skyddsbestämmelserna några nämnvärda extrakostnader. Merkostnader kan ibland också kompenseras av att värdet på fastigheten ökar.

Kulturresevat - Kulturresevat får avsättas av Länsstyrelsen eller kommunen i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade landskap. Detta är ett nytt institut som tillkom med Miljöbalken. Det finns dock ännu inga kulturresevat av den här kategorin avsatta av Länsstyrelsen i Lomma kommun.

Biotopskydd - Utöver de skyddsinstrument som syftar till att bevara kulturmiljöer finns det en del skyddsinstrument vars syfte är att bevara värdefulla naturmiljöer men vars konsekvenser även bidrar till att skydda kulturmiljöer. Genom till exempel biotopskydd kan kulturelement som odlingsrösen och märkegravar eller åkerholmar och åkerrenar, som kan vara rester av mycket gamla slätter och betesmarker, skyddas.

Kulturmiljön i Lomma kommun

Lomma kommun bildades 1963 genom sammanslagning av Lomma köping och Flädie storkommun. Kommunen karaktäriseras av sitt läge vid havet, jordbrukslandskapets fullåkersbygd och kommunikationslederna som skär genom landskapet i nord-sydlig riktning. Historisk sett har jordbruk och tegelindustri varit de mest betydelsefulla näringarna i området, vilket speglas i de kulturmiljöer som återfinns i kommunen. Kommunens norra gräns går i Lödde å, och vid Lomma har Höje å sitt utlopp.

De största tätorterna i kommunen är Lomma och Bjärred, två samhällen med olika karaktär och olika bakgrund. Lomma har rötter i medeltiden, men utvecklades främst i samband med tegel- och cementindustrin i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Bjärreds historia är kortare och är kopplad till det bad- och semesterliv som etablerades på platsen kring sekelskiftet 1900. Fjelie och Flädie, belägna mellan Bjärred och Lund, är medeltida kyrkbyar som kom att förändras i och med järnvägarnas dragning. Flädie framstår idag till stora delar som ett stationssamhälle. Borgeby samhälle, norr om Bjärred, började växa fram under slutet av 1800-talet i samband med laga skiftet i socknen, som splittrade den gamla byn vid Borgeby kyrka och slott. Habo Ljung, vid kusten norr om Lomma, kom till som ett sommarstugesamhälle på 1930-talet.

Värdefulla kategorier och områden

Teglet och tegelindustrin

Den betydelsefulla tegelindustrin avspeglar sig i Lommas kulturmiljöer på flera sätt. Industribebyggelsen är till stora delar försvunnen idag, vilket gör att det som finns kvar är särskilt värdefullt att bevara. Stora, sammanhängande områden med tegelarbetsbostäder från tiden kring sekelskiftet 1900 finns dock bevarade i kommunen, och utgör unika bebyggelsemiljöer. De idag vattenfyllda lertäkterna som bland annat återfinns i norra Lomma är en annan kulturhistoriskt värdefull lämning efter industriepoken. Vidare avspeglar sig teglets betydelse för Lomma i byggnadstraditionen. En stor del av byggnaderna i kommunen har fasader i lokalt tillverkat tegel. Det gula teglet är dominerande. Rött tegel, som tillverkades i Kanik, är vanligt främst i Bjärred. Även cementindustrin med produkten Eternit har lämnat spår i bebyggelsen. In på 1970-talet, då stora enhetliga bostadsområden uppfördes i kommunen, var fasadmaterialet tegel. Eternit användes då i stor utsträckning som takmaterial.

Det lokalt tillverkade teglet syns i många fasader.

Närheten till havet

Många kulturmiljöer i Lomma har en koppling till havet, mer eller mindre direkt. Det var havet som under 1900-talets första hälft drog semesterfirande stadsbor till Bjärred och Habo Ljung, vilket kom att prägla bebyggelsen på dessa orter. Vid kusten och utmed Höje å finns hoddor som används och använts av fiskare. Bryggor och båtar kantar kusten på flera ställen. För arbetarna längs med Strandvägen i Lomma var fisket en viktig binäring, och tomterna där sträcker sig långsmala ner mot havet.

Öresund är och har varit en tillgång, både för nytta och nöje.

Jordbrukslandskapet är präglad av 1800-talets skiftesreformer.

Skifteslandskapet

Den karaktäristiska blockformiga och rätlinjiga struktur som går igen i landskapets fastighetsstrukturer, vägnät, och markanvändning är ett arv från enskiftet vid 1800-talets början. Enskiftets syfte var att varje enskild gård skulle tilldelas en sammanhängande ägofigur, vilket ofta medförde att gården flyttades ut från bytomten och placerades centralt på de nya samlade ägorna. På flera håll vittnar gårdar, som nu ligger omgärdade av yngre bebyggelse, om det tidigare landskapet. Större träd i det utpräglade jordbrukslandskapet är ofta reminiscenser av utflyttade gårdslägen. Byarna som skiftades ut kom dock i de flesta fallen att leva kvar då bygdens centrala och gemensamma funktioner samlades på eller i anslutning till bytomterna. Bykaraktären är här i de flesta fall tydlig än idag.

Vägar

Vägnätet i Lomma kommun domineras av enskiftets rätlinjiga vägar och 1900-talets motorvägar och trafikleder men rester av medeltidens terränganpassade byvägar finns också bevarade. Vägarnas utformning och vägnätets struktur återspeglar det samtida samhällets ekonomi och tekniska nivå.

Godsen, Alnarp och Borgeby

Lomma kommun har två slottsänläggningar med lång platskontinuitet. Alnarps gods är känt sedan 1100-talet, och vid nuvarande Borgeby slott har en borg funnits sedan vikingatid. Alnarp har bebyggts främst under 1800-1900-talen och utgör något av ett miniatyrsamhälle, med bostäder och institutionsbyggnader av genomgående hög arkitektonisk kvalitet. Alnarp är idag en del av Sveriges Lantbruksuniversitet och utemiljön med den stora parken är värdefulla komponenter. Huvudbyggnaden på Borgeby, liksom Börjes torn är av medeltida ursprung. Ladugården, från 1700-talets första hälft, är en av Skånes äldsta bevarade ekonomibygnader. Såväl Borgeby som Alnarp är förklarade som byggnadsminnen.

Bebyggelsen

Bebyggelse och bebyggelsemiljöer som framträder som karaktäristiska och värdefulla kategorier i Lomma kommun är bebyggelse på de gamla bytomterna, skiftesgårdar, gatehus, tät arbetarbebyggelse från sekelskiftet 1900, praktfulla villor från samma tid, byggnader med sommarstugekarakter, områden av egnahemskaraktär från 1920-50-talen, lummig villastad med mycket grönska i gaturummet, enhetliga småhusområden från 1950-1970-talen och nyckelbyggnader såsom skolor, järnvägsstationer med mera.

Bevarad enskiftesväg.

Ladugården vid Borgeby slott

Denna typ av hus är mycket vanlig i kommunen.

Kulturmiljön i Bjärred och Borgeby

Bjärred är ett relativt ungt samhälle, som började växa fram som en semesterort vid sekelskiftet 1900. Det är från den tiden den äldsta sammanhängande bebyggelsen i samhället kommer. Stora delar av Bjärred är dock uppförda under slutet av 1900-talet. Bostadsbebyggelsen i Bjärred består så gott som helt och hållet av enfamiljshus i form av villor, radhus eller kedjehus.

Jämfört med Lomma, där man kan se tydliga årsringar i bebyggelsen, är Bjärred mer präglad av en successiv förtätning och utbyggnad. Frånsett de områden som är uppförda från 1960-talet och framåt finns inte enhetliga bebyggelsemiljöer på samma sätt som i Lomma. Området runt Öresundsvägen är till exempel mycket heterogent, med bland annat nationalromantiska sommarnöjen från 1910-talet, typhus i eternit eller tegel från 1950-talet och villor från 2000-talets första år. Trots detta finns en sammanhållning i området i och med de relativt jämnstora tomterna och den väl upp vuxna grönskan. Den sena 1900-talsbebyggelsen, som är mer homogen, ligger till största delen i området Löddesnäs i norra delen av Bjärred, och samhällets östra delar.

I de äldre delarna av Bjärred finner man bebyggelse som vittnar om ortens historia som fashionabel badort. Vid Norra Villavägen finns den äldsta samlade bebyggelsen. Här ligger stora, ibland palatsliknande, villor utmed strandvallen, uppförda av välbärgade borgare från Lund vid sekelskiftet 1900. I området kring Öresundsvägen härstammar stadsplanen med de böljande gatorna från 1910-20-talen, liksom flera av villorna. Flera av husen är av sommarstugekaraktär med fasader i träpanel och nätta volymer.

På flera ställen i Bjärred finns byggnader bevarade från tiden innan samhället växte och blev en tätort. Byggnader av lantlig karaktär, ibland hela gårdar, har inkorporerats i samhället allt eftersom det har expanderat och förtätats. Vad gäller gårdarna är det i många fall endast bostadshuset som finns kvar idag, och ofta i ett så förändrat skick att den lantliga karaktären har gått förlorad. En annan typ av lantbebyggelse är de så kallade gatehusen, hus som ofta låg utmed landsvägarna och där lantbruksarbetare, hantverkare och andra utan jordegendomar bodde. Vid de gamla landsvägarna Västkustvägen och Lundavägen har det funnits bebyggelse av denna karaktär, och enstaka hus finns bevarade.

Västkustvägen, som är den gamla landsvägen utmed kusten, leder genom Bjärred och har kommit att fungera som huvudstråk i samhället. Något egentligt centrum har historiskt sett inte funnits, utan det är utmed Västkustvägen butiker och liknande har samlats. I slutet av 1900-talet skapades en ny centrumanläggning vid norra delen av Västkustvägen, i form av en stor byggnad som inte knyter an till bebyggelsestraditionen på platsen. Det är en galleria som är mycket sluten utåt, belägen som en solitär, frikopplad från gaturummet.

Närheten och kontakten med havet är viktig i Bjärred och strandlinjen är ett betydelsefullt grönstråk. Strandpromenaden leder utmed kusten ända upp till Lödde ås mynning. Bebyggelsen i Löddesnäs sträcker sig inte ända fram till strandlinjen, utan strandängarna lämnats obebyggda som grönytor. I centrala Löddesnäs finns högväxta lövträd bevarade från parken vid Löddesnäs gård, som låg där innan dagens bostadsområden byggdes ut. I södra Bjärred, vid Bjersund, finns de bokskogsliknande resterna av parken vid Bjärreds saltsjöbad. I 1960-70-talens bostadsområden ligger bebyggelsen grupperad i små öar med parkmark mellan, vilket är mycket karaktäristiskt för den tidens planering. I dessa grönstråk går gång- och cykelvägar, enligt den tidens ideal om trafikseparering.

Nordost om Bjärred ligger Borgeby, ett litet samhälle som växte fram utmed Västkustvägen under slutet av 1800-talet, men som idag till största delen består av villor från sent 1900-tal. Borgeby präglas av låg och tät bebyggelse.

Karaktäristiska och värdefulla områden och kategorier

Gamla gårdar

Allt eftersom Bjärred har expanderat har lantbruksbebyggelse inkorporerats i samhället. Idag finns några bevarade gårdar och manbyggnader omgärdade av mer sentida bebyggelse. Dessa gårdar utgör betydelsefulla historiska ankare som bör hanteras varsamt. För att bevara sådana bebyggelsestrukturer på bästa sätt är det avgörande att hitta lämpliga funktioner för dem. Vad gäller byggnaderna är det viktigt att deras karaktär bevaras och att man använder sig av rätt material vid renovering eller ombyggnad. Gårdsplanerna ska hållas obebyggda och inte hårdgörs med moderna material. Växtlighet i anknytning till gårdarna är av värde och eventuella öppna ytor kring gårdsbebyggelsen ska bevaras.

Praktvillor från sekelskiftet 1900

Bjärreds roll som fashionabel badort för borgare från Lund från sekelskiftet 1900 och några decennier framåt har satt sina spår i bebyggelsen. Framförallt vid Norra Villavägen, men även i området runt Öresundsvägen, finns praktfulla villor bevarade från denna tid. Vid Norra Villavägen är helhetsmiljön något mer välbevarad. Här är de stora tomterna med väl uppvuxen grönska avgörande för områdets karaktär. Här bör man vara mycket försiktig med att stycka av tomter, och vid nyexploatering måste stor hänsyn tas till den omgivande miljön. För att behålla karaktären och den lummiga gatubilden i dessa områden är det av stor vikt att man inte uppför plank eller murar i tomtgränserna utan håller sig till häckar eller staket. Komplementbyggnader bör heller inte uppföras för nära tomtgränsen mot gatan.

Byggnader med sommarstugekaraktär

Mindre och något enklare byggnader från Bjärreds storhetstid som badort finns bland annat i området runt Öresundsvägen. Fram till 1950-talet, då en mer vardaglig bebyggelse för åretruntboende tog vid, uppfördes många hus av sommarstugekaraktär i Bjärred. Kännetecknande är små volymer och fasader i träpanel. Byggnader av denna typ är karaktäristiska för Bjärred och berättar mycket om samhällets ursprung, och det är viktigt att de bevaras.

Villa vid Norra Villavägen.

Sommarstuga vid Södra Villavägen.

Saltsjöbadens park

Resterna efter parken vid Bjärreds Saltsjöbad, är en annan värdefull lämning efter badlivsepoken. Här är det viktigt att de höga lövträden är kvar samt att parkkaraktären bevaras och underhålls.

Gatunätet kring Öresundsvägen

Området norr och söder om Öresundsvägen stadsplanerades i slutet av 1910-talet, och gatustrukturen är typisk för den tidens villaområden. Trädgårdsstaden var på modet, och den österrikiske arkitekten Camillo Sittes teorier om stadsplanering med den upplevande människan i fokus låg till grund för en gatustruktur med slingrande gator och små platsbildningar. Gatunätet ger en särskild karaktär åt området, och det är en värdefull struktur att bibehålla.

Restaurangen vid Bjärreds saltsjöbad i början av 1900-talet. Byggnaden brann ner 1950.

Gatunätet vid Öresundsvägen.

Nyckelbyggnader

Byggnader med centrala och allmänna funktioner är av stor betydelse för ett samhälles karaktär, historieskrivning och självbild. Till sådana byggnader hör exempelvis järnvägsstationen, skolbyggnader, Medborgarhuset. Det är alltid önskvärt att denna typ av byggnader kan bibehålla sin funktion. Är det inte möjligt ska byggnadens karaktär bevaras så att dess ursprungsfunktion går att avläsa.

1960-70-talets grupphusbebyggelse

Dessa bostadsområden utgör en stor del av bebyggelsen i Bjärred. Bebyggelsens enhetliga utformning är ett karaktäristiskt drag för den tidens stilideal - upprepandets estetik. Trafiksepareringen och de centrala grönytorna är också karaktäristiska drag. I dessa områden är det av vikt att enhetligheten bibehålls. Detta gäller material och färgsättning, men framför allt byggnadernas volym.

Den gamla järnvägsstationen är en viktig nyckelbyggnad.

1970-talshus i Löddesnäs.

Urval: Bebyggelsemiljöer

1.	Borgeby	21
2.	Enhetlig småhusbebyggelse, Löddesnäs	25
3.	Radhus från 1970-talet, Nordmannavägen, Leifs väg	29
4.	2000-talets bostäder, Humlegård	31
5.	Villor, Norra Villavägen	33
6.	Kamrersvägen, Anna Sömmerskas väg	39
7.	Äldre lantbebyggelse, Vikingavägen	41
8.	Radhus från 1960-talet, Vasavägen, Enstigen, Granstigen	45
9.	Lövstedts väg	47
10.	Grupphusbebyggelse från 1960-talet Storkvägen m fl	49
11.	Blandad villabebyggelse, Östra Kennelvägen, Trädgårdsv.	53
12.	Norra och Södra Västkustvägen	57
13.	Skolor vid Lundavägen	61
14.	Villor norr och söder om Öresundsvägen	65
15.	Hantverkarevägen, Per Claus väg	73
16.	Villor, Bülow's väg	75
17.	Bjärreds saltsjöbad, järnvägsstationen och Bjersund	77
18.	Kedjehus från 1970-talet, Alfredshäll	81

1. Borgeby

Dagens Borgeby ligger alldeles nordost om Bjärred, utmed Norra Västkustvägen. Före Laga skiftet i Borgeby socken 1859-60 låg dock byn vid Borgeby kyrka och Borgeby slott. Vid skiftet placerades socknens fattighus och skola invid landsvägen en bit söder om den gamla byn. Här fanns vid denna tid ingen annan bebyggelse, men under slutet av 1800-talet växte ett samhälle fram. Bebyggelsen bestod till stor del av gatehus, vilket var bostäder för lantbruksproletariatet och för personer som försörjde sig på enklare hantverk. Den här bebyggelsen finns bitvis bevarad, men Borgeby består idag till stor del av villor från det sena 1900-talet.

Borgeby är en miljö med kulturvärden att värna om. Därför bör man vid eventuell nyproduktion i området ta hänsyn till den befintliga bebyggelsen när det gäller volym. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Norra Västkustvägen från söder.

Löddesnäsvägen 4.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Borgeby 15:48 (Anders Möllares väg 1A), Borgeby 15:52 (Norra Västkustvägen 63), Borgeby 17:44 (Per Borglins väg 1), Borgeby 17:65 (Norra Västkustvägen 39), Borgeby 17:104 (Löddesnäsvägen 4), Borgeby 17:210 (Gudmundsvägen 7)

Den äldre bebyggelsen i Borgeby har över lag genomgått många förändringar och dess karaktär är till stora delar förändrad. De byggnader som ingår i detta urval har dock en tämligen bevarad karaktär, och de har ett miljöskapande värde som äldre inslag i den blandade bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Borgeby 17:218 , Fattighuset (Norra Västkustvägen 82)
Byggnaden uppfördes som fattighus i Borgeby socken efter laga skiftet 1859-60. 1913 byggdes huset till med sju alnar mot söder. I södra delen bodde sedan föreståndarinnan med familj. Byggnadens fasader är spritputsade med slätputsade vitmålade fönsteromfattningar, knutar och gördelgesims. Fönstren är utbytta. Mot vägen i väster finns två entréer med röda dubbelbladiga trädörrar. Mot trädgården i öster finns tre farstuutbyggnader med flacka, valmade, plåtklädda sadeltak. Taket är belagt med enkupigt, rött taktegel och det finns tre murade skorstenar.

Fattighuset utgör en av de gamla nyckelbyggnaderna i Borgeby. Byggnadens läge utmed den gamla landsvägen samt dess långsträckt uppbyggnad med separata entréer vittnar om dess historia som fattighus.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Bostadshusets och uthusets skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Inga tillbyggnader får uppföras. Inga takkupor bör uppföras.

Borgeby 34:1, Borgeby skola (Norra Västkustvägen 80)

Borgeby skola består av tre äldre skolbyggnader. Den äldsta som ligger längst i söder är uppförd 1864. Skolbyggnaden som ligger direkt nordost därom är uppförd 1889 medan den byggnaden som ligger nordost om denna är uppförd 1938.

Den äldsta skolbyggnadens fasader är i gult tegel. Fönstren är sexdelade tvåluftsfönster i trä. Entrédörrarna är utbytta. Sadeltaket är belagt med eternitplattor och det finns en murad skorsten. Den näst äldsta byggnadens fasader är i gult tegel. Fönstren är sexdelade tvåluftsfönster i trä. Tillbyggnaden i väster har fasader i gult tegel, med detaljer i rött tegel så som solbänkar, dekorlist ovan fönstren och gavelröstmarkering. Fönstren är utbytta. Sadeltaket är belagt med eternitplattor och försett med murad skorsten. Den yngsta byggnadens fasader är i gult tegel med stickbågar över fönstren och gjuten dörrumfatning. Fönstren är ursprungliga. Det finns en stor frontespis som sträcker sig över nästan hela den södra fasaden. Sadeltaket är belagt med enkupigt rött taktegel.

De äldre skolmiljöerna har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. Bebyggelsekategorin är ofta gestaltad med stor omsorg. De speglar sina tiders pedagogiska och arkitektoniska ideal, vilket ytterligare förstärker det kulturhistoriska värdet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Byggnadernas ursprungliga funktioner ska vara tydligt avläsbara.

Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Skolbyggnaden från 1938 samt uthuset bör inte förses med takkupor eller takfönster. På övriga byggnader ska eventuella takkupor vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Inga tillbyggnader får uppföras. Nya byggnader kan dock uppföras under förutsättning att de har en koppling till befintlig skolverksamhet. Eventuella nybyggnader ska anpassas till och underordna sig de befintliga byggnadernas arkitektur vad avser skala, material och färgsättning. Murade skorstenar ska bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Höga träd och grönska bör bevaras. Skolgården bör lämnas obebyggd söder om byggnaderna från 1889 respektive 1938, samt väster om byggnaden från 1864.

Skolbyggnaden från 1864.

Skolbyggnaden från 1938.

Skolbyggnaden från 1889.

Kulturhistoriskt värdefull
bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och
bevarandevärda byggnader

LÖDDESNÄS

Skala 1:7500

2. Enhetlig småhusbebyggelse, Löddesnäs

1970 presenterades en ny generalplan för Lomma kommun, som förutsatte en kraftig ökning av antalet boende i kommunen, från drygt 11 000 till mellan 20 000 och 25 000 år 1980. Generalplanen föreslog sammantaget en utbyggnad som skulle rymma upp till 40 000 invånare i kommunen, något som man antog skulle inträffa i mitten av 1990-talet. Antalet nybyggda bostäder som planerades under 1970-talet var 400 per år. I Bjärred var det främst norr om samhället, i Löddesnäs, som denna storskaliga utbyggnad kom till utförande.

Bebyggelsen här är till stor del uppförd i form av enhetligt utformade villor, kedjehus och radhus i en till en och en halv våning. Runt området löper Västanväg som en matarled, och tvärs igenom löper Mellanvägen, utmed vilken det ligger mindre enhetlig villabebyggelse. Från Västanväg och Mellanvägen leder säckgator och gatuslingor in i bostadsområdena. I nord-sydlig riktning leder ett gång- och cykelstråk genom Löddesnäs.

Området har fått sitt namn efter gården Löddesnäs, som låg ungefär där Löddesnässkolan idag ligger, centralt i området. Löddesnäs gård var ett storjordbruk, som bildats 1870 genom en sammanslagning av sju frälseägda gårdar i Borgeby. Idag finns den parklika trädgården bevarad som ett grönområde, med högt uppvuxen lövträdsvegetation. Den är av kulturhistoriskt värde, samtidigt som den har ett betydande miljöskapande värde i området.

Bebyggelsen i Löddesnäs är en miljö med kulturvärden att värna om. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området är enhetligheten i byggnadernas volym, material, placering och färgsättning är ett viktigt karaktärsdrag. Därför bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Färgsättning av snickerier bör hållas enhetlig och skarpa kulörer bör undvikas. Byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Dessutom bör grönområdet, Löddesnäs gårds gamla park, bevaras med sin högresta lövträdsvegetation.

Parken där Löddesnäs gård en gång låg.

Holländarehusvägen.

Kedjehus i norra Löddesnäs.

Trollsjövägen.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Löddesnäs 2:1-7, 2:15-16 (Holländarehusvägen)

Kedjehus belägna utmed grönytan vid havet. Mot öster respektive söder har byggnaderna en lägre byggnadsdel uppförd i vinkel, med fasader i brunt tegel och platt tak. Mot väster och norr reser sig en högre del i två våningar, med fasader i brun träpanel och asymmetriskt sadeltak belagt med shingel. Andra våningen har stora panoramafönster och i bottenvåningen är fasaden indragen så att en skyddad uteplats bildas. Fönstren är enluftsfönster i trä. Entrédörrarna är i trä och har sidoljus. Alla snickerier är brunmålade.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Tomterna bör avgränsas mot gata och parkmark med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga.

3. Kedjehus från 1970-talet, Nordmannavägen, Leifs väg

Bebyggelsen kring Nordmannavägen och Leifs väg byggdes ut i början av 1970-talet, när Bjärred expanderade kraftigt. Bebyggelsen är låg, tät och homogen i sin utformning. Stadsplanen upprättades av VBB genom Harald Mjöberg och Curt Ivarsson 1966. Gatustrukturen följer 1970-talets stadsplaneideal, med säckgator som leder in i området från en omgivande matarled, och cykelvägar i gröna stråk i områdets inre. Landskapsarkitekten Per Friberg stod för områdets utemiljö. Utmed hela Nordmannavägens norra sida löper en hög oxelhäck, och på vägens södra sida är tomterna omgärdade av bokhäckar. Detta ger gaturummet ett närmast arkitektoniskt uttryck.

Nordmannavägen från öster.

Säckgator leder in i området.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 2:22-25, 2:29-32, 6:29-34, 6:39-45 (Kamrersvägen 1-25, 2-16), Bjärred 3:1-44, 7:1-39 (Leifs väg), Bjärred 8:1-49 (Nordmannavägen), Bjärred 13:3-61 (Snorres väg m.fl.)

Dessa bostadsområden uppfördes av O P Wihlborg & son, efter ritningar från 1970 av den danske arkitekten Børge Glahn. Bebyggelsen består av enplans kedjehus med platt tak. Fasaderna är i gult tegel med partier av brunmålad panel och ljusmålade betongskivor. Vid entréerna finns horisontella fönster med ett karaktäristiskt raster av träribbor. Snickerierna är i de flesta fallen, vilket de även ursprungligen var, brunmålade. Taken är platta och har karaktäristiskt utskjutande takbjälkar. Garagen är sammanbyggda med bostadsenheten. Insynsskyddad trädgård finns på baksidan, och framför huset en förträdgård som ofta enbart består av en gräsmatta.

Detta kedjehusområde har höga arkitektoniska kvaliteter och är välbevarat med sin enhetlighet. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte putsas och snickerierna bör behålla sin bruna kulör. Byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Förträdgårdarna bör inte hägnas in. Högre häckar, staket, plank eller murar är olämpliga.

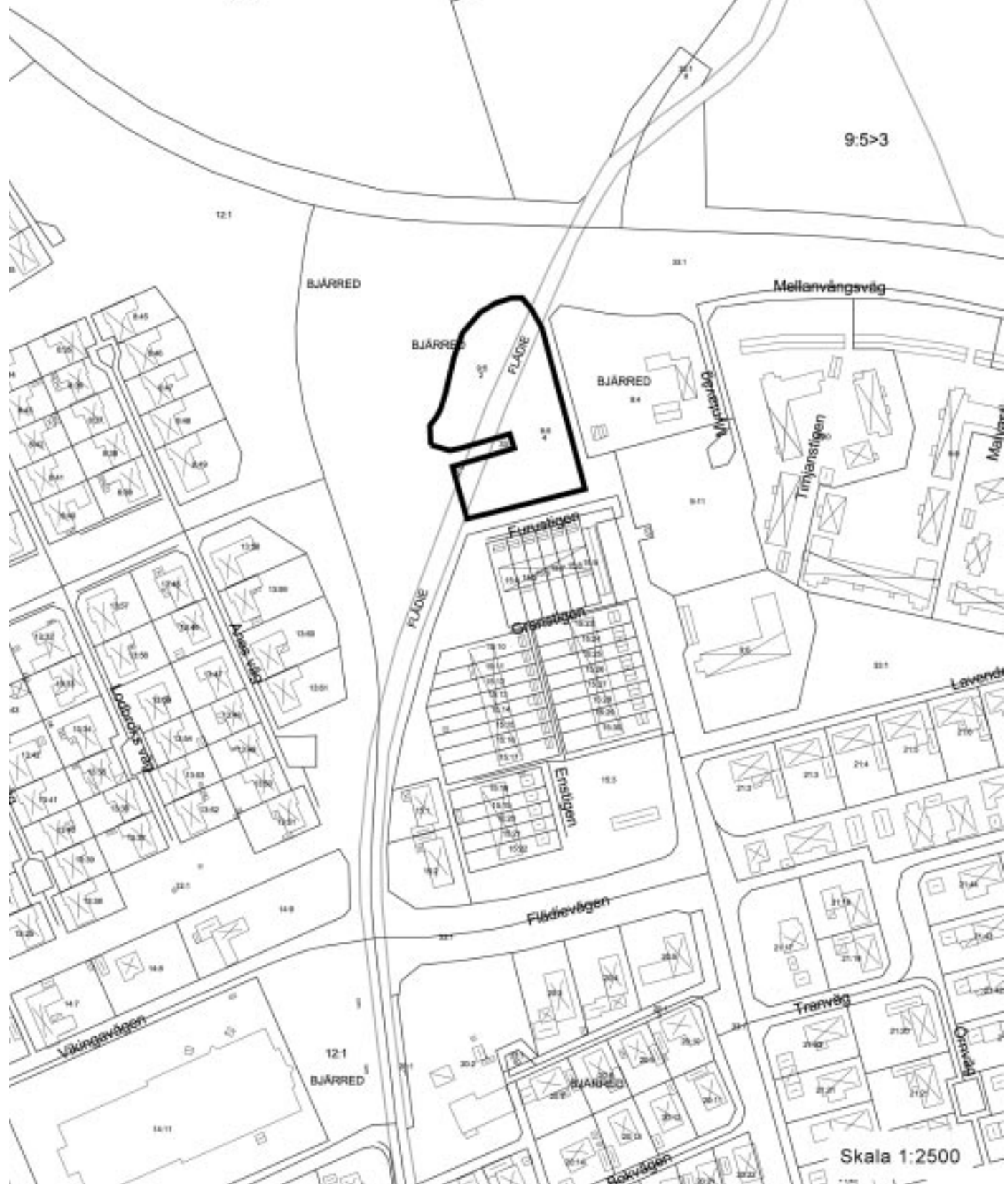
9:2

- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse
- Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

9:1

9:5>6

9:5>3

4. 2000-talets bostäder, Humlegård

Kring millennieskiftet förtätades Bjärred genom att obebyggda ytor exploaterades med nya, relativt småskaliga bostadsområden. Exempelvis uppfördes nya villor och flerfamiljshus mellan Norra Villavägen och Västanväg, där det tidigare varit fruktodlingar. Karaktäristiskt för bostadsområdena från den här tiden är att husen har en relativt enhetlig utformning, samtidigt som de har individuella variationer och är oregelbundet placerade. Fasaderna är ofta putsade, ibland med inslag av trä, och husens kulörer kan variera mellan olika ljusa nyanser. Ett modernt formspråk kombineras ofta med regionala, traditionella särdrag som exempelvis tegelbelagda sadeltak som på typiskt skånskt vis saknar takutsprång. Oregelbundna huskroppar och asymmetriska takformer är också vanligt, vilket bland annat finns representerat i området Humlegård vid Norra Västkustvägen. Här saknar taken utsprång, och man knyter an till den lokala traditionen genom att använda rött tegel i fasaderna.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 9:5, Humlegård (Humlevägen 2-28)

Området uppfördes 2002-03 och är ritat av Gunilla Wembe på Sweco FFNS. Det består av fjorton bostadsrättslägenheter fördelade på sex parhus och två friliggande hus, placerade kring en öppen gård. Byggnaderna är i två våningar mot gården, och en våning åt andra hållet. Fasaderna är i rött tegel, med partier vid gavlarna i svartmålad träpanel. Humlegård är ett modernt bostadsområde med hög arkitektonisk kvalitet och lokal förankring genom det röda teglet. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet.

- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse
- Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:5000

5. Villor, Norra Villavägen

Kring Norra Villavägen finns Bjärreds äldsta samlade bebyggelse. Det var här borgare, främst från Lund, uppförde sina sommarnöjen sedan Bjärred blivit en populär semesterort vid sekelskiftet 1900. De byggnader som uppfördes var dels pampiga och ibland palatslika murade hus, dels trävillor som antingen var enklare, sommarstugeliknande hus eller nationalromantiska praktvillor. Området har förtätats under slutet av 1900-talet. Bebyggelsen på vägens västra sida ligger mot havet på relativt stora tomter som sluttar ner mot stranden och den promenadstig som går där. De stora tomterna på sjösidan har bibehållits och de villor som uppförts där har en mer eller mindre exklusiv karaktär. På Norra Villavägens östra sida har avstyckningar skett i större utsträckning. Bland annat har små tomter avstyckats där enhetlig grupphusbebyggelse uppförts, något som är främmande för området i övrigt. Den äldre bebyggelsen i området präglas av att varje byggnad är individuellt utformad och har en egen karaktär. Gemensamma drag är en ofta pampig arkitektur och stora tomter med väl uppvuxen grönska. Tomtstorleken och vegetationen är områdets kanske viktigaste särdrag. För många av byggnaderna är trädgårdens storlek och utformning också av stor betydelse för att arkitekturen ska komma till sin rätt. Historiskt har det funnits fruktodlingar i området, vilket bidragit till den lummiga miljön. På Norra Villavägens västra sida ligger gravhögen Stora Mallhög, och öster om vägen finns en kolerakyrkogård. Dessa är fasta fornlämningar och skyddas enligt Kulturminneslagen. De får inte förändras, tas bort, skadas eller täckas över utan tillstånd från Länsstyrelsen. Vid Bjerens väg finns en mindre grupp med enklare villor från 1910-20-talen, helt kringbyggd av mer sentida bebyggelse.

Området kring Norra Villavägen är en miljö med kulturvärden att värna om. Den lummiga och ståndsmässiga karaktären bör bibehållas genom att tomter inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Vid eventuell nybyggnation i området bör volym och placering på tomten anpassas till befintlig bebyggelse, så att karaktären av lummigt villaområde bibehålls. Den rikliga vegetationen bör bevaras. Tomterna bör avgränsas mot gatan med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga. Äldre grindar bör bevaras. Eventuella komplementbyggnader bör uppföras fristående från bostadshuset och på avstånd från tomtgränsen mot gatan. De bör anpassas till omgivningen vad gäller material och utformning, samt underordna sig vad gäller volymen. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 4:1 (Näktergalsvägen 19), Bjärred 4:2 (Ugglebo, Näktergalsvägen 17), Bjärred 4:4 (Näktergalsvägen 13), Bjärred 4:19 (Norra Villavägen 17), Bjärred 4:22 (Näktergalsvägen 11), Bjärred 4:24 (Norra Villavägen 23 A), Bjärred 16:5 (Norra Villavägen 11B), Bjärred 16:6 (Norra Villavägen 11A), Bjärred 17:6 (Jöns-Månsastället, Norra Villavägen 16), Bjärred 17:11 (Kustvakthuset, Norra Villavägen 8A), Bjärred 17:13 (Villa Gransund, Norra Villavägen 6A), Bjärred 17:18 (Norra Villavägen 2), Bjärred 17:20 (Västra Kennelvägen 42), Bjärred 17:21 (Västra Kennelvägen 40) Löddesnäs 1:2 (Villa Svanehill, Strandpromenaden 1), Bjärred 5:22 (Biere-Hof, Bjerres väg 16), Bjärred 5:26 (Näktergalsvägen 1)

Detta är äldre byggnader i området med bevarad karaktär, samt sentida byggnader med stora arkitektoniska kvaliteter. Byggnaderna besitter kulturhistoriska värden och fungerar som viktiga miljöskapande komponenter i området. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Större träd bör bevaras och tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Tomterna bör omgärdas av häck eller staket, och äldre grindar bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjärred 4:5 (Norra Villavägen 27A)

Denna villa ritades av arkitekt Vilhelm Wohlert 1965. Byggherre var Jerkers AB. Byggnaden har en oregelbunden form och sträcker sig utmed havet. Fasaderna är klädda med brunt tegel och snickerierna är rödmålade (ej ursprunglig färgsättning). Byggnaden karaktäriseras av en slutenhet och har en horisontell uppbyggnad. Mot väster öppnar byggnaden dock upp sig genom större glasade partier. Byggnadens mittparti reser sig i två våningar, och är försett med platt tak med en utstickande, markerad takfot i rödmålat trä.

Villan är påkostad och har höga arkitektoniska kvaliteter. Arkitekten Vilhelm Wohlert är mest känd för att i slutet av 1950-talet och under 1960-talet tillsammans med Jørgen Bo ha ritat de moderna delarna av konstmuseet Louisiana i Danmark.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras.

Bjärred 4:9, Arvidssonska palatset (Norra Villavägen 25)

Detta är en pampig villa i klassicistisk stil, som uppfördes 1902 som sommarboställe åt konsul Arvidsson från Lund. Villan är i två våningar. Den övre våningen har det arkitektoniska uttrycket av en mezzaninvåning, då dess fönster är relativt låga. Bottenvåningens fönster kröns av raka överstycken. I öster finns en centralt placerad entré med en dubbelbladig trädörr. Mot havet i väster finns en stiliserad tempelportik med fyra fyrkantiga släta pelare som bär upp en fronton kantad av tandsnitt. Mellan pilastrarna finns fönster, som i ovanvåningen har gjorts om till franska balkonger. Framför tempelmotivet finns en stor balustradomgärdad altan. Taket är ett valmat sadeltak belagt med papp och utmed takfoten löper en tandsnittsfris.

Byggnaden är en av de äldsta i området och den ingår som en betydelsefull del i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Norra Villavägen. Den är en av de mest storslagna villorna i Bjärred från sekelskiftet 1900 och vittnar om den klass orten hade som semesterort, då samhällets förmögna manifesterade sin rikedom genom denna typ av byggnadsverk. Den är genomförd i en konsekvent tillämpad klassicistisk arkitektur, som kom väl till sin

rätt på det upphöjda läget vid strandvallen. Byggnaden är i stora drag välbevarad, även om tempelmotivet i väster har förenklats. Även den stora parken är av kulturhistoriskt intresse, då den är en av få villatomter av denna storlek som ännu inte styckats av.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader bör uppföras. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Tomten bör omgärdas av häck eller staket.

Bjärred 4:30 (Norra Villavägen 21A)

Av gamla fotografier från Norra Villavägen att döma är denna villa uppförd någon gång mellan 1902 och 1915. Den är uppförd i vinkel och fasaderna är vitputsade. Längst upp i gavelröstena finns lockpanel. Fönstren är äldre, vitmålade träfönster med spröjsad överdel. I väster finns ett burspråk med balkong ovanpå, samt en murad veranda med stora fönster. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel.

Byggnaden är mycket välbevarad. Den är dock i stort behov av underhåll. Byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde, då den är en av de äldsta villorna utmed Norra Villavägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i skala och i sitt formspråk anpassade till den befintliga byggnaden. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Tomten bör omgärdas av häck eller staket.

Bjärred 4:18 (Norra Villavägen 19)

Denna villa ritades av Theodor Wåhlin, domkyrkoarkitekt i Lund, och uppfördes 1910. Den var ursprungligen gulmålad. 1960 köptes den av arkitekten och landskapsarkitekten Per Friberg, som lät blåstra villan trären såväl ut- som invändigt. Fasaderna impregnerades och nya fönsteröppningar togs upp i väster. Villan är i nationalromantisk stil med fasader i ömsom liggande, ömsom stående träpanel. Fönstren är äldre träfönster, delvis småspröjsade, delvis med småspröjsad överluft. Mot väster är gavelröstet till stor del uppglasat. Taket är ett högre sadeltak, belagt med enkupigt, rött taktegel. Trädgården är planerad av husets ägare, Per Friberg, en av Sveriges främsta landskapsarkitekter. Den är uppdelad i olika rumsligheter med varierande karaktär. Öster om boningshuset är uttrycket stramt och klassicistiskt, här dominerar sex formklippta taxusbuskar. Väster om huset, i slutningen ner mot havet, finns bland annat en blomsteräng med spridda träd och en slingrande stig genom rhododendronsår. Vid vägen i öster ligger ett större uthus i anslutande stil.

Villans läge och arkitektoniska utformning i nationalromantisk stil gör den till en representativ företrädare för det tidiga 1900-talets påkostade sommarnöjen. Arkitekten Theodor Wåhlin är en av landets, och framför allt Skånes, mest kända arkitekter. Byggnaden är i stort sett välbevarad till sin karaktär. De förändringar som skett är av hög arkitektonisk kvalitet. Byggnaden ingår som en betydelsefull del i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Norra Villavägen. Trädgården har en unik och omsorgsfullt utarbetad utformning.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att villan och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadernas karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor bör uppföras, ej heller takfönster. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Trädgårdens karaktär bör behållas. Hit räknas trädgårdens utsträckning, träd och häckar.

Bjärred 4:21 (Norra Villavägen 28B)

Bostadshuset ritades 1970 av Per Friberg som villaannex i form av om- och tillbyggnad av ett befintligt hus. Garaget som även innehåller bastu/växthus och sovloft återuppbyggdes 1997 efter en brand, efter ritningar av Per Friberg och Henrik von Platen. Bostadshuset och garagebyggnaden har fasader som är delvis slammade med en ofärgad puts och delvis är klädda med brunmålad fjällpanel och betsad lockpanel. Fönster och portar är i trä. Sadeltaken är belagda med enkupigt rött taktegel och på bostadshuset finns en slammad skorsten.

Byggnaderna är omsorgsfullt utformade i gedigna material på ett sätt som gör att de smälter in fint i omgivningen. Den arkitektoniska kvaliteten är hög.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och garaget bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadernas karaktär och skala. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Trädgårdens karaktär bör behållas. Hit räknas trädgårdens utsträckning, träd och häckar.

Bjärred 16:1, Vitusborg (Norra Villavägen 15B)

Denna slottsliknande villa uppfördes 1902 som sommarnöje åt järnhandlare Georg Lind från Lund. På 1930-talet ägdes den av förläggaren Vitus Petterson från Malmö. Fasaderna i gult förbländertegel med dekorativa skift samt stickbågar över fönstren i brunt förbländertegel. Det förekommer även grönt förbländertegel i mönster. Fönstren är äldre, grönmålade korspostfönster i trä. I öster finns ett torn i tre våningar med rundbågiga fönster. Mot väster finns en burspråksliknande utbyggnad med balkong ovanpå, samt i suterrängplanet en i sen tid inglasad loggia, även den med balkong ovanpå. Taket är ett sadeltak med valmade spetsar. Mot väster och norr är det belagt med skiffer, medan det mot öster är belagt med grönmålad plåt. I tomtens nordöstra hörn ligger ett uthus som enligt Sydsvenska Dagbladet 1987-07-22 ursprungligen fungerade som stall. Byggnaden är i vitmålat tegel och den har ett pappklätt sadeltak med valmad spets.

Den välbevarade, slottsliknande villan med historiserande stildrag är ett storslaget exempel på de praktfulla sommarnöjen som de förmögna Lundaborgarna lät uppföra i Bjärred runt sekelskiftet 1900. Uthusbyggnaden är av värde då den i sin anslutande stil utgör ett annex till huvudbyggnaden. Byggnaderna ingår som en betydelsefull del i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Norra Villavägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att villan och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader bör uppföras på bostadshuset eller uthuset. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras på bostadshuset eller uthuset. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Tomten bör omgärdas av häck eller staket.

Bjärred 17:16 (Norra Villavägen 4)

Denna villa uppfördes som sommarbostad åt affärsmannen Wilhelm Hildisch och hans maka Ingeborg Arnesen. Enligt vissa uppgifter ska byggnaden vara ritad av den norskättade arkitekten Karl Güettler (1879-1947), samme man som bland annat ritat Högloftet på Skansen och Skånegården i Båstad. Arkitekturen är nationalromantisk. Fasaderna är klädda med brun träpanel och har gulmålade och dekorativt utformade vindskivor, knutar och fönsteromfattningar. Fönstren är äldre, blågröna, småspröjsade träfönster, vissa är utbytta. Byggnaden har frontespiser åt alla håll, frontespisen mot väster har en indragen balkong. Taket är ett mycket högre valmat sadeltak, belagt med enkupigt rött taktegel.

Byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde. Den är arkitektoniskt väl genomförd i nationalromantisk stil, och den är dessutom välbevarad och välhållen. Byggnadens storslagenhet och läge vid Norra Villavägen speglar Bjärreds förflutna som exklusiv badort för de förmögna stadsborna vid förra seklets början. Den ingår som en betydelsefull del i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Norra Villavägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att villan bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader bör uppföras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Tomten bör omgärdas av häck eller staket. Ingen bebyggelse bör uppföras mellan byggnaden och Norra Villavägen.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:2500

6. Kamrersvägen, Anna Sömmerskas väg

Vid nuvarande Anna Sömmerskas väg låg vid sekelskiftet 1900 en rad små gathus i det öppna landskapet. Idag återstår endast ett av dessa gathus, och det är idag ombyggt till uthus. Den äldre bebyggelse som finns kvar i området är uppförd i början av 1900-talet. Omgivningarna är helt präglade av Bjarreds sentida expansion.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjarred 6:49-50 (Kamrersvägen 59 B-C)

Konstnären Jonas Åkesson växte upp i ett gathus beläget på fastigheten. På 1910-talet lät han uppföra en ateljébyggnad, som idag utgör denna byggnads västra del. År 1935 revs det gamla gathuset och den östra delen av det nuvarande huset uppfördes. För ritningarna stod den välkände Malmöarkitekten August Ewe, men byggnadens utformning byggde mycket på Jonas Åkessons idéer. Uthuset (Bjarred 6:49) var ursprungligen ett gathus, som Jonas Åkesson 1935 lät bygga om i anslutande stil. Bostadshuset har drag av rustik nationalromantik. Byggnaden består av två något förskjutna byggnadskroppar, en större i öster och en mindre i väster, med högresta sadeltak. Fasaderna är i vit spritputs och taken är belagda med enkupigt rött taktegel. Fönstren är två- och treluftsfönster i trä med blyspröjs. I norr och söder finns entrédörrar i trä med stora, dekorativt utformade gångjärn och originalarmatur. På gavlarna finns dekorativa ankarslut. I den västra byggnadsdelen finns stora ateljéfönster. Byggnaden har två vitputsade skorstenar. Uthuset går i samma stil som villan och har äldre, grå träfönster, träportar samt två murade skorstenar.

Med tanke på att bostadshuset är uppfört på 1930-talet är det originellt i sin historiserande utformning. Byggnaden är arkitektoniskt väl genomarbetad och är mycket välbevarad, till såväl helhet som detaljer. Uthuset är sedan ombyggnaden på 1930-talet välbevarad och utgör tillsammans med villabyggnaden en arkitektoniskt genomarbetad enhet. Byggnaderna är av högt kulturhistoriskt intresse. Den stora tomten har miljöskapande värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadernas karaktär och skala. Tomten bör omgärdas av häck eller staket.

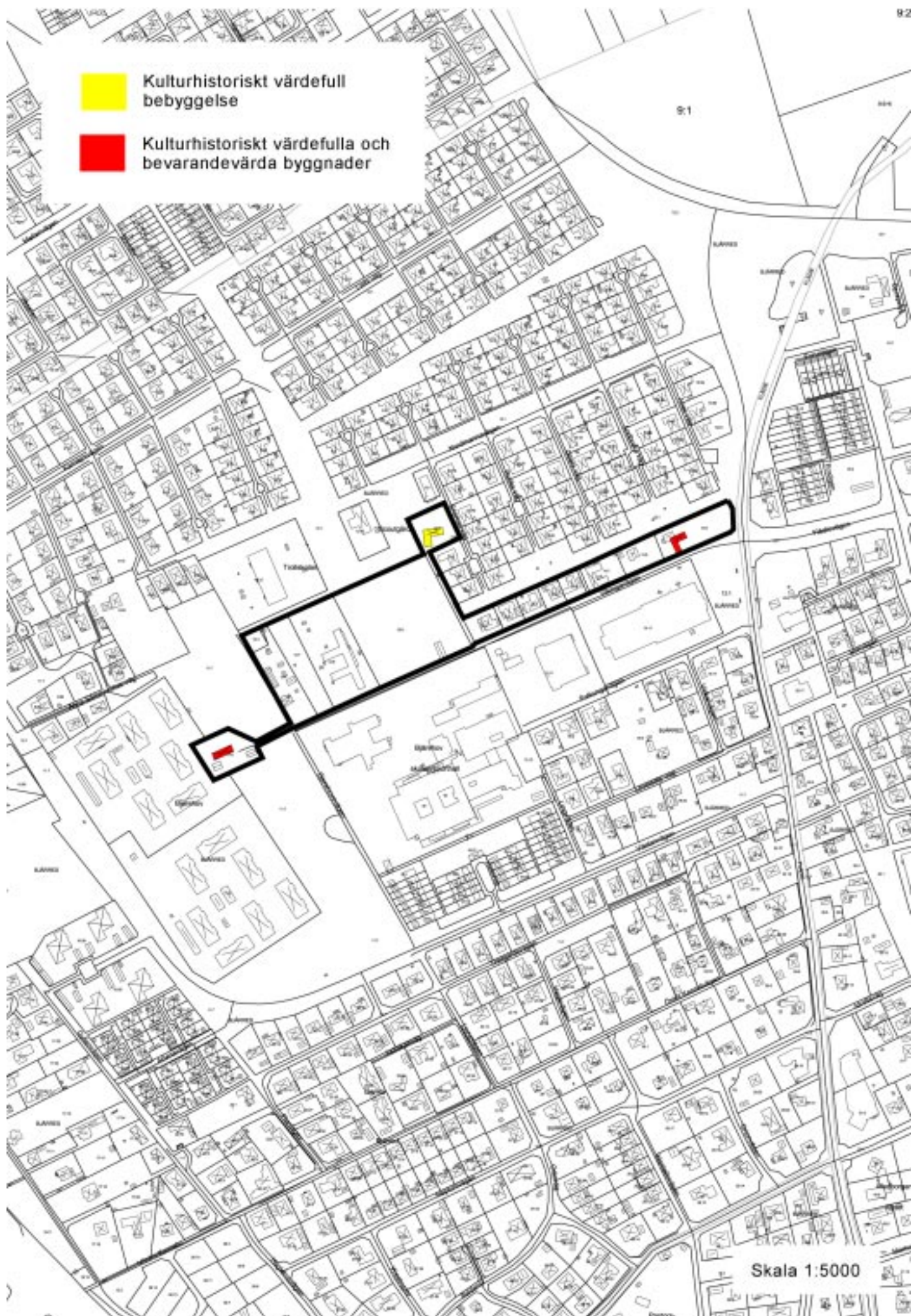
Bjarred 6:62 (Anna Sömmerskas väg 2B)

Byggnaden uppfördes 1919 som bostadshus åt möbeldesignern Ali Åkesson. Han hade även snickeriverkstad på tomten. Ali Åkesson var bror till konstnären Jonas Åkesson som uppförde villan på Kamrersvägen 59. Fasaderna är spritputsade och på den västra fasaden finns ankarslut som formar bokstäverna A och Å. Fönstren är småspröjsade och sentida. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och det finns två vitputsade skorstenar.

Byggnaden har en karaktärsfull arkitektonisk utformning och är, trots sentida fönster, mycket välbevarad till sin karaktär.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Tillbyggnader får endast göras mot öster, och de ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras.

7. Äldre lantbebyggelse, Vikingavägen

På Generalstabskartan från 1850-talet och Häradskartan från 1910-talet är en rad små gårdar belägna utmed nuvarande Vikingavägen, som ledde från Västkustvägen fram till gården på Bjärred 11:5. Området på södra sidan av Vikingavägen bebyggdes först i slutet av 1900-talet, med byggnader med offentliga funktioner såsom skola, bibliotek och vårdcentral. Norr om bostadshuset vid Vikingavägen tar den enhetliga bebyggelsen från tidigt 1970-tal vid. Området saknar någon enhetlig bebyggelsekaraktär eller sammanhållning, utan är präglad av den långsamma utbyggnadstakten och byggnadernas varierande skala och funktioner. Det har funnits fruktodlingar i området, och på sina ställen finns frukträd bevarade.

För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Äldre frukträd vid Bjärehovs förskola.

Hus vid Vikingavägen.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 13:2 (Snorres väg 2)

Detta är en gammal gård, vars byggnader har genomgått flera förändringar men fortfarande har kvar sin karaktär av äldre lantbebyggelse. Gården har ett miljöskapande värde som historisk rest bland den mer sentida bebyggelsen. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. .

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjärred 11:5 (Bjärehovsvägen 1)

Denna byggnad är den gamla mangårdsbyggnaden på en trelängad gård belägen på platsen sedan mitten av 1800-talet. De två ekonomibyggnaderna som var belägna söder om manbyggnaden revs på 1970-talet. Byggnadens fasader är spritputsade med slätputsade hörn och fönsteromfattningar. Fönstren är utbytta, av varierande ålder och slag. Mot söder finns en frontespis med ett fönster flankerat av två runda blinderingar. Taket är belagt med eternitplattor. En allé av björkar leder fram till gården från öster. Tomten omgärdas av en häck och det finns flera stora träd.

Byggnaden är välbevarad till proportioner och volym, vilket gör att dess karaktär av boningshus till en gård från andra halvan av 1800-talet finns bevarad. Till detta bidrar också tomtens fria läge. Som en rest från tiden innan Bjärred blev till som tätort har byggnaden ett stort kulturhistoriskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga tillbyggnader bör göras mot norr. Den murade skorstenen bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. De öppna ytorna kring fastigheten bör inte bebyggas. Tomten bör omgärdas av en häck och större träd bör bevaras.

Bjärred 14:9 (Vikingavägen 2)

Byggnaden består av två längor i vinkel och är uppförd under andra halvan av 1800-talet. Fasaderna är vitputsade med gavelrösten klädda med svart lockpanel. Fönstren är av varierande ålder. Taket är belagt med eternitplattor. I väster finns ett tillbyggt garage.

Byggnaden har genomgått flera förändringar men har fortfarande kvar sin karaktär av äldre lantbebyggelse. Den har ett viktigt miljöskapande värde som historisk rest i en blandad bebyggelsemiljö.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga tillbyggnader bör göras mot söder. De murade skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

8. Radhus från 1960-talet, Vasavägen, Enstigen, Granstigen, Furustigen

I början av 1960-talet uppförde Lundabyggmästaren Harry Karlsson två områden i Bjärred med radhus i två våningar och fasader i träpanel. Radhuslängorna delas in av husavskiljande lisener i rött tegel, och träpanelen är fjällpanel målad i olika kulörer. På ena långsidan är fasaden något indragen, med balkonger på andra våningen.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 15:1-30 (Enstigen, Granstigen, Furustigen), Bjärred 18:1-27 (Vasavägen)

Radhusens enkla men omsorgsfulla arkitektur är välbevarad och ger ett sammanhållet intryck trots att färgsättning och detaljer i fasaderna hos de enskilda fastigheterna har förändrats. Den divergerande färgsättningen på fjällpanelen tillsammans med de avskiljande tegellisenerna ger fasaderna ett lekfullt intryck. Det är viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer och material ska vara vägledande. Färgsättningen på träpanelen bör hållas varierad. Alltför skarpa kulörer bör undvikas. Fönstren bör ej förses med spröjsar. Den enhetliga utformningen av balkongräckena bör bibehållas, och balkongerna bör inte glasas eller byggas in.

Enstigen, Granstigen, Furustigen

Vasavägen

9. Lövstedts väg

Området kring Lövstedts väg är till stora delar bebyggt med hus uppförda i slutet av 1900-talet. Här finns dock även en del bebyggelse från början av seklet.

Området är en miljö med kulturvärden att värna om. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. Tomterna i det här området bör avgränsas mot gatan med häck eller staket (mot Västanväg är även till exempel plank acceptabelt).

Lövstedts väg från väster.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 19:14 (Lövstedts väg 6), Bjärred 19:31 (Lövstedts väg 9A)

Dessa två villor är välbevarade och har ett värde som äldre inslag i den blandade bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Mot Lövstedts väg och Vinkelvägen bör tomterna avgränsas av häck eller staket, och äldre grindar bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefull
bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och
bevarandevärda byggnader

Öst-Fors gård

234

216

27

BJÄRRED

FLÄDIE

272

Skala 1:5000

10. Grupphusbebyggelse från 1960-talet, Lavendelvägen, Storkvägen

Stora delar av Bjärred byggdes ut i slutet av 1900-talet i form av större sammanhängande bostadsområden med friliggande villor, radhus eller kedjehus. Några av dessa områden ligger vid Storkvägen i östra Bjärred. Typiskt för det sena 1960-70-talens småhusområden är hur enhetligheten och upprepningen används som estetisk effekt.

Denna grupphusbebyggelse är en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i volym och material är viktig, därför bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över, och byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med kantsten eller lägre häckar. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Andresens hus på norra delen av Storkvägen.

Henry Åkessons och Harry Karlssons hus på södra delen av Storkvägen.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 32:2-4, 32:11-60, 32:65-71 (Trastvägen, Lärkvägen, Starvägen, Storkvägen)

Område med friliggande villor ritade 1961 av Harry Karlsson och Henry Åkesson. Den vanligaste byggnadstypen har gavlar i gult tegel och långsidor i vita betongelement, flacka sadeltak belagda med rött enkupigt taktegel. Området är enhetligt och de flesta byggnaderna är välbevarade till sin karaktär. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande, exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala och byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas.

Bjärred 20:4-5, 21:2-16, 21:18-22, 21:29-35, 21:39-47, 21:50-60, 21:67-71, 21:73-79 (Lavendelvägen, Ormvråksvägen, Storkvägen m.fl.)

Bostadsområdet, som består av friliggande villor, är ritat 1965 av en dansk arkitekt vid namn Andresen. Fasaderna är i gult tegel och gavelröstena är klädda i brunmålade lockpanel. Fönstren är brunmålade enluftsfönster i trä. På den långsida där entrén är placerad ligger fönstren som ett fönsterband. Bitvis finns brun träpanel mellan fönstren, och vissa av fönstren har ett spjälverk av ribbor i trä. Taket är ett sadeltak belagt med bruna takpannor. Vid ena långsidan

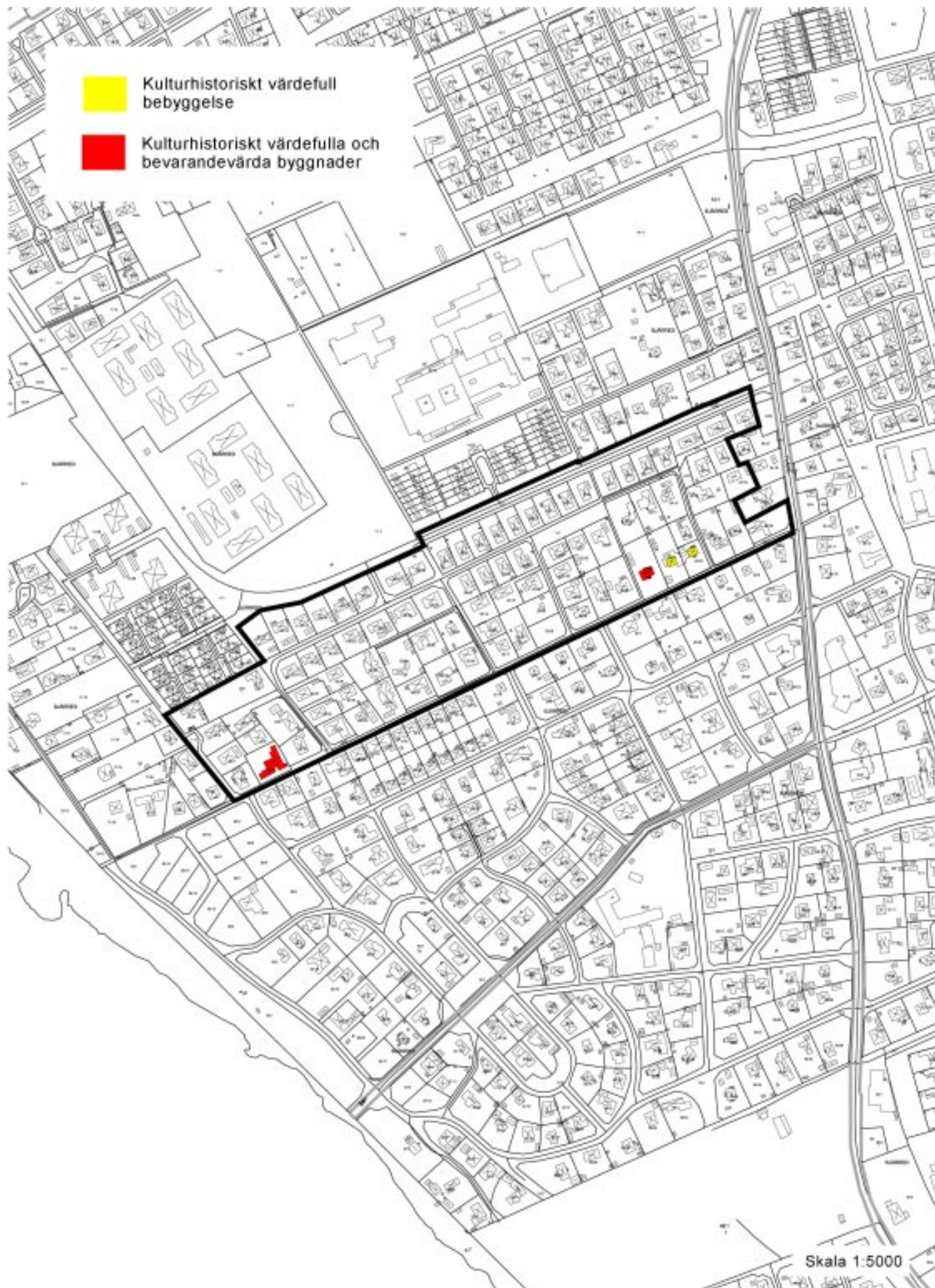
finns en kraftfull karaktäristisk skorsten uppmurade i gult tegel. Sammanbyggda med husen finns garage, klädda med panel. Byggnaderna har en betonad horisontalitet, med de karaktäristiska skorstenarna som vertikala accenter. Den arkitektoniska kvaliteten i bostadsområdet är hög, och därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Fasaderna och skorstenarna får inte putsas eller slammas och färgsättning av snickerier ska hållas enhetlig. Byggnadernas volym är av vikt för det arkitektoniska uttrycket. Därför ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och takformen och takhöjden ska bibehållas. Inga takkupor får uppföras i takfall mot gatan och de karaktäristiska skorstenarna ska bevaras.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:5000

11. Blandad villabebyggelse, Östra Kennelvägen, Trädgårdsvägen

Bebyggelsen i området kring Trädgårdsvägen och Östra Kennelvägen består av villor av varierande ålder och karaktär. Större delen av byggnaderna är uppförda under slutet av 1900-talet. Utmed Trädgårdsvägens norra sida ligger enhetlig grupphusbebyggelse med friliggande villor. Tomterna i området är relativt stora och vegetationen ger en lummig karaktär. Här och var finns frukträd kvar efter gamla fruktodlingar. Vid sekelskiftet 1900 fanns viss bebyggelse på Östra Kennelvägens norra sida. Vägen ledde då ner till Norra Villavägen där de praktfulla sommarvillorna låg. Vid Östra Kennelvägen var det dock enklare bebyggelse av lantlig karaktär, som exempelvis Solgården på Östra Kennelvägen 12, eller den gård vars mangårdsbyggnad finns bevarad på Astrakanvägen 5.

Det här området är en miljö med kulturvärden att värna om. De stora tomterna bidrar till områdets karaktär, och därför bör tomterna i området inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Vid eventuell nybyggnation i området bör volym och placering på tomten anpassas till befintlig bebyggelse, så att karaktären av lummigt villaområde bibehålls. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över och att den grupphusbebyggelse som finns bör bevaras enhetlig. Tomterna bör avgränsas mot gatan med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga.

Östra Kennelvägen från öster.

Trädgårdsvägen från söder.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 24:21 (Östra Kennelvägen 10), Bjärred 24:23 (Östra Kennelvägen 8),

Dessa byggnader är relativt välbevarade till sin karaktär och hör till de äldre inslagen i den blandade bebyggelsemiljön. Som sådana har de kulturhistoriska och miljöskapande värden i området. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med staket eller häckar.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjärred 22:9 (Östra Kennelvägen 34)

Denna villa ritades av Christer Bergenudd 1976. Byggherre var direktör Leif Pålsson. Villan är uppförd i vinkel. Den är i ett plan och har platt tak. Fasaderna är i brunt tegel och vissa fasadpartier är klädda i svartbetsat trä. Entrépartiet är uppglasat och har ett karaktäristiskt tak med smäckra, svartbetsade träbjälkar. Samma sorts tak finns över carporten i byggnadens sydöstra hörn.

Byggnaden har stora arkitektoniska kvaliteter med en uttrycksfull horisontalitet och kraftfull materialverkan.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte putsas, slammats eller på annat sätt täckas över, och eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

Bjärred 24:20, Solgården (Östra Kennelvägen 12)

Denna byggnad är uppförd 1909. Dess fasader är slätputsade och vitmålade med dekorativ murning i rött tegel i hörnkedjor, fönsteromfattningar och fris utmed takfoten. Fönstren är delvis äldre, gröna träfönster, delvis utbytta. Mot söder finns en nybyggd glasveranda med entréfunktion, som har ersatt en äldre veranda med liknande utseende.

Byggnaden är välbevarad och utgör ett typiskt exempel på den enkla men omsorgsfulla tegelarkitekturen kring sekelskiftet 1900 då man gärna använde sig av rött tegel som dekorativt inslag. Det är också en av de äldsta byggnaderna i området.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör omgärdas av häck eller staket.

12. Norra och Södra Västkustvägen

Västkustvägen är den gamla landsvägen utmed kusten. Där Bjärred idag ligger vek landsvägen av inåt landet för att passera Borgeby slott och korsa ån vid Löddeköpinge. Norr om nuvarande Östra Kennelvägen fanns kring sekelskiftet 1900 viss lantbruksbebyggelse i form av gathus utmed landsvägen. Några av dessa hus finns idag bevarade. Området söder om Östra Kennelvägen började bebyggas först under andra halvan av 1910-talet. Utbyggnadstakten var långsam och bebyggelsen är tämligen varierad. Framför allt vid Norra Västkustvägen är flera av byggnaderna uppförda i rött tegel, något som särskiljer Bjärred från Lomma, där det gula teglet dominerar. Runt korsningen med Lundavägen/Öresundsvägen har dock en stor del av byggnaderna fasader i gult tegel. Här finns också en antydning till platsbildning genom byggnadernas placering i korsningen. Lundavägen är den gamla landsvägen till Lund via Flädie och Fjelle.

Västkustvägen är en miljö med kulturvärden att värna om. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Vid eventuell nyproduktion i området ska en anpassning ske till befintlig bebyggelse vad avser byggnaders volym och bebyggelsens täthet. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Murar eller plank är olämpliga. Platsbildningen med de i korsningen diagonalt ställda byggnaderna bör inte rubbas.

Norra Västkustvägen från norr.

Lundavägen 1.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 29:6 (Norra Västkustvägen 9A), Bjärred 29:19 (Norra Västkustvägen 3 A), Bjärred 41:11 (Södra Västkustvägen 11), Bjärred 19:35 (Lövstedts väg 1), Bjärred 19:40 (Gullvik, Norra Västkustvägen 21), Bjärred 19:24 (Lövstedts väg 2), Bjärred 31:6 (Lundavägen 1)

Dessa byggnader är relativt välbevarade och hör till den äldre bebyggelsen utmed Bjärreds huvudled. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och entréer mot gatan bör bevaras. Äldre skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Tomterna bör omgärdas av häck eller staket, och äldre grindar bör bevaras. Murar eller plank är olämpliga.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjärred 30:7 (Norra Västkustvägen 14)

En gård har legat på denna plats sedan 1800-talets första hälft. De båda längorna i norr och öster var ursprungligen ekonomilängor, och den mindre byggnaden i väster var bostadshuset. Byggnaderna har fasader i vitmålat tegel och sadeltak belagt med tvåkupigt taktegel. Det ursprungliga bostadshuset har en glasveranda mot gårdsplanen i öster. Den norra gamla ekonomilängan är ombyggd till bostadshus och har spröjsade tvåluftsfnster.

Byggnaderna på gården har trots flera förändringar en bevarad karaktär. Trots att gården idag är kringbyggd av mer sentida bebyggelse har den kvar sin lantliga karaktär då den ligger visuellt avskild på grund av den rikliga växtligheten. Gården har en lång kontinuitet bakåt i tiden vilket gör den kulturhistoriskt värdefull.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Gårdsplanen bör hållas öppen och bör inte hårdgöras med moderna material. Högre träd bör bevaras.

Bjärred 40:6-7, Medborgarhuset (Södra Västkustvägen 1-3, Lundavägen 2)

Byggnadskomplexet består av en mindre byggnad i norr, uppförd på 1940-talet, som är sammanbyggd med Medborgarhuset, ritat 1961 av arkitekt Birger Larsson. Det äldre huset är ett 1½-planshus med fasader i gult tegel. Medborgarhuset är i två våningar. Fasaderna är i gult tegel och uppvisar mönstermurningar i form av lisener, våningsavskiljande gesimser och utskjutande tegelstenar i ett symmetriskt mönster. Originalfönstren, vita pivåhängda enlufts-fönster, finns bevarade i bottenvåningen. I ovanvåningen finns aluminiumfönster med blå bröstningar. Mellan de båda byggnaderna ligger en sammanlänkande byggnadskropp i ett plan. Entrén är belägen i den västra fasaden, som är helt uppglasad. Framför entrén finns en öppen plats med högre träd, planteringar och konstnärlig utsmyckning.

Den äldre byggnaden i norr är trots vissa förändringar bevarad till sin karaktär. Den utgör ett exempel på den arkitektur där en traditionell volym och traditionella material kombinerades med moderna, funktionalistiska detaljer, såsom fönster invid hörn och runda fönster. Byggnadens läge och offentliga funktion gör den till en karaktärsbyggnad i Bjärred. Den har ett miljöskapande värde på platsen, som är något av en knutpunkt i samhället. Medborgarhuset på den södra fastigheten är av hög arkitektonisk kvalitet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. De bör uppföras på byggnadernas baksidor. Inga takfönster eller ytterligare takkupor bör uppföras i den norra byggnadens takfall mot norr. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Den norra byggnaden, sedd från norr.

Medborgarhuset från norr.

13. Skolor vid Lundavägen

Strax öster om Bjärred ligger en liten bebyggelsegrupp med inte mindre än tre byggnader som fungerat som skolor i Flädie socken. Flädies skolor hamnade här vid landsvägen som en konsekvens den befolkningsförflyttning som uppstod i och med enskiftet i början av 1800-talet. Idag används två av byggnaderna som skola, medan den tredje är ombyggd till bostad.

Området vid Lundavägen är en miljö med kulturvärden att värna om. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Flädie 27:13, Flädie skola (Lundavägen 19)

Denna skolbyggnad är uppförd under 1800-talets senare hälft och fungerar idag som bostadshus. Byggnaden är symmetriskt uppbyggd med fasader i gult tegel. Fönstren är sexdelade tvåluftsfönster. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och det finns två murade skorstenar. I vinkel mot bostadshuset finns ett äldre uthus i gult tegel med enstaka äldre fönster och portar bevarade.

Äldre skolmiljöer har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. Byggnaden är välbevarad och ingår i en för kommunen unik skolmiljö där folkskolans förändrade ideal gällande arkitektur och pedagogik kan avläsas.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Inga tillbyggnader bör uppföras.

Flädie 27:72, Flädie skola (Lundavägen 42)

Denna skolbyggnad, som är uppförd 1884, har en L-formad plan. Fasaderna är i gult tegel med murband, markerad gavel och dekorlist ovan fönstren i rött tegel. Byggnaden har fönster av varierande slag. Taket är belagt med eternitplattor.

Äldre skolmiljöer har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. Byggnaden är välbevarad och ingår i en för kommunen unik skolmiljö där folkskolans förändrade ideal gällande arkitektur och pedagogik kan avläsas.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Inga tillbyggnader bör uppföras.

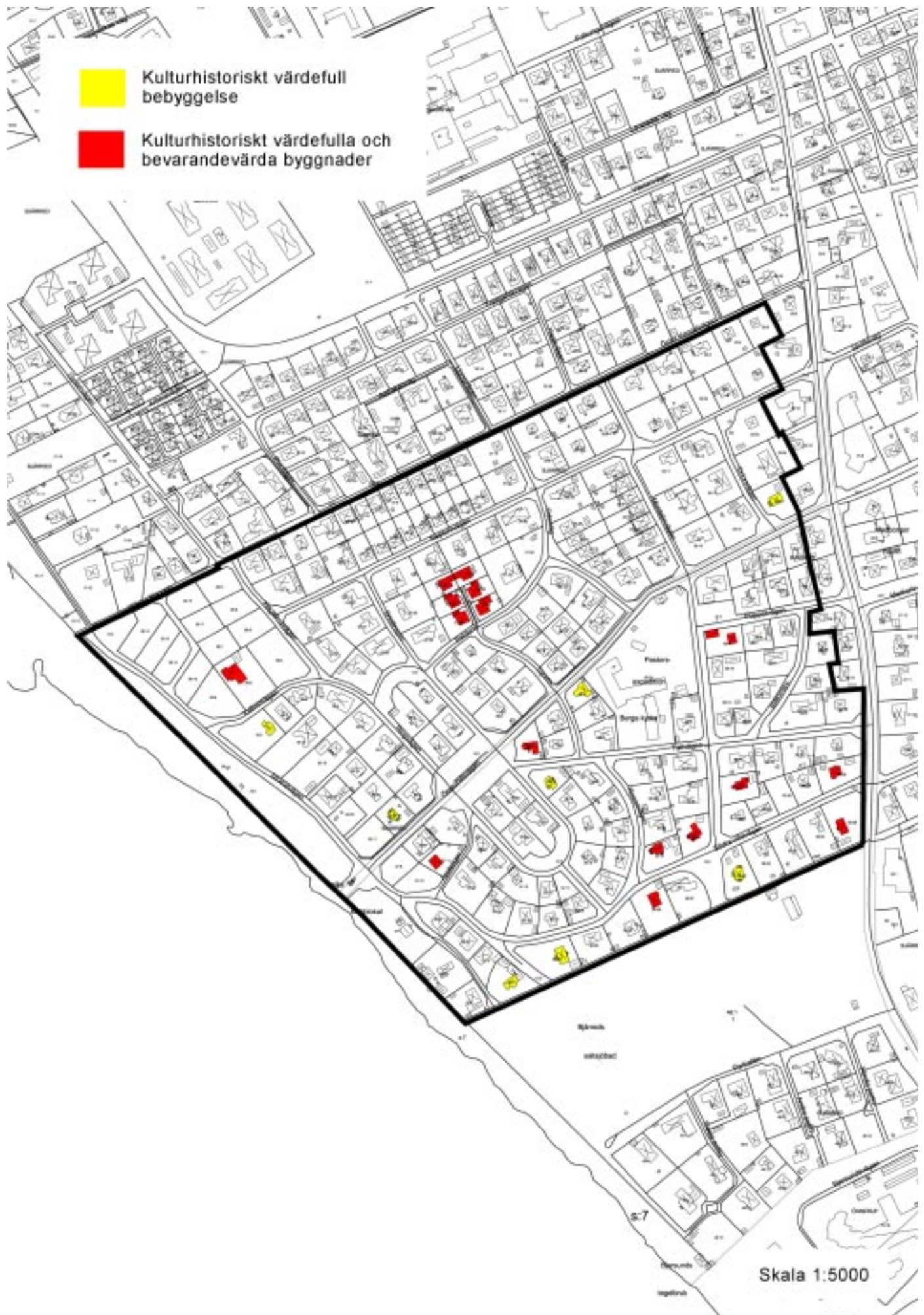
Flädie 27:73, Flädie skola (Lundavägen 40)

Denna skolbyggnad är uppförd 1935. Dess fasaderna är i gult tegel med gjuten portomfattning och överljus. Fönstren och portarna är ursprungliga. Det finns en stor frontespis med en klocka i norr. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och det finns murade skorstenar.

Äldre skolmiljöer har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. Byggnaden är välbevarad och ingår i en för kommunen unik skolmiljö där folkskolans förändrade ideal gällande arkitektur och pedagogik kan avläsas.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella nya takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

14. Villor norr och söder om Öresundsvägen

Området norr och söder om Öresundsvägen kallas Gamla Bjärred. Här ligger villor av varierande ålder och karaktär. Trädgårdarna är ofta lummiga och tomterna relativt stora, vilket ger området en sammanhållen karaktär trots bebyggelsens varierade uttryck. Gatorna är slingrande och havets närhet är påtaglig då det finns viktiga siktlinjer mot väster, exempelvis i Öresundsvägen. De första villorna i området började byggas i slutet av 1910-talet, då marken, som tidigare ägts av kyrkan, styckades upp till villatomter. Området fick en gatustruktur typisk för 1910-20-talets villaområden, med lätt svängda gator och små platsbildningar. Utbyggnadstakten var långsam och bebyggelsen förtätades successivt under hela 1900-talet. Byggnaderna från 1900-talets början är antingen praktfulla murade villor eller mindre sommarhus i trä. Från 1940-talet och framåt började en enklare typ av byggnader uppföras i området, många av dem var små typhus som levererades från trävaru- eller betongfabrikanter såsom Boro-Hus och Ytong-Hus. På 1950-talet uppfördes några radhuslängor. Centralt i området ligger Bergagården med kyrka, församlingshem och en muromgärdad park.

Detta område är en miljö med kulturvärden att värna om. För att bibehålla områdets karaktär av lummigt villaområde ska ny bebyggelse anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller volym och placering på tomten. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över och att rad- och kedjehusbebyggelse bör bevaras enhetlig. Tomterna bör avgränsas mot gatan med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga, och äldre grindar bör bevaras.

Öresundsvägen från öster.

Villa Havsgård, Södra Villavägen 17.

Syrenvägen 9.

Syrenvägen 9. Ritning från AB Standardhus i Hultsfred, 1948.

Grahntorpet, Strandvägen 24.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 29:21 (Orionvägen 2), Bjärred 35:2 (Grahntorpet, Strandvägen 24), Bjärred 35:10 (Öresundsvägen 26), Bjärred 37:7 (Strandvägen 2), Bjärred 38:4 (Lillstugan, Öresundsvägen 11), Bjärred 38:19 (Slättbo, Ringvägen 33A), Bjärred 38:27 (Villa Havsgård, Södra Villavägen 17), Bjärred 39:32 (Villa Solhem, Montelinvägen 2)

Dessa byggnader är relativt välbevarade och hör till de äldre inslagen i den blandade bebyggelsemiljön. Som sådana har de kulturhistoriska och miljöskapande värden i området. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader

utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga, och äldre grindar bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjärred 26:5, Villa Västanfläkt (Vallmovägen 6)

Villa Västanfläkt är uppförd 1938. Byggnaden består av en central byggnadsdel i två våningar med utbyggnader i en våning mot väster och söder. Fasaderna är i brunt tegel och fönstren är enluftsfönster med bruna fönsterluckor. Det finns även stora perspektivfönster med kopparplåtsomfattning i väster och söder. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel.

Byggnaden har stora arkitektoniska kvaliteter och är välbevarad.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör omgärdas av häck eller staket.

Bjärred 27:40-41, 27:45-46, 27:49-50 (Baldersvägen 3 A-C, 5 A-C)

På 1950-talet blev åretruntboende allt mer vanligt i Bjärred, och kedjehus och radhus av denna typ började byggas. Husen på Baldersvägen uppfördes 1959 av byggherren Henry Åkesson. De sex husen är grupperade kring en liten säckgata. Gavlarna är i rött fasadtegel och långsidorna i vitmålade betongelement. Taken är flacka sadeltak belagda med enkupigt taktegel. Fönstren mot gatan är kvadratiska enluftsfönster i trä. Några av husen har sentida fönsterluckor.

Med sina flacka tak, gavlar i rött tegel och långsidor i vitmålade betongelement är de sex husen på Baldersvägen representativa för det sena 1950-talets villaarkitektur. Byggnaderna har genomgått vissa förändringar, men utgör ändå sammantaget en välbevarad bebyggelseenhet. Vart och ett av dem har ett miljöskapande värde för helheten.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadernas karaktär och skala, och bör endast uppföras på baksidan. Inga takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med enbart kantsten eller låga staket eller häckar. Höga staket, höga häckar, plank eller murar är olämpliga.

Bjärred 37:11, Strandhall (Apelstigen 4)

Strandhall uppfördes 1915 av disponent Malmström. Det var en av de allra första villorna som uppfördes i området kring Öresundsvägen. Byggnadens fasader är slätputsade och avfärgade i ljus gult. Fönstren är äldre, sannolikt ursprungliga, träfönster som är grönmålade och småspröjsade. Mot väster finns en större takkupa samt en balkong indragen i takfallet. Gavelrösten, takkupa och balkongfront har dekor i form av brunt korsvirke. På tomten finns ett äldre uthus.

Denna byggnad är en av de äldsta byggnaderna i området, och den är välbevarad. Dess arkitektoniska utformning med dekor i form av korsvirke på gavelrösten och frontespis är karaktäristisk för 1910-talets mer ståndsmissiga villabyggnande. Även uthuset har ett miljöskapande värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader görs med respekt för byggnadens karaktär och skala, och inga ytterligare takkupor bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan av häck eller staket.

Bjärred 38:1 (Tallvägen 16)

Denna villa är uppförd 1921. Den består av två vinkelställda byggnadsdelar, varav den östra är en tillbyggnad från 1975. Byggnadens sockel är spritputsad och vitmålad och fasaderna är i liggande röd träpanel. Det finns vita knutar, fönsterfoder och vindskivor. Fönstren är äldre, dels småspröjsade och dels treluftsfönster med spröjsad överluft. De är målade i ockragult. Både i norr och söder finns det entréer med små skärmtak, uppburna av dekorativt utformade träkonsoler. Mot väster finns en glasveranda med en balkong ovanpå. I gavelröstet vid balkongen finns ett nytt fönsterparti. Taket är belagt med tvåkupigt taktegel.

Byggnaden är välbevarad till såväl detaljer som karaktär, i och med att den stora tillbyggnaden är så pass väl anpassad. Byggnaden är en representant för en typ av mindre sommarvillor med nationalromantiska drag som uppfördes i området under 1920-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga ytterligare tillbyggnader eller takkupor bör uppföras, ej heller takfönster. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan av häck eller staket.

Bjärred 38:22 (Södra Villavägen 10)

Denna villa, som troligen uppfördes på 1920-talet, har korsformad plan och fasader i rödmålad fjällpanel med inslag av snickarglädje till exempel på vindskivor och vid skärmtak över entrén. De ursprungliga fönstren med småspröjsad överluft är bevarade i bottenvåningen. Mot väster finns en tillbyggd glasveranda med småspröjsade glasrutor och balkong ovanpå. Mot söder finns en liten balkong. Åt norr finns en vinkelbyggd tillbyggnad, uppförd 1977. Taket är belagt med tvåkupigt rött taktegel.

Tillbyggnader i anslutande stil har gjorts, och byggnaden är till sin karaktär mycket välbevarad. I den blandade bebyggelsemiljön är den en representant för en typ av mindre sommarvillor med nationalromantiska drag som uppfördes i området under 1920-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan bör anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Inga ytterligare tillbyggnader bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

Bjärred 38:23 (Södra Villavägen 12)

Denna byggnad är en liten vinkelbyggd villa uppförd 1926. Fasaderna är klädda med liggande gulmålad träpanel. Mot väster finns en tillbyggnad i ett plan med fasader i gul träpanel och med perspektivfönster och verandadörrar och med en balkong ovanpå. I vinkeln mellan byggnadskropparna finns en glasveranda med spröjsade fönster. Taket är belagt med tvåkupigt rött taktegel. Åt söder ligger entrén med ett litet sadeltaksformat skärmtak. En tillbyggnad i ett plan med fasader i vitt skivmaterial finns i öster.

Frånsett tillbyggnaderna är byggnaden välbevarad. I den blandade bebyggelsemiljön är den en representant för en typ av mindre sommarvillor med nationalromantiska drag som uppfördes i området under 1920-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan bör anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Inga ytterligare tillbyggnader bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

Bjärred 39:8 (Montelinvägen 16)

Byggnaderna på denna fastighet består av en villa, sannolikt från 1920-talet, och en ekonomilänga, sannolikt från 1800-talets andra hälft, som är sammanbyggda genom en modern tillbyggnad uppförd 2001. Villans fasader är i rött tegel och fönstren är ursprungliga, grönmålade träfönster. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och det finns takkupor mot väster och öster. Ekonomilängan har vitputsade fasader och gavelröstena är klädda i rödmålade locklistpanel. Den har äldre grönmålade träfönster och en trädörr, samt en träport på västgaveln. Taket är ett sadeltak belagt med papp, och det finns en murad skorsten. Tillbyggnaden från 2001 har vitputsade fasader och sadeltak.

Bostadshuset och ekonomilängan är mycket välbevarade till såväl karaktär som detaljer. Tillbyggnaden påvisar arkitektoniska kvaliteter och har uppförts med respekt för de äldre byggnaderna.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

Bjärred 38:30 (Södra Villavägen 11)

Detta är en sommarvilla som sannolikt är uppförd på 1930-talet, eller möjligtvis 1940-talet. Fasader är klädda med gulmålade locklistpanel. Fönstren är ursprungliga två- och trelufts-fönster som är sidohängda, utåtgående och målade gröna, med gröna fönsterluckor. Vid entrén i väster finns en loggia. Trappan upp till entrén är murad i gult tegel och ytterdörren är ursprunglig, grönmålade med småspröjsad fönsterruta. Taket är ett flackt tälttak belagt med grön papp. Tomten omgärdas av ett grönmålade staket. I dess nordöstra hörn finns ett garage med samma fasad- och takmaterial samt färgsättning som bostadshuset.

Detta är ett fint exempel på funktionalistisk sommarhusarkitektur, och byggnaden speglar Bjärreds historia som badort. Den är mycket välbevarad till såväl karaktär som detaljer. Garaget har ett miljöskapande värde och tomtstorleken är av betydelse för områdets karaktär.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Tomten bör omgärdas av häck eller staket.

Bjärred 38:32, Berga kyrka, Bergagården (Öresundsvägen 9, Tallvägen 10, Montelinvägen 11)

Bergagården, som inrymmer församlingshem, och Berga kyrka uppfördes efter ritningar av Bengt Hellborg och Kristina Hellborg 1973-74. Anläggningen består av längor grupperade som på en gammal skånsk gård, med undantag för den fjärde längan som öppnar sig mot parken. Den norra längan utgörs av själva kyrkobyggnaden. Dess fasader är byggd med traditionell teknik, murad och putsad, vilket ger en rustik, vitkalkad yta. Gavelröstena är klädda med

panel och är svartmålade. Taket är belagt med träspån. Till kyrkan hör en klockstapel med öppen träkonstruktion. Gårdens övriga två längor har vitputsade fasader med svartmålade lockpanelklädda rösterna. Fönstren utgörs av svartmålade, spröjsade träfönster i traditionell utformning eller höga smala glasade partier som löper från golv till tak. Taken är belagda med enkupigt gulrött taktegel samt försett med vitputsad skorsten. Vid Bergagården finns en park omgärdad av en vitputsad, taktegelkrönt mur. I dess nordöstra hörn finns en vitputsad grindstuga och vid den norra muren ligger Vita villan, uppförd 1924. I parken ligger också apotekare Fredrik Montelins utsiktspaviljong från 1920-talet. Paviljongen är uppförd i nationalromantisk stil i två våningar med utkragad övervåning. Fasaderna är i stående brun lockpanel med brunmålade spröjsade fönster. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel. Parkanläggningen uppvisar förutom byggnaderna rester av en ursprunglig pergola, en fontänanläggning, planteringar samt en byst av Fredrik Montelin.

Berga kyrkan.

Utsiktspaviljongen.

Vita villan.

Grindstugan.

Bergagården.

Berga kyrka är skyddad enligt Kulturminneslagen, och får inte ändras utan tillstånd från Länsstyrelsen. Ur kulturhistorisk synvinkel är det även viktigt att Bergagården, grindstugan, Vita villan och utsiktspaviljongen bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Parken bör bevaras till karaktär och utsträckning. Viktiga karaktärsdrag är höga träd, äldre gångvägar och stenbeläggning, konstnärlig utsmyckning samt muren som omgärdar parken.

Bjärred 39:28 (Södra Villavägen 2)

Denna villa är uppförd 1925. Fasaderna är spritputsade och avfärgade i gult med slätputsade, vitmålade knutar och fönster- och dörrumfattningar. Fönstren är äldre, mörkgröna, två- och trelufts-fönster med spröjsade överdelar. Entrén är en äldre, tvåbladig spegeldörr i trä med spröjsade råglasrutor. Mot söder finns en mindre utbyggnad med balkong ovanpå. Mot väster finns ett sentida tillbyggt, glasat uterum. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel. På tomten finns ett äldre, välbevarat hus med fasader i gul locklistpanel.

Denna villabyggnad är mycket välbevarad till såväl detaljer som karaktär. Den har ett kulturhistoriskt värde som en av de äldre byggnaderna i den blandade bebyggelsemiljön. Grinden och uthuset har miljöskapande värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och de bör endast uppföras på bostadshusets norra sida. Inga takkupor bör uppföras, ej heller takfönster. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör omgärdas av häck eller staket. Grunden bör bevaras.

Bjärred 39:31 (Montelinvägen 6)

Denna byggnad uppfördes ursprungligen som utställningspaviljong för Svenska Bryggerföreningen till Baltiska utställningen i Malmö 1914. Arkitektens namn var Brag. Efter utställningen köptes huset, som är ett reverterat trähus, av en lundafamilj och återuppfördes som sommarhus i Bjärred. Byggnaden har vita, spritputsade fasader med strävbågar och ankarslut. I väster finns en hög, tornliknande byggnadsdel med en karnap på andra våningen och entrén i bottenvåningen. En trappa i natursten leder upp till entrédörren. Entrédörren är vitmålad och har svarta nitar och fönster med färgat glas. Byggnadens fönster är äldre småspröjsade fönster och taket är ett sadeltak belagt med enkupigt rött taktegel. I söder är en glasveranda tillbyggd, med balkong ovanpå och i nordost finns en sentida tillbyggnad med bland annat carport. En vitputsad mur krönt med enkupigt, rött tegel omgärdar tomten.

Byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde då den är helt unik. Den är en av ytterst få utställningspaviljonger som finns bevarade från Baltiska utställningen i Malmö 1914. Att den sedan blev flyttad till Bjärred vittnar om ortens förflutna som fashionabel semesterort. Arkitekturen är en intressant blandning av nationalromantik och jugend. Trots sentida tillbyggnader är byggnaden välbevarad såväl till sin karaktär som till detaljer.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden, liksom muren mot gatan, bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga ytterligare tillbyggnader bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

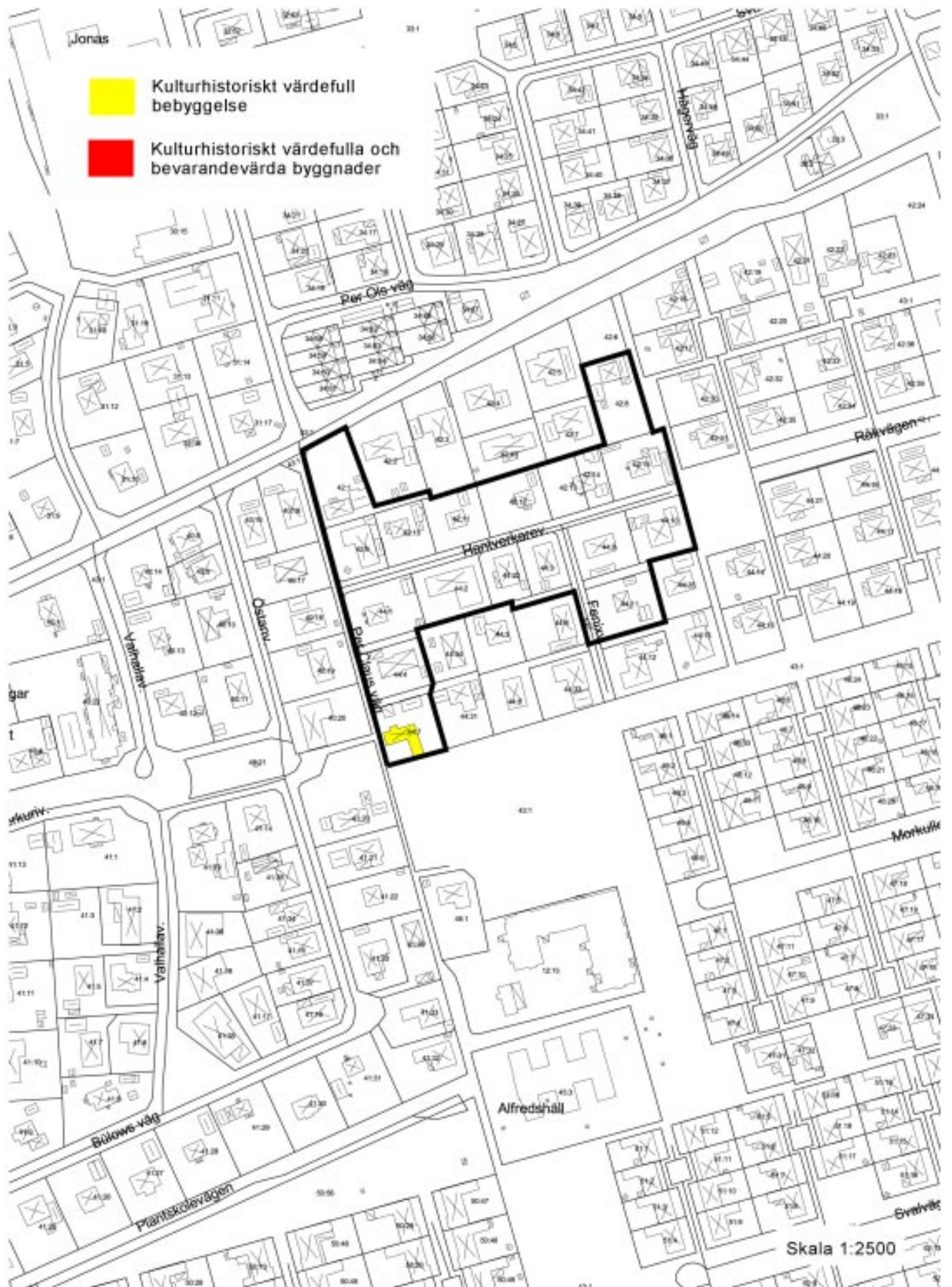
Bjärred 39:36 (Södra Villavägen 1)

Byggnaden uppskattas vara uppförd under slutet av 1910-talet eller på 1920-talet. Fasaderna är putsade och avfärgade i en gul kulör. Mot öster och väster finns centralt placerade entréer. Entrén mot väster är flankerad av två kolonner som bär upp en balkong. Under takfoten löper en slät gesims och under fönstren finns blinderingar. Fönstren är utbytta. Taket är ett valmat mansardtak belagt med enkupigt rött taktegel.

Detta är en välbevarad villa med ståndsmässig karaktär och omsorgsfull arkitektonisk utformning. Den har ett kulturhistoriskt värde som äldre inslag i den blandade bebyggelsemiljön.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor får uppföras, ej heller takfönster. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör omgärdas av häck eller staket.

15. Hantverkarevägen, Per Claus väg

Bebyggelsen kring Per Claus väg och Hantverkarevägen är till stora delar uppförd under slutet av 1900-talet. Det finns dock en del äldre bebyggelse bevarad. Vid Per Claus väg finns ett par byggnader från andra halvan av 1800-talet bevarade. Bebyggelsen vid Hantverkarevägen växte fram successivt under 1900-talet. Bebyggelsen är av blandad karaktär. Här finns dels något enklare hus med fasader i rött tegel, dels villor av 1920-talskaraktär med putsade fasader. Sträckningen på Per Claus väg har sitt ursprung i det geometriska vägnät som bildades i samband med enskiftet i Flädie socken 1806-07, då vägar lades i de nya ägo gränserna.

Bebyggelsen kring Per Claus väg och Hantverkarevägen är en miljö med kulturvärden att värna om. För att bevara områdets karaktär bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Vid eventuell nybyggnation i området ska volym och placeringen på tomten anpassas till befintlig bebyggelse. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tomterna bör avgränsas mot gatan med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga, och äldre grindar bör bevaras.

Hantverkarevägen från öster.

Lillgården, Per Claus väg 7 B.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 44:7, Lillgården (Per Claus väg 7B)

Gården har genomgått flera förändringar men dess ursprungliga karaktär är i viss mån bevarad och funktionen avläsbar. Den är en av de äldsta byggnaderna i området. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinkläddas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör omgärdas av häck eller staket.

16. Villor, Bülows väg

På södra sidan av Bülows väg ligger villor från 1900-talets första hälft. Byggnaderna är av varierande karaktär men gatubilden är ändå relativt sammanhållen i och med de jämstora tomterna. Byggnaderna är även exponerade mot Plantskolevägen.

Området är en miljö med kulturvärden att värna om. För att bevara områdets karaktär bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Vid eventuell nybyggnation i området ska volym och placering på tomten anpassas till befintlig bebyggelse. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. Tomterna i detta område bör avgränsas mot Bülows väg och Plantskolevägen med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga. Äldre grindar bör bevaras.

Bülows väg från öster.

Bülows väg 3.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 41:8 (Bülows väg 3)

Denna villa har en välbevarad 1920-talskaraktär med sina spritputsade fasader och bevarade fönster. Byggnaden har ett miljöskapande värde som äldre inslag i den blandade bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör omgärdas av häck eller staket.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

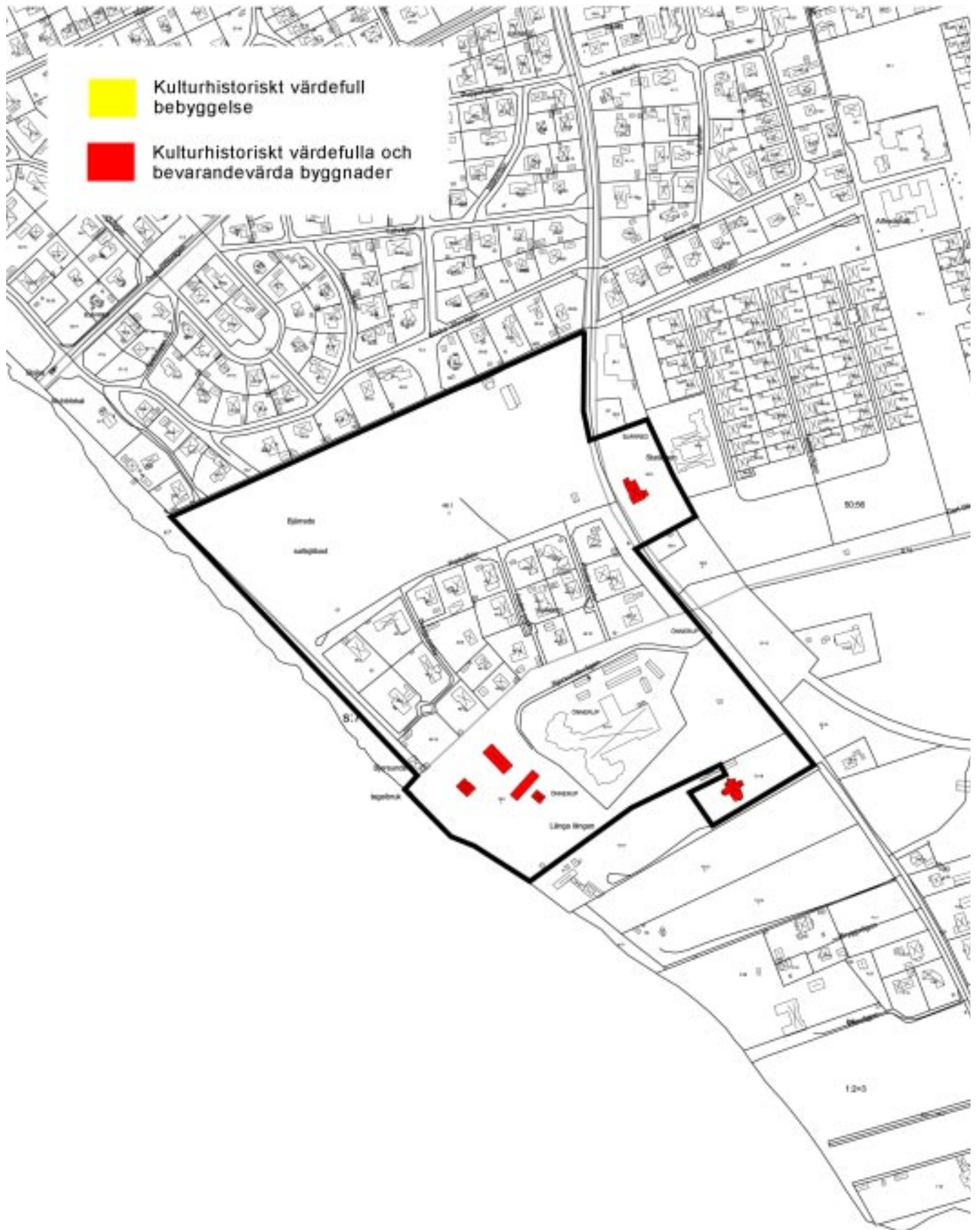
Bjärred 41:28 (Bülows väg 10)

Denna villa uppskattas vara byggd i slutet av 1910-talet eller på 1920-talet. Fasaderna är i rött tegel och fönstren är ursprungliga, bruna träfönster med spröjsad överdel. Även entrédörren är ursprunglig och har spröjsade glasrutor. Frontespiser finns mot både norr och söder. I söder finns en glasveranda med småspröjsade fönster, och balkong ovanpå. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel. Uthuset har slätputsade och gråmålade fasader, sadeltak belagt med tvåkupigt rött taktegel och äldre träfönster.

Byggnaden och dess uthus är mycket välbevarade såväl i sin helhet som i detaljer, såsom fönster och dörrar. Det är mycket ovanligt med så här välbevarade byggnader i Bjärred.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas, och den bör omgärdas av häck eller staket. Grinden bör bevaras.

17. Bjärreds saltsjöbad, järnvägsstationen och Bjersund

När man närmar sig Bjärred från söder är något av det första man ser de högresta lövträden vid Bjersund. Dessa träd utgör lämningar av det allra äldsta Bjärred. Det var här Bjärreds första sommarvilla, Villa Bjersund, uppfördes på 1880-talet, och strax därefter Villa Haga. Villa Bjersund är idag riven, och ett sjukhem är uppfört där den låg. Träden från den parkliknande trädgården finns dock delvis bevarade. Uppförandet av Villa Bjersund utgjorde startskottet för Bjärreds utveckling till fashionabel semesterort. Väster om sjukhemmet ligger Bjersunds tegelbruk som var verksamt från 1855 och fram till 1880-talet.

Norr om tegelbruket och Villa Bjersund anlades Bjärreds Saltsjöbadsanläggning med en stor park vid sekelskiftet 1900. Parken innehöll restauranger, hotell och attraktioner. Centralt genom parken ledde en allé från järnvägsstationen ner till kallbadhuset i sundet. I samma sträckning går idag vägen med namnet Parkallén. Söder om den har bostadshus uppförts, till större delen under sent 1900-tal. Norr om Parkallén finns den högresta lövträdsvegetationen från Bjärreds saltsjöbads park bevarade.

Det här området är en miljö med kulturvärden att värna om. Parkkaraktären är viktig, och högst lövträdsvegetation i området bör bevaras. Tomterna i området bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Området norr om Parkallén (fastigheten Bjärred 48:1,1) bör bevaras som park. Endast någon enstaka byggnad kan uppföras på fastigheten, och då med en funktion som anknyter till områdets historia som rekreations- och nöjespark. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Restaurangen vid Bjärreds saltsjöbad vid sekelskiftet 1900.

Västkustvägen och de höga träden vid Bjersund, från söder.

Parkallén från öster.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjärred 50:3, Bjärreds station (Södra Västkustvägen 23)

Stationen är uppförd 1901 som slutstation till linjen Lund-Bjärred. Järnvägens uppkomst har ett samband med det badortsliv som kom att utvecklas i Bjärred under 1800-talets senare årtionden. Byggnaden är uppförd i en romantiserande panelarkitektur efter ritningar av Theodor Wåhlin. Fasaderna är gulmålade med vitmålade knutar, fönster- och portomfattningar samt vindskivor. De ursprungliga fönstren med småspröjsade överluft är av trä. De stora rundbågiga fönstren är dock igensatta på två av tre ställen med skivmaterial. Portarna är utbytta. Sadeltaket är belagt med enkupigt rött taktegel och försett med murade skorstenar. I öster finns ett skärmtak.

De bevarade järnvägsmiljöerna har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. De är ofta gestaltade med stor omsorg och med höga arkitektoniska kvaliteter som speglar sin tids arkitektoniska ideal. Bjärreds station är en välbevarad byggnad karaktäristisk för stationshusen längs banan Lund-Bjärred som minner om Bjärreds storhetstid som badort.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att stationsbyggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Den ursprungliga funktion ska vara tydligt avläsbar. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Byggnaden bör inte förses med takkupor eller takfönster, och inga tillbyggnader får uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och stationsområdet bör inte inhägnas. Frånsett mindre komplementbyggnader, placerade norr om stationshuset, bör ingen ny bebyggelse uppföras på fastigheten. Större träd bör bevaras, liksom spåren efter perong och spårområde.

Bjärreds station från väster.

Stationen i början av 1900-talet.

Önnerup 10:6, Bjersunds tegelbruk (Bjersundsvägen 35)

Bjersunds tegelbruk anlades 1855. Tegelbruket som endast var i drift i cirka 30 år övertogs av Skånska Cement AB 1871. Anläggningen består av ett bostadshus som även fungerat som kontorshus, en tegelugn, en torklada och en arbetarbostad som även fungerat som stall. Bostadshuset har vitkalkade fasader. De spröjsade fönstren är inte ursprungliga, men portarna förefaller att vara äldre. Byggnadens sadeltak är belagt med ett gulrött enkupigt taktegel, och är försett med en putsad skorsten. Tegelugnen är uppförd i gult tegel. Den norra delen utgör en rekonstruerad kolkällare medan den högre byggnadsdelen i söder utgör själva tegelugnen. Tegelugnens välvda tak är putsat och försett med 22 små vitputsade skorstenar. Torkladan är uppförd i tegel. Koniska pelare av gult tegel är synliga i fasaden medan de mellanliggande partierna klätts med rödmålad panel. Gavelröstena är klädda med rödmålad locklistpanel. I fasaden syns enkla brädportar med järnbeslag. Sadeltaket är belagt med papp på trekantsläkt och är försett med fyra takfönster i gjutjärn i varje takfall. Arbetarbostadens har spritputsade, vita fasader med släta fönster- och dörrömfattningar. Fönstren som är utbytta utgörs av spröjsade en- eller tvåluftsfönster i trä. Taket är ett sadeltak belagt med enkupigt gulrött taktegel och försett med en putsad skorsten.

Den välbevarade tegelbruksmiljön utgör en unik miljö i Lomma kommun. Byggnaderna har genomgått varsamma renoveringar och deras ursprungliga funktioner är en idag tydligt avläsbara.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Byggnadernas ursprungliga funktioner ska vara tydligt avläsbara. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande.

Byggnaderna ska inte förses med takkupor eller takfönster, och inga tillbyggnader får uppföras. Trädgårdens karaktär bör bibehållas. Hit räknas trädgårdens utsträckning, läget i anslutning till bostadshusen samt äldre växtlighet inkluderat träd. Området får ej ytterligare bebyggas, styckas eller på annat sätt delas. Bebyggelsens kontakt med vattnet ska bevaras.

Tegelugnen

Torkladan.

Bostadshuset.

Långa längan.

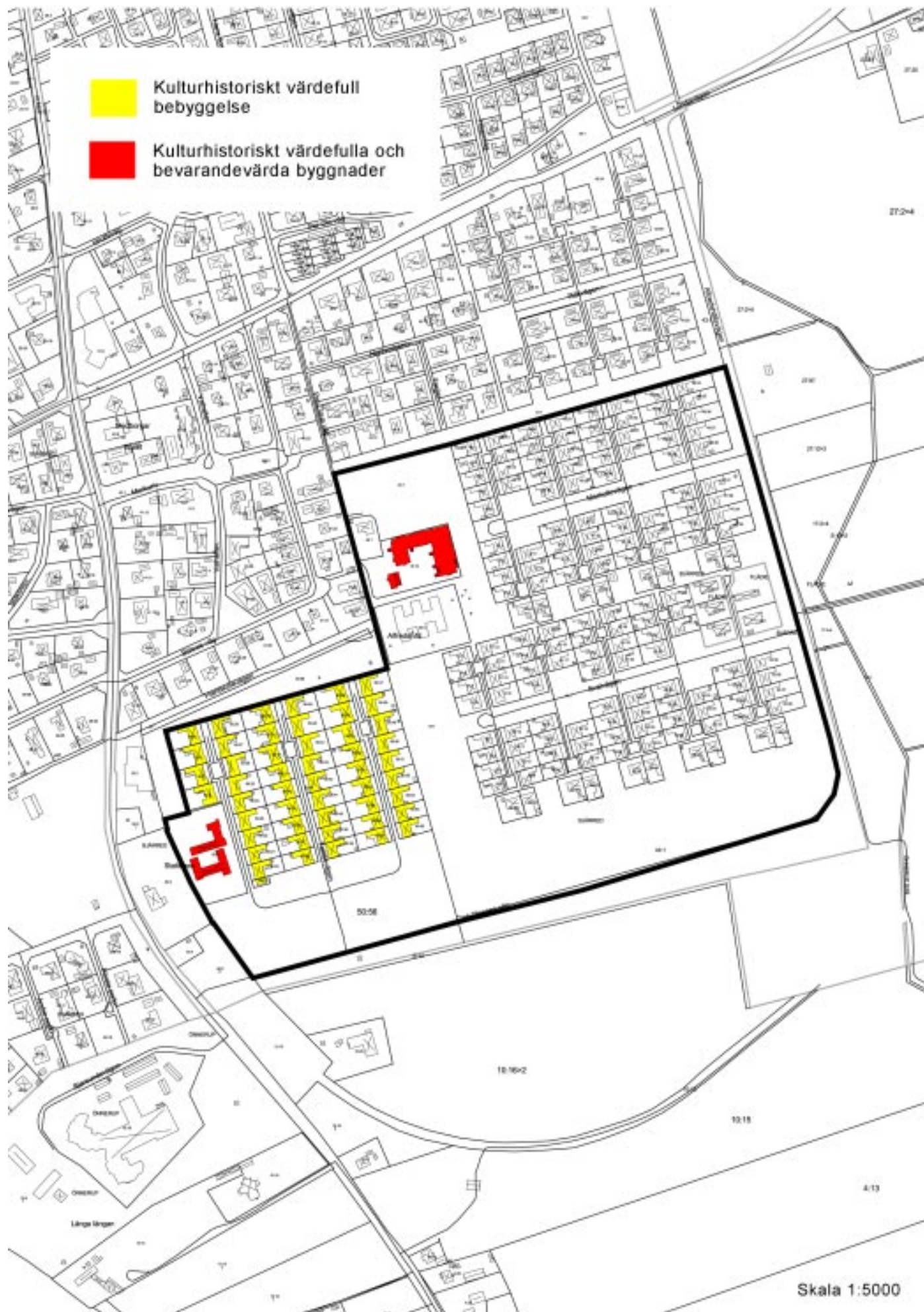
Önnerup 10:18, Villa Haga (Södra Västkustvägen 24)

Villa Haga uppfördes 1897, på uppdrag av konsul Wilhelm Westrup, som den andra stora sommarvillan i Gamla Bjärred. Ursprungligen sträckte sig tomten ända ner till havet i väster, och den äldre byggnaden på fastigheten Önnerup 10:10 var trädgårdsmästarebostad åt Villa Haga. Villa Haga är utförd i en rustik jugend med drag av nationalromantik. Fasaderna är slätputsade och avfärgade i en gulvit kulör. Andra våningen är något utkragad och dess fasader pryds av brunmålat korsvirke. Byggnadens tak är ett valmat mansardtak klätt med enkupigt taktegel. Villa Haga är belägen på en stor tomt med höga träd och buxbomkantad uppfart.

Villa Haga är en av de äldsta och pampigaste sommarvillorna i Bjärred, och den har högt kulturhistoriskt och arkitektoniskt värde. Byggnaden är välbevarad och utgör även ett välkänt landmärke. Den stora tomten har ett betydande miljöskapande värde och är av vikt för att villan ska komma till sin rätt.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att denna byggnad bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader bör uppföras. Tomten bör inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Större träd bör bevaras.

18. Kedjehus från 1970-talet, Alfredshäll

Under 1960-70-talen var bostadsproduktionen mycket stor i Lomma kommun. Detta var miljonprogrammets år, och inom ramen för det uppfördes inte bara höghus i storstädernas ytterkanter, utan även småhusbebyggelse i stor skala. De områden som uppfördes under denna tid kännetecknas ofta genom en enhetlig utformning och en estetik som bygger på upprepning av samma motiv. Karaktäristiskt är också stadsplaner där bebyggelsen är grupperad kring små säckgator som nås via större gator som i sin tur nås från en stor matarled. Bebyggelse av som följde dessa tidstypiska mönster uppfördes bland annat i sydöstra Bjärred, vid Talltitevägen, Svalvägen och Morkullevägen.

Dessa gruppshusområden är en miljöer med kulturvärden att värna om. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området är bebyggelsens enhetliga utformning ett viktigt karaktärsdrag, därför bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över, och byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med enbart kantsten eller lägre häckar.

Talltitevägen från söder.

Hus vid Talltitevägen.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bjärred 50:5-8, 50:10-55 (Talltitevägen)

Längs ett greppformat vägsystem lät O.P Wihlborg & son i Malmö 1971 bygga 49 kedjehus vid Talltitevägen. De L-formade huskropparna avgränsas från varandra genom lätt framskjutna garagepartier. Husfasaderna är klädda med gult fasadtegel satt i löpförband utan förskjutning medan garagepartiernas fasader är klädda med lockpanel avfärgad i en brunsvart kulör. En kraftig plåtsarg avslutar fasaderna upp till.

Dessa kedjehus har höga arkitektoniska kvaliteter. Fasadteglens löpförband utan förskjutning tillsammans med de lätt framskjutna garagepartierna ger byggnaderna en extra finesse. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör inte fasaderna målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och de ska uppföras på baksidan. Färgsättning av snickerier ska hållas enhetlig. Byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Inga häckar eller staket bör avgränsa tomten mot gatan.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Bjärred 12:15, Alfredshällskolan (norra delen) (Plantskolevägen 4)

Alfredshällskolan fick nya lokaler år 2000, norr om den gamla skolbyggnaden. De nya byggnaderna ritades av Mörnhed arkitektkontor i Malmö. De två byggnaderna omsluter en stenbelagd gård. Byggnaden i väster har gulputsade fasader med ett blått entrérom i väster. Pulpettaket är belagt med sedum. Den östra, större byggnaden är U-formad med en högre, tältaksförsedd mittdel där matsalen är placerad. De blåputsade entrépartierna som vetter in mot skolgården är något utskjutande i förhållande till den övriga fasaden och försedd med tältak och skärmtak. Övriga fasader är putsade och avfärgade i gult och en terracottaröd nyans. Taket är belagt med grå aluminiumplåt.

Skolbyggnadernas arkitektur håller hög kvalitet. De omväxlande volymerna, materialen och färgerna ger en lekfull men ändå harmonisk helhet som passar väl samman med byggnadernas funktion.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att skolbyggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Byggnadernas ursprungliga funktioner ska vara tydligt avläsbara. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Skolgården mellan de rödmarkerade byggnaderna bör bevaras obebyggd.

Bjärred 50:9 (Talltitevägen 1)

En gård har legat på denna plats åtminstone sedan början av 1800-talet, att döma av Skånska rekognosceringskartan från 1810-talet. Gården består idag av en mangårdsbyggnad samt en trelängad ekonomibygnad. Mangårdsbyggnaden har fasader i vitmålat tegel och en sentida tillbyggnad i vinkel på baksidan. Fönstren är utbytta. Ekonomibygnaden består av tre sammanbyggda längor. Den västra längan har fasader i rödmålad locklistpanel och de övriga längornas fasader är i vitmålat tegel. Genom den södra längan finns en portgång i vilken fasaderna är i korsvirke med rödmålad timra

Gården har anor långt tillbaka i tiden, långt innan Bjärred blev ett samhälle. Den är idag helt kringbyggd av mer sentida bebyggelse och har ett stort värde som förankring i historien. Byggnadernas karaktär är välbevarad och de ursprungliga funktionerna är avläsbara.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och ekonomibygnaden bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Byggnadernas ursprungliga funktion ska även i fortsättningen vara avläsbar. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Gårdsplanen bör inte bebyggas eller hårdgöras med moderna material.

Offentliga platser och miljöer

Kulturmiljöprogrammet beskriver Lomma kommuns kulturhistoriskt intressanta miljöer. De består av byggnader, trädgårdar, bostadsgårdar, torg, gator, parker och naturområden. Kulturmiljöprogrammet syftar till att sprida kunskap om värdefulla miljöer och ge rekommendationer för en varsam hantering av dem. Följande beskrivning, som utgör ett medvetet begränsat urval, lyfter fram de offentliga miljöerna och platserna, d v s torg, gator, parker och grönstråk.

I Lomma kommun finns få torg och platser varför de offentliga miljöerna domineras av stränder, parker och grönstråk. En förklaring kan vara att torg och platser i högre grad finns i städer med sluten kvartersbebyggelse. Lomma tätort, Bjärred och Borgeby är gamla byar som utvecklats till villasamhällen. De torg som finns är tillkomna under 1960- till 1980-talen. Det kan dock finnas historiska platsbildningar som har försvunnit eller som inte är tydliga i dagens orter. Kunskap om dessa kan sökas i gamla planer, ritningar, fotografier etc. En förändring är dock på gång. I de områden som nu – i början av 2000-talet – planeras och byggs har torg och platsbildningar fått en mycket starkare roll.

Offentliga platser, parker och grönstråk kan inventeras och analyseras utifrån olika utgångspunkter. Beskrivningen kan bland annat utgå från att beskriva:

- ekologiska värden
- sociala värden
- historiska/kulturhistoriska värden

Parkmarkens ekologiska värde beskrivs i det naturmiljöprogram som Lomma kommun tar fram parallellt med kulturmiljöprogrammet. Platser och parkers sociala värden är knutna till platsens funktion och för att få kunskap om detta krävs en dialog med invånarna samt en kartläggning över hur de offentliga miljöerna används. I kulturmiljöprogrammet fokuseras därför på de offentliga miljöernas historiska och kulturhistoriska värden.

I Lomma kommun finns få historiska parker, d v s gamla parker som är anlagda efter en tydlig trädgårdsstil som t ex barock, renässans, engelsk eller tysk parkstil eller parker som är anlagda efter en medveten arkitektonisk idé. Ett undantag är Alnarpsparken, vilken inte ingår i följande beskrivning. Parkmarken kan grovt kategoriseras i följande typer:

- naturmark längs havet
- markområden som är ”restprodukter” av tegelindustrin
- rester av gårdar från 1800-talet
- rester av äldre parker
- mark till följd av SCAFT-planering
- relativt nyanlagda eller planerade parker som grundar sig på ett kvalitetsprogram framtaget av arkitekter och landskapsarkitekter

Kommunens strandområden är en viktig del av kulturmiljön. De avspeglar utvecklingen av de långgrundna stränderna med strandängar som fyllts ut för att rymma områden för hamn- och industriverksamhet eller bebyggelse samt utvecklingen av badortskulturen från början av förra seklet till vår tids bad- och båtliv.

Cement- och tegelindustrin från slutet av 1800-talet och början av 1900-talet har lämnat spår i form av utbrutna lertäkter. De som inte har fyllts igen har bildat ett unikt område med dammar och karaktärsfull vegetation, som vid Slättängen i Lomma.

Slättängsdammarna.

Stranden i Lomma.

Enskiftet, som i Lomma och Flädie socknar skedde under 1800-talets två första årtionden, medförde att de gamla bykärnorna splittrades och gårdarna flyttades ut jämt över socknen. Runt gårdarna anlades en plantering som vindskydd för trädgården. Trädgården var inramad av en häck och i trädgården planterades högvuxna träd, fruktträd och buskar. I Lomma och Bjärred bildar några av dessa trädgårdar bakgrund till dagens grönstråk eller så ingår de gamla träden, där gården är rivna, i ett grönstråk. Så är också fallet med några av de gårdar som anlades under andra halvan av 1800-talet. Byggnaderna är rivna, men de gamla träden utgör en fin stomme i några av dagens parker.

Vid Bjärreds Saltsjöbad anlades i början av 1900-talet en park. I dag återstår de höga och gamla bokarna. Bantorget i Lomma, från 1950-talet, är en central park med prydnadsplanteringar.

Den största arealen av de offentliga miljöerna – grönstråken – har bildats till följd av det planeringsideal som rådde under 1960- och 1970-talen. Det brukar kallas SCAFT-planering och är en förkortning för Stadsbyggnad Chalmers: Arbetsgruppen För Trafiksäkerhet och var en handbok med riktlinjer för trafiksäkerhet. Den innebar en separering av de olika trafikslagen, biltrafik för sig och gång- och cykeltrafik för sig. Bostadsområdena skulle matas utifrån via en ringled eller matarled från vilken säckgator gick in i området. I mitten av området gick gång- och cykelvägar som förband de olika kvarteren i en helt bilfri miljö. I detta stråk, som i huvudsak var ett kommunikationsstråk, placerades skolor, dagis, lekplatser etc så att barn själva kunde färdas dit på ett säkert sätt.

För att förbättra den ofta trista miljön kompletterades kommunikationsstråken under 1970-, 1980 och 1990-talen med så kallade naturlika planteringar. Naturlika planteringarna omfattar en stomme med en blandning av olika arter buskar och träd. Ur denna stomme ska olika karaktärer kunna skapas genom en varierad skötsel, som t ex en ”pelarsal” av höga träd, stora solitärträd, brynvegetation, dungar av olika arter som t ex ek och fruktträd samt ”traditionell” skog.

Strandparken, som anlades i mitten av 1980-talet på utfylld mark väster om Lomma centrum, har en utformning som grundar sig på en arkitektävling för området. Flera av de nya utbyggnadsområdena i kommunen: Lomma Hamn, Lervik-Östervång samt Östra Borgeby grundar sig på kvalitetsprogram som beskriver karaktär, funktion, utformning och utveckling.

Östra Hagen.

Strandparken.

Generella åtgärder

Utvecklingsprogram för platser och parker

De äldre platserna och parkerna saknar en dokumentation av den historiska bakgrunden samt parkernas ursprungliga utseende och trädgårdsstil. En fördjupad studie behöver utföras. Kunskap kan hämtas från gamla kartor, planer och ritningar samt från fotografier.

En del av parkerna, som är anlagda i slutet av 1960-talet och framåt, saknar namn och har till stora delar en liknande utformning.

För att stärka de offentliga miljöerna, platsbildningarna och parkerna, bör ett utvecklingsprogram tas fram för varje plats och park (grönplan) som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande karaktär och funktion samt önskad utveckling. Det är viktigt att ge de olika parkerna en varierande karaktär och identitet. Det kan ske genom att prioritera utvecklingen av olika vegetationstyper, olika skötselnivåer, olika typer av lekrområden etc. Vidare bör varje plats och park få ett namn som visas på en skylt.

Ett skyltprogram bör tas fram för gång- och cykelstråk som visar målpunkter och anger riktning vid korsningspunkter.

Riktlinjer för skyltning, möblering, belysning etc
Markbeläggning, parkbänkar, skyltar, belysning, konstverk etc är viktiga delar av de offentliga miljöerna och bör anpassas efter det byggda sammanhang som platsen eller parken ingår i. Idag finns kvalitetsprogram framtagna för Hamnhusen, Lomma Hamn, Strandstråket, Lervik-Östervång och Östra Borgeby.

Ett kvalitetsprogram eller gestaltungsprogram bör även tas fram för de äldre historiska gatorna, som t ex Västkustvägen och Norra Villavägen, infartsvägarna till tätorterna, 1960- och 1970-talsområdena samt de nya områden som byggs ut. De bör omfatta typ av belysning, material, vegetation etc.

Västkustvägen vid Bjärred.

Urval: Offentliga platser och miljöer i Bjärred

1.	Långa Längan – Bjersund – Bjärreds Saltsjöbad – Långa bryggan	88
2.	Strandpromenaden	90
3.	Stora Mallhög, Kolerakyrkogården, grönstråket norr om Melbavägen	91
4.	Bjärehovsparken	93
5.	Parkstråk genom Norra Bjärred	95
6.	Löddesnässparken	96
7.	Park längs Flädievägen	97
8.	Vikingaplatsen – Bjärreds centrum	98
9.	Västkustvägen	99
10.	Park vid Jonasgården	100
11.	Parkområde vid Lärkans Förskola – Bundys park	101
12.	Parkområde öster om Jonasgården – 27:an	102
13.	Parkområde vid Alfredshällsskolan	103
14.	Carl Olssons park	104

1. Långa Längan – Bjersund – Bjärreds Saltsjöbad – Långa bryggan

De höga träden – skogssiluetten – dominerar landskapsbildningen och är väl synlig från kusten i väster och åkerlandskapet i öster. De gamla träden, mestadels bokar, härstammar från Villa Bjersund och Bjärreds Saltsjöbad. Villa Bjersund, som nu är riven, uppfördes på 1880-talet och var storskottet för utvecklingen av Bjärred till fashionabel semesterort. År 1901 tillkom järnvägsförbindelsen med Lund och i området mellan stationen och stranden anlades en park med restaurang, brunnssalong och två hotell (ett tustristhotell och ett badhotell), banor för boccia, krocket och tennis. Vid stranden byggdes en 700 meter lång bryggan med kallbadhus längs ut. Centralt i parken ledde en allé från järnvägsstationen ner till kallbadhuset. I samma sträckning går i dag vägen med namnet Parkallén.

Gamla bokar.

Väster om Villa Bjersund låg Bjersunds tegelbruk, verksamt från 1855 till 1885. I dag finns bostadshus, arbetarbostad och stall – Långa Längan – tegelugn och torklada kvar. Tegelbruket är inbäddat i grönska men har öppna gräsplaner kring hus och tegelugn. Bostadshuset och Långa Längan omges av en trädgård med klippta avenbokshäckar, buxbomsrader och olika växter med den skånska "Haven" som förebild. Framför bostadshuset står ett gammalt vårdträd.

I dag är villa Bjersund riven. På platsen för villan uppfördes ett sjukhem som nu är omvandlat till en bostadsrättsförening. Området mellan flerfamiljshuset och Parkallén, gatan från stationen ner till bryggan, har under den senare delen av 1900-talet bebyggts med friliggande villor. I den östra delen av Bjärreds Saltsjöbad finns ett antal tennisbanor inbäddade i bokskogen och söder därom en större parkeringsplats. I väster, skyddad av tätt buskage mot stranden, ligger en lekplats. Vid Parkalléns anslutning till Västkustvägen finns en glasskiosk som är mycket frekventerad och lite av ett utflyktsmål under sommarhalvåret.

Sandstranden har sommaren 2004 restaurerats med ny sand. Samma år invigdes ett nytt kallbadhus, vilket sluter cirkeln av områdets betydelse för friluftsbad från tidigt 1900-tal.

Arbetarebostaden och Långa längan.

Tegelugnen.

Helhetsbild

De gamla byggnaderna ger området en historisk förankring, men att det har funnits en anlagd park är dock svårt att se. Området upplevs som en skog, vilket i sig är en ovanlig karaktär för Lommas kustzon. Höga träd och en skogskaraktär så nära havet förekommer i övrigt endast i södra Lomma, vid Alnarps skola. Bokskogen utgör ett landmärke och en port till Bjärred från söder.

Karaktären av bad- och friluftsliv är tydlig med viktiga beståndsdelar som stationen, bokskogen, Parkallén, sandstranden och Långa bryggan.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Platserna och parkerna i området har historiska och väl förankrade namn. Det saknas dock en beskrivning av hur parken vid Villa Bjersund och Bjarreds Saltsjöbad var utformade. Kunskap kan hämtas från historiska kartor eller annat underlag. Kommunfullmäktige uppdrog 1999 åt byggnadsnämnden att ta fram en ny detaljplan.

Ett utvecklingsprogram bör tas fram för Bjarreds Saltsjöbad som beskriver den historiska bakgrunden och parkens ursprungliga gestaltning samt hur parken kan få en upprustning och ny gestaltning med den gamla anlagda parken som utgångspunkt. På så vis kan parkens funktioner, som parkering, entréväg till Långa bryggan, gångvägar, kiosk etc få en bättre utformning och karaktären av bad- och brunnskpark kan återskapas. För att anknyta till historien kan någon av de gamla friluftaktiviteterna återskapas eller nya skapas. Kopplingen till stationen och parken runt denna bör även studeras. Bokskogskaraktären är viktig att bevara. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas.

Långa bryggan.

2. Strandpromenaden

Strandpromenaden omfattar området från Öresundsvägen i söder till naturreservatet vid Lödde å i norr.

I söder gränsar stråket till bebyggelsen längs Öresundsvägen och Strandvägen, det gamla Bjärred. Här ligger villor av varierande ålder och karaktär, men med lummiga och ofta relativt stora tomter som ger området en sammanhållen karaktär. Söder om Västra Kennelvägen gränsar nybyggda villor i rött regel mot Strandpromenaden.

Mot Strandpromenadens norra del gränsar Norra Villavägens långsmala tomter med praktfulla och ibland palatslika hus, uppförda av borgare från Lund vid sekelskiftet 1900. Området utgör Bjärreds äldsta samlade bebyggelse. De stora tomterna och vegetationen skapar en unik karaktär och en inramning av Strandpromenaden.

Gångväg längs stranden.

Norr om Näktergalsvägen utvidgar sig Strandpromenaden och omfattar ängar kring den gamla litorinavallen (strandvallen som avsattes i littorinahavet för ca 8000 tusen år sedan). Ängarna kallas Gyllins ängar ingår i naturreservatet vid Lödde ås mynning. Ängarna var fram till mitten av 1970-talet betade, främst av hästar. För att gynna den magra strandängsfloran hävdas ängarna i dag genom slåtter. Bebyggelse öster om ängarna består av småhusbebyggelse från 1970-talet. Bebyggelsen är inte synlig från Strandpromenaden.

I södra delen av Strandpromenaden ligger Bjärreds Optimistjolleklubb, BOJK, med klubbhus och båtuppläggning samt bryggor där mindre motorbåtar kan förtöja. Längs hela promenaden går en grusad gång- och cykelväg, kantad av oxlar, hamlade pilar och täta buskage. Gångvägen är belyst med låga belysningspollare.

Helhetsbild

Strandpromenaden är ett viktigt rekreativt stråk som förbinder naturreservatet i norr med Bjärreds Saltsjöbad och Bjersunds tegelbruk i söder. Stråket har en enkel utformning med grusad väg som på långa sträckor omges av en lummig grönska samt ängar. De praktfulla villorna utgör ett viktigt inslag som historiska markörer, intressanta händelser och landmärken längs stråket.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Ett utvecklingsprogram bör tas fram som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt framtida utveckling och skötsel av Strandpromenaden. Det är viktigt att behålla utsikten över Sundet och stråket bör få en fortsatt "naturlig" karaktär, d v s inte låta strandområdet utvecklas till en välkött park. De stora och lummiga villatomterna öster om stråket är ett viktigt inslag. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. En del av detta behandlas i strandstråksprojektet, inklusive gestaltungsprogram.

BOJK:s klubbhus och jollar.

Palatslika villor kantar Strandpromenaden.

3. Stora Mallhög, Kolerakyrkogården och grönstråket norr om Melbavägen/ Anna Sömmerskas väg

Stråket omfattar en gång- och cykelväg som utgår från Norra Villavägen, och förbinder Strandpromenaden i väster med Bjärehovsparken i öster. Stråket är smalt och gång- och cykelvägen avgränsas av de omgivande villaträdgårdarnas bokhäckar. Öster om Västanvägen utvidgar sig stråket till en björklund, innan det anknyter till Bjärehovsparken. I väster, vid Norra Villavägen, utvidgar stråket sig till en liten park. Parken består av gammal växtlighet, antagligen en del av en gammal trädgård, samt en nyanlagd lekplats. Strax norr om parken, mellan två villor, ligger Kolerakyrkogården.

Stora Mallhög.

Ingång till Kolerakyrkogården.

Kolerakyrkogården.

Ingången till kyrkogården sker från Norra Villavägen, via en järngrind och en stensatt gång som kantas av ett lågt nätstängsel bevuxet med murgröna. Kyrkogården består av en 11 x 11 meter stor markyta med en minnesten och en plantering i mitten. Kolerakyrkogården är en smittsam magsjukdom som orsakas av en bakterie. Under perioden 1834–73 drabbades Sverige av nio epidemier. Vid den största av dessa, 1834, insjuknade mer än 25 000 personer varav drygt hälften dog. Kyrkogården har även använts som begravningsplats för ilandflutna lik, senast 1920. Kolerakyrkogården är en fast fornlämning och skyddas enligt Kulturmiljölagen.

Väster om parken och Norra Villavägen, inom stängsel på en privat tomt, ligger Stora Mallhög, en tre meter hög och 25 meter i diameter stor gravhög samt en boplats. Högen är en fast fornlämning och skyddas enligt Kulturmiljölagen.

Norra Villavägen omges till största delen av pampiga och ibland palatslika villor från sekelskiftet 1900. Vägen är smal och har en grön och lummig karaktär. De stora villorna döljs bakom prunkade trädgårdar. Vissa tomter har avstyckats och moderna villor har byggts. Det gäller framförallt den östra sidan av vägen, söder om gång- och cykelvägen, där friliggande villor uppförts i början av 2000-talet. Villaområdet är byggt på mark som tidigare har varit äppelodling.

Gång- och cykelväg kantad av häckar.

Park vid Norra Villavägen.

Helhetsbild

Stråket är en viktig länk mellan Strandpromenaden och Bjärehovsparken. Stråket passerar platser med tydliga historiska förankringar som Stora Mallhög, Kolerakyrkogården och de praktfulla villorna med tillhörande stora trädgårdar. Förslag finns att ändra tidigare detaljplan i detta avseende.

Parken öster om Norra Villavägen, norr om lekplatsen, har karaktären av ”överblivet” markområde. Parken har ingen tydlig utformning utan framstår som en förvildad del av en gammal trädgård. Parken ligger mellan de gamla pampiga villorna från början av 1900-talet och de moderna villorna från början av 2000-talet. Den historiska kopplingen är svår att se.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Fornlämningarna har ett namn, men parken vid Norra Villavägen och stråket i övrigt har inget namn. Namnge stråket och dess olika delar och sätt upp skyltar med parkernas namn.

Ett utvecklingsprogram bör tas fram som visar utveckling och skötsel av stråket som helhet. Betona kopplingen mellan Bjärehovsparken och havet genom att skapa bättre kontakt mellan stråkets olika delar. De fasta fornlämningarna bör integreras bättre i stråket och göras mer synliga. Norra Villavägens karaktär med hus på stora och lummiga tomter bör bevaras. Parken öster om Norra Villavägen bör få en tydligare utformning. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas.

4. Bjärehovsparken

Bjärehovsparken består av parkmark med olika karaktärer. I den norra delen finns öppna gräsytor samt ett område av mer vildvuxen karaktär som kallas för Trollskogen. Trollskogen är en rest från den plantskoleverksamhet som tidigare bedrevs på platsen. I den södra delen finns naturlika planteringar som avgränsar tre stora rum.

Bjärehovsparken ingår i det stora grönstråket som går genom norra Bjärred från Västanvägen i söder till Västanvägen i norr. Stråket har också kontakt med havet och Strandpromenaden i väster via grönkilen norr om Anna Sömmerskas väg och gång- och cykelvägen mellan Västanvägen och Norra Villavägen.

Parkstråket är ett typiskt uttryck för den planeringsfilosofi som rådde på 1960- och 1970-talen då bostadsområden skulle vara trafikseparerade med kringliggande matarleder (Västanvägen) från vilka säckgator ledde in till bostadskvarteren och med skolor och förskolor centralt i parkstråket. Parken omges också till stor del av bebyggelse från dessa årtionden. Runt Bjärehovsparken finns dock en äldre bebyggelse. Den gamla gården i parken härstammar från mitten av 1800-talet. Längs vägen till gården, nuvarande Vikingavägen, byggdes under 1910-talet en rad gårdar. Vid nuvarande Anna Sömmerskas väg låg vid sekelskiftet 1900 en rad små gathus. I dag återstår ett av dessa. Norr om Anna Sömmerskas väg byggdes under 1910-, 20- och 1930-talen en ateljé och ett bostadshus tillhörande konstnären Jonas Åkesson och möbeldesignern Ali Åkesson. Dessa gamla byggnader ger området karaktär och minner om det gamla Bjärred.

Möbeldesigner Ali Åkessons hus från 1919

Helhetsbild

Grönstråket fyller en viktig funktion för norra Bjärred, som ett huvudkommunikationsstråk och som park vid Bjärehovskolan och förskolor samt Bjärreds centrum. Huvudintrycket är ett modernt parkstråk till följd av en planeringsfilosofi som utgick från trafikseparering, den s k SCAFT-modellen. De gamla byggnaderna med sina trädgårdar ger dock grönstråket en anknytning till det gamla Bjärred.

Öppen gräsyta.

Lekplats.

Smal gångväg som förbinder Bjärehovsparken med stråket norr om Anna Sömmerskas väg.

Trollskogen.

Gammal trädrad med gran längs gångväg.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Befäst namnet Bjärehovsparken och sätt upp skyltar om parkens namn.

Ett planprogram håller på att tas fram för området som beskriver den historiska bakgrunden, parkens olika delar och nuvarande funktion samt vilka karaktärer som önskas utvecklas. Bjärehovsparken skulle kunna utvecklas till en ”stadspark” i Bjärred. De naturliga planteringarna kan utvecklas till olika karaktärer och parken kan ges en mer omsorgsfull utformning med blomster- och perennplanteringar, vatten, lekskulpturer och andra aktiviteter som exempelvis boule, samt tydliga och vackra entréer till parken. Det är viktigt att lyfta fram den historiska förankringen till de gamla gårdarna och resterna efter alléer och äldre vegetation. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas.

5. Parkstråk genom Norra Bjärred

Parkstråket som går från Västanvägen i söder till Västanvägen i norr, ligger i mitten av de bostadsområden som byggdes under 1970-talet. Bebyggelsen består av enhetligt utformade villor, kedjehus och radhus. Norra Bjärred är planlagt efter den tidens planeringsideal med trafikseparering som en viktig utgångspunkt. SCAFT-principen innebar att bostadsområdena matades via säckgator från en kringliggande matarled (Västanvägen). På så sätt fick man ett område i mitten som var bilfritt där skolor, lekplatser samt gång- och cykelvägar kunde förläggas. Det var även möjligt att anlägga grönstråk samt gång- och cykelvägar, mellan säckgatorna, vinkelrätt mot huvudstråket. Parkstråket passerar planskilt under Mellanvägen, som är den enda genomgående gatan i norra Bjärred. I parkstråket ingår Bjärehovsparken.

Gång- och cykelväg kantad med buskplanteringar.

Vegetationen är också typiskt för ett 1970-talsområde. Gång- och cykelvägen omges av klippta gräsmattor och naturlika planteringar. Mot parkstråket gränsar villatomternas klippta häckar.

Helhetsbild

Ett kommunikationsstråk som förbinder Bjärreds norra delar med skolor, förskolor och centrum. Långa gång- och cykelvägen finns gröna vegetationsvolymerna och mot stråket gränsar villaträdgårdarnas häckar eller plank. Stråket är ett tidstypiskt parkstråk från 1970-talet, grönt och lummigt, men en liten variation av vegetation och med liten visuell kontakt med kringliggande villaområden.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Namnge stråket och dess olika delar. Sätt upp skyltar med parkens namn

Tag fram ett utvecklingsprogram som beskriver hur vegetationen ska skötas och utvecklas. De naturlika planteringarna kan utvecklas till olika karaktärer i stråkets olika delar. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

Passage under Mellanvägen.

Lummigt stråk.

6. Löddesnäsparken

I parken växer höga lövträd, vilka är en del av en gammal trädgård. Trädgården tillhörde Löddesnäs gård, ett storjordbruk som bildades 1870 genom sammanslagning av sju frälsegårdar i Borgeby. Gården är riven och på dess plats ligger Löddesnäs skola.

Skola, skolgård och lekplatser ligger i den östra delen av parken. Den västra delen består av stora gräsytor som omges av gamla träd. Den stora gräsytan används som fotbollsplan och i dess norra kant ligger en tennisplan.

Helhetsbild

En karaktärsfull park och det enda parkområde i Bjärred, förutom Bjärreds Saltsjöbad, som har gamla och höga lövträd. Det är lätt att förstå att det tidigare har legat en gård här. Parken är viktig både som en historisk länk och för sitt rekreativa värde samt har ett mer varierat innehåll än 1960- och 1970-talens parkstråk. Gångvägssystemet i parkens västra del erbjuder fina och omväxlande upplevelser, från allékaraktär, högvuxna och täta trädränder, öppna gräsytor och mindre rum omgivna och lummig grönska.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Förankra och använd namnet Löddesnäsparken. Sätt upp skyltar som visar parkens namn.

Gångväg.

Tag fram ett utvecklingsprogram som beskriver parkens historiska bakgrund och utformning, nuvarande funktion samt hur den ska skötas och förnygras. Vårda de gamla lövträden. Vid utveckling av parken återknyt, där så är möjligt, till den historiska utformningen. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas.

Gamla trädrader.

Öppen gräsplan.

Rumsbildning i västra delen av parken.

7. Park längs Flädievägen

Litet parkområde som avgränsas av Hans Jonas väg i öster, Flädievägen i söder, Norra Västkustvägen i väster och parkering samt av radhusbebyggelse i norr. Radhusen byggdes i början av 1960-talet och förmodligen anlades även parken då.

Parken består av en gräsyta längs med Flädievägen. I gräsytan står några spridda buskvolymmer och mot radhusen finns en trädrad. Mellan radhusen och parkeringen ligger en lekplats, som avgränsas mot parken med ett nätstängsel. En gångväg löper längs Flädievägens södra sida. Längs Flädievägen norra sida, där parken är belägen, finns ingen trottoar. En stig går diagonalt genom gräsytan mot gångvägen.

Helhetsbild

Parken fungerar som en "trafikgrönyta", d v s en parkyta mellan väg och bebyggelse som huvudsakligen har en visuell funktion som avskiljare.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Den öppna gröna karaktären bör bibehållas.

Grönyta vid Enestigen.

8. Vikingaplatsen – Bjärreds centrum

Bjärreds centrum består av centrumbyggnaden med Vikingaplatsen, Bjärehovshallen, biblioteket, Bjärehovsskolan och Bjärehovsparken. För närvarande, våren 2005, pågår ett programskede för en ny detaljplan för en stor del av centrumområdet.

Vikingaplatsen är beläget mellan centrumbyggnaden och busshållplatsen vid Norra Västkustvägen. Centrumbyggnaden är en stor byggnadskropp i gult tegel och blå fönster samt trädetaljer som anspelar på korsvirkeshus. I centrumbyggnaden finns affärer, vårdcentral, folk-tandvård, apotek etc. Torget byggdes under 1970-talet, men rustades upp under 1990-talet.

Själva torgytan är belagd med smågatsten. Söder om entrén står Riksträdet, en ornäsbjörk som planterades 1993 till minne av FN:s trädår som inföll 1985. En bronstavla berättar att ett träd av samma art finns planterat utanför Stockholms stadshus och i varenda kommun från Trelleborg i söder till Kiruna i norr. En ornäsbjörk finns även på Bantorget i Lomma. Norr om entrén finns en skulptur med effektbelysning samt en scen.

Folkungavägen. Centrumhuset till höger och biblioteket i fonden.

Torget utrustning; cykelställ, parkbänkar och belysningsstolpar med klotarmatur, har samma blåa färg som fönsterkarmar och trädetaljerna på centrumbyggnaden.

Helhetsbild

Torget har en utformning som stämmer väl med centrumbyggnaden, men som avviker i fråga om skala och karaktär från den gamla villabebyggelsen längs de omgivande gatorna, Vikingavägen och Folkungavägen. Det finns ingen tydlig koppling mellan torget och skola, bibliotek och idrottshall. I dag får gående och cyklister passera längs Vikingavägen och Folkungavägen eller över parkeringsområdet som ligger mellan centrumbyggnaden och de båda vägarna. Platsbildningen framför biblioteket är otydlig.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Förstärk koppling mellan Vikingaplatsen/centrum och Bjärehovshallen, biblioteket, Bjärehovsskolan och Bjärehovsparken genom att skapa tydliga och väl gestaltade gångstråk, norr respektive söder om centrumbyggnaden. Förstärk platsbildningen framför biblioteket.

Centrumhuset.

Vikingaplatsen.

9. Västkustvägen

Västkustvägen är en del av den gamla landsvägen som gick från Malmö till Helsingborg. I Västkustvägen mynnar Lundavägen, den gamla landsvägen via Flädie och Fjellie till Lund. Korsningen mellan Västkustvägen och Lundavägen/Öresundsvägen har karaktären av centrumpunkt beroende på mötet mellan två viktiga vägar och den platsbildning som uppstår samt genom den bebyggelse som omger korsningen.

Norr om Östra Kennelvägen byggdes under början av 1900-talet gathus längs landsvägen, några av dessa finns kvar i dag. Den södra delen av Västkustvägen, söder om Östra Kennelvägen, började bebyggas under andra halvan av 1910-talet. Utbyggnadstakten var dock långsam och bebyggelsen är tämligen varierad.

Vägen har två körfält och smala trottoarer på var sida. Korsningarna med Västanvägen, och Vikingavägen/Flädievägen har trafikljus. Belysningsstolparna är höga, typ landsvägsbelysning, och av samma utseende som längs vägen söder om Bjärred.

Gamla hus med långsidan mot Västkustvägen.

Helhetsbild

Västkustvägen har karaktären av en gammal landsväg genom ett mindre villasamhälle. Den har en "mjuk" linjeföring vilket förtydligar karaktären av landsväg. Vägen omges av villabebyggelse och vägrummet upplevs som grönt och lummigt. I söder bildar bokskogen vid Bjersund och Bjärreds Saltsjöbad en "port" till Bjärred, därefter gränsar vägen till villatrådgårdar med häckar och höga träd. Karaktären ändras i höjd med Bjärreds centrum, där omgivningen avspeglar en annan tidsepok genom den moderna centrumbyggnaden med platsbildning åt väster samt bensinmack åt öster. I norr, vid cirkulationsplatsen med Fjellievägen, finns naturliga planteringar med inslag av bok som på sikt kommer att skapa en bokskogskaraktär liksom den i söder vid Bjersund.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Tag fram ett utvecklingsprogram för vägen som beskriver den historiska bakgrunden och ger förslag på upprustning av vägen. En viktig utgångspunkt är att bevara karaktären av landsväg genom en by, den gröna karaktären och de höga träden, men samtidigt markera att vägen går genom en tätort. Det kan göras genom att göra en bredare trottoar – eventuellt en cykelväg, tillåta kantstensparkering, ge möjlighet till fler affärer längs vägen samt att belysningsstolparna bör få en lägre höjd och andra armaturer, än på vägdeln söder om tätorten. Bullerplank och skärmar bör undvikas.

Bokskogen vid Bjersund bildar en port till Bjärred.

Platsbildning vid korsningen mellan Norra Västkustvägen och Lundavägen.

Vägen är kantad av trädgårdar med stora sträd. Belysning på höga stolpar.

10. Park vid Jonasgården

Den södra delen av parken består av ett gångstråk längs Jonasgården som kantas av häckar och en trädrad. I norr utvidgar sig parken till en kvadratisk gräsyta med ett diagonalt gångstråk. Gräsytan kantas av häckar och trädrader. I väster gränsar parken till Bjarred 30:7, en gård som har legat på denna plats sedan 1800-talets första hälft. Gårdens grönska bildar en fin bakgrund till, och upplevs som en del av parken.

Parken ingår i ett kommunikationsstråk för gång och cykel från Idrottsvägen i söder via församlingshemmet till bensinmacken vid Bjarreds centrum i norr.

Helhetsbild

En lugn, grön och lummig park med stora träd. Parken har en formell utformning genom de klippta häckarna och trädraderna.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Förankra och använd namnet Jonasparken. Sätt upp skyltar med parkens namn. Ge stråket i sin helhet ett namn. Knyt samman stråket med det föreslagna öst-västliga stråket från Vikingaplatsen till Bjärehovsparken.

Park vid Jonasgården.

11. Parkområde vid Lärkans Förskola – Bundys park

En park från 1970-talet som binder samman grupphusbebyggelsen runt parken. Genom parken går ett gång- och cykelstråk i öst-västlig riktning och ett i nord-sydlig riktning. I mitten av parken, norr om förskolan, anlades i slutet av 1990-talet en stor gräsyta som kan användas till bollspel o dyl. Tidigare fanns ett trädgårdsmästeri i detta område. Trädgårdsmästeriet ägdes av familjen Bundy, därav namnet Bundys park. I den östra respektive den västra delen finns täta och höga buskage med Amerikanskt hagtorn som skapar ett antal mindre rum. I parken finns två lekplatser.

Helhetsbild

En kvarterspark och ett kommunikationsstråk som är typiska för 1960- och 1970-talsområden.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Sätt upp skyltar med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för parken som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt vilka karaktärer som önskas utvecklas i parkområdets olika delar. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

Gångväg.

Lekplats.

Höga buskage i öster.

Gamla träd i väster.

12. Parkområde öster om Jonasgården – 27:an

Parken består av ett smalt grönområde i mitten av en enhetlig grupphusbebyggelse från 1960- och 1970-talen. Mot parken gränsar villorna direkt med en fönsterlös fasad, carport, klippt häck eller staket. I väster utvidgas parken till ett kvadratisk rum som korsas diagonalt av två gångstråk. Här ligger också en lekplats. I början av 1990 talet kompletterades området med naturliga planteringar. Parken har inget officiellt namn, men kallas i folkmun för 27:an efter den gamla fastighetsbeteckningen Flädie 27.

Parkstråket innehåller ingen gång- och cykelväg i öst-västlig riktning utan endast korsande stråk i nord-sydlig riktning.

Helhetsbild

Parkrummet är smalt och består i stort av en gräsmatta som går ända fram till husfasad eller häck. Parken har en funktion av avgränsare mellan villaområden. Kvadraten i mitten av parken har en funktion för vistelse och lek.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Ge parken ett namn och sätt upp skyltar med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram som beskriver parkens funktion samt hur den ska skötas och utvecklas. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

Gräsyta mellan husrader.

Lekplats i mitten av parken.

13. Parkområde vid Alfredshällsskolan

Alfredshällsskolan med omgivande parkområdet ligger centralt i ett bilfritt parkstråk som bildas mellan utifrånmatade bostadskvarter, vilket är typiskt för de bostadsområden som planerades under 1960- och 70-talen. Norr om skolan finns en större öppen gräsyta, höga träd och buskage. Parken fortsätter i smala stråk kring trädkantade gång- och cykelvägar, mot öster mellan villakvarteren samt mot söder, öster om skolan,

Parken omges på tre håll av enhetlig gruppbebyggelse från 1960- och 1970-talen. Mot norr och väster är bebyggelsen mer varierad med hus från olika tidsepoker, bl a Lillgården som ligger i hörnet av Per Claus väg och parken. Per Claus väg kan följas tillbaka till enskiftet, då nya vägar förlades i ägo gränserna.

I området bedrevs tidigare trädgårdsmästeri och plantskoleverksamhet. Rester av denna verksamhet i form av stora träd är i dag synliga i parken. Alfredshällsskolan har fått sitt namn efter Alfred Jensen som drev Bjärreds plantskola på den plats där förskolan ligger i dag. Familjen Stubbendorff bedrev ett trädgårdsmästeri i området fram till början av 1980-talet.

Alfredshällsskolans byggnader visar en utveckling i arkitekturen från den gamla skolbyggnaden, förskolan, med en tidstypisk stil från 1970-tal med stora ”tungta” tak och mörkbruna trädetaljer till den nya skolbyggnaden från år 2000 i ljusa färger och med mycket glas och luft.

Helhetsbild

Området består av en park och ett kommunikationsstråk kring en skola, centralt i ett bostadsområde med enhetlig gruppbebyggelse. Parken gränsar även till äldre bebyggelse och en gammal vägstruktur, vilket ger parken karaktär och en historisk koppling.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Ge parken namnet Alfredshällsparken och sätt upp skyltar med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram som beskriver parkens funktion samt hur den ska skötas och utvecklas. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

Gräsmatta med gamla träd norr om skolan.

Gamla träd längs gång- och cykelväg.

Den gamla skolbyggnaden.

Den nya skolbyggnaden med en öppen gräsyta framför.

14. Carl Olssons park

Parkområdet sträcker sig längs den norra sidan av Carl Olssons väg, från Södra Västkustvägen i väster till Alfredshällsvägen i öster. Parken utgör gräns för den samlade bebyggelsen i Alfredshäll och det öppna jordbrukslandskapet. Parken har fått sitt namn efter Carl Olsson, som tidigare bedrev lantbruk i området.

I väster an knyter parken till en gammal gård, Bjärred 50:9 som legat här sedan början av 1800-talet, den gamla järnvägsstationen samt Bjärreds Saltsjöbad, omgivna av gamla, höga lövträd, företrädesvis bok. I mitten av parken förbinder en bred rektangulär gräsyta parkstråket med Alfredshällsskolan. I parken finns en lekplats.

I den östra delen av parken går en belyst gång- och cykelväg. I den västra delen, efter mittaxeln som förbinder parken med Alfredshällsskolan, går gång- och cykelvägen parallellt med Talltitevägen

Parken innehåller en varierad växtlighet av olika arter lövträd och buskar samt naturlika planteringar, som bildar ett antal rum genom vilka gång- och cykelvägen passerar. I mitten av parken, vid förbindelsen med Alfredshällsskolan, ligger en dagvattendamm som omges av gamla ädelgranar. Granarna är rester av från den plantskoleverksamhet som tidigare bedrevs i området, under Alfredshällsskolan ovan.

Helhetsbild

En grön och lummig park med många olika rumsbildningar som möjliggör en variation av upplevelser. Ett viktigt parkstråk i södra Bjärred. Den västra delen knyter an till det gamla Bjärred.

Utveckling

Ge parken namnet Carl Olssons park och sätt upp skyltar med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för parken som beskriver dess funktion samt hur parkens ska skötas och utvecklas. Förstärk stråkets koppling med stationen, Bjärreds Saltsjöbad och gång- och cykelstråket längs Västkustvägen. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

Förbindelse med Alfredshällsskolan.

Gamla träd vid damm.

Gångväg genom ett "rum" i parken.

Gården Bjärred 50:9.

Urval: Offentliga platser och miljöer i Borgeby

1.	Norra Västkustvägen	108
2.	Parkstråk i Borgeby	109
3.	Område vid Tennisvägen	110

1. Norra Västkustvägen

Norra Västkustvägen är en del av den gamla vägen från Malmö till Helsingborg. Mellan Lomma och Borgeby löper vägen i den äldre gränsen mellan inägorna och strandzonens fälad. Före Laga skiftet, 1859-60, låg byn vid Borgeby kyrka och Borgeby slott. Vid skiftet byggdes socknens fattighus och skola vid landsvägen söder om byn, nuvarande Borgeby. Här fanns vid den tiden ingen bebyggelse. Under slutet av 1800-talet skedde en utbyggnad med gathus längs landsvägen. Den bebyggelsen är bitvis bevarad, men Borgeby består till stor del av villor från slutet av 1900-talet.

Vägen är idag inte längre en genomfart. En förbifart, Österleden, som förbinder Bjärred med E6 och Löddeköpinge, har byggts i en vid bäge öster om byn.

Norra Västkustvägen är en smal tvåfältig väg med de kringliggande husen eller trädgårdens häck, staket eller mur gränsande direkt mot vägen. Längs den östra sidan av vägen finns kantstöd i betong som avgränsning för gående och cyklister. I betongstöden står vita plastlister med reflexer. Längs vägen finns två avsmalningar samt ett gupp i betong. Dessa åtgärder genomfördes för att reducera hastigheten då vägen var en genomfartsväg.

Helhetsbild

Norra Västkustvägen har karaktär av en gammal byväg, med husen nära och ofta med långsida och entré mot vägen. Häckar och stora träd bildar en grön vägmiljö. De åtgärder som tidigare genomförts i trafiksäkerhetshöjande syfte stämmer dåligt med vägens karaktär, vad gäller materialval och utformning.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Tag fram ett utvecklingsprogram för vägen som beskriver vägens historia och ger förslag på upprustning av vägen. Låt vägen utvecklas till den byväg den varit. Ta bort de limmade betongkantstöden och plastlisterna. Om en markering av gångbanan behövs, bör den utformas på ett sådant sätt att den stämmer med kulturmiljön (ett sätt kan vara en grusad gångbana). Ge vägdelen en belysning som svarar mot karaktären av bygata.

Stora träd kantar vägen.

Betongstöd med plastlister som avgränsning mot gående och cyklister.

2. Parkstråk i Borgeby

Stråket löper i öst-västlig riktning i mitten av Borgeby, vinkelrätt mot Norra Västkustvägen. Längs stråket går en gång- och cykelväg, som via Rutsborgskolan förbinder Borgeby med Bjärred. I öster avgränsas stråket av en tät vegetationsridå mot åkern. Här ligger en lekplats omgiven av gamla träd, bl a fruktträd. Det är troligt att marken har tillhört en gammal trädgård. I området fram till Norra Västkustvägen växer olika arter av gamla träd, bl a plataner och ekar. Väster om Norra Västkustvägen växer gamla askar som kan ha tillhört en äldre gård. Här finns också en stor lekplats och en gräsplan som används för fotbollsspel. Väster om fotbollsplanen ligger Domedelja mosse, ett naturreservat. Gång- och cykelvägen går i norra kanten av naturreservatet. Parkstråket kommer att ingå ett större stråk när östra Borgeby byggs ut, se nedan.

Helhetsbild

Ett parkstråk som är uppbyggt kring en gång- och cykelväg. Parken innehåller gamla träd och fruktträd, vilket kan förklaras med att denna del av parken förmodligen har tillhört en gammal trädgård. Parkstråket är ett viktigt kommunikationsstråk till skolan och till Bjärred.

Domedelja mosse.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Ge stråkets olika parker ett namn och sätt upp skyltar om parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för stråket väster om Norra Västkustvägen, på liknade vis som de planerade nya områdena öster om vägen, se nedan. De gamla träden är viktiga.

Borgeby planeras att byggas ut med villabebyggelse, från den nuvarande östra bebyggelsegränsen fram till Österleden. Området kallas Östra Borgeby. För utbyggnaden har ett kvalitetsprogram för stadsrumsgestaltning tagits fram av White Arkitekter AB, Kjell Nyberg och Ulrika Eriksson tillsammans med Svenska Landskap AB, Ann-Sofie Högborg och Gunilla Gombrii. Programmet beskriver den strukturella uppbyggnaden av bostadsområdena – bydelarna och de olika landskapsrummen – parkerna.

Förslagsställarna har tagit fasta på de gamla fastighetsindelningarna i öst-västlig riktning och skapat en serie öst-västliga landskapsrum som utgör en stomme i den nya planen. De östvästliga gröna rummen förbinder Borgeby visuellt med omgivande landskap och utgör gemensamma landskapsparker för de boende i Borgeby. De olika delarna ges en skiftande karaktär och funktion. Det nord-sydliga gröna stråket, beläget strax öster om den nuvarande bebyggelsegränsen, ska fungera som en fog mellan gamla Borgeby och den nya bebyggelsen och indelas i en sekvens av mindre parkrum

Rutborgsvägen fortsätter att vara en smal landsväg som på båda sidor omges av flera rader fruktträd – ”fruktodlingen” – som skapar en karaktärsfull entré till Borgeby från öster. I stråket i mitten, som är en fortsättning på det östvästliga stråket genom Borgeby, anläggs en aktivitetspark med en öppen karaktär, med pelarträd som ger rymdkänsla och en damm samt en kvarterspark som ska ges en omsorgsfull och prydlig gestaltning. Norr om detta stråk anläggs en park med skogskaraktär – Skogsparken. Öster om idrottsområdet och fotbollsplanerna anläggs en vildmarkspark för lek, jogging och hundrastning.

Bollplan väster om Norra Västkustvägen.

Gamla träd vid Norra Västkustvägen.

Lekplats i östra delen av stråket.

3. Område vid Tennisvägen

Norr om Tennisvägen ligger ett idrottsområde. I dess södra del finns en stor parkeringsplats i asfalt och en återvinningsstation. Öster därom ligger LBTK, Lomma-Bjärreds Tennisklubbs tennisbanor, en stor lådliknande byggnad som rymmer åtta tennisbanor samt klubbhus och omklädningsrum. Norr tennishallen ligger BIF, Bjärreds Idrottsförening och BFK, Borgeby Fotbollsklubbs klubbhus samt sex fotbollsplaner, varav en omges av löparbanor. Fotbollsplanerna omges av trädrader och i öster finns en planterad jordvall som avgränsning och skydd mot Österleden. I väster går en gång- och cykelväg, kantat av gamla träd, som förbinder idrottsområdet med Bjärred och villaområdena i Borgeby.

Helhetsbild

Området har en tydlig karaktär av sport och idrott. Tennishallen, som ligger något nersänkt i förhållande till omgivningen, är en dominerande volym. Trädridåer runt och mellan fotbollsplanerna bidrar till att området inte upplevs så storskaligt.

Träd längs gång- och cykelvägen.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Tag fram ett utvecklingsprogram för idrottsområdet. Träden i området är viktiga ur flera aspekter, dels för att skapa lä för fotbollsspel och dels för att ta ner skalan och skapa mindre rum. Kringgärda återvinningsstationen med vegetation på liknande sätt som i Bjärred. En komplettering med naturlika planteringar kan tillföra området mer parkkaraktär.

Fotbollsplaner.

BTK-hallen.

Ordlista

A

Absid, mångsidigt eller halvrunt rum. Avslutande rum i en kyrkobyggnad.

Allé, gata eller väg som kantas av planterade träd på båda sidor.

Allmänning, gemensamt ägd mark, tillhörande till exempel en by.

Ankarjärn, stång av metall som används för att förankra träbjälkarna i murverket.

Ankarlut, i fasad synlig förankring, avsedd att uppta och fördela dragkraften från ankarjärnet.

Attikavåning, halvåning över en byggnads huvudgesims

Avenbok, bokliknande, lågväxande träd som ofta odlas i parker och trädgårdar, friväxande eller som häck, då den klarar ganska hård klippning.

Avsaluproduktion, tillverkning av varor för försäljning.

B

Baldakin, skydds- eller prydnadstak över till exempel ingång eller predikstol.

Balusterdocka, stolpar som bär upp täckplattan i en balustrad, ofta svarvade i en päronliknande form.

Balustrad, kraftigt räcke bestående av en rad stolpar (balusterdockor) med en täckplatta som löper ovanpå.

Betong, blandning av cement, ballast (grus eller sand) och vatten.

Blindering, dekorativ fördjupning i fasad, ofta formad som ett fönster. Vanligt förekommande i den medeltida arkitekturen.

Burspråk, utskjutande fönsterförsatt fasadparti.

Buxbom, en vintergrön buske med små läderartade, tättsittande blad. Ofta använd i häckar, klippt i olika former.

D

Dagvatten, ytavrinnande regn-, spol- och smältvatten som rinner på hårdgjorda ytor, eller på genomsläpplig mark via diken eller ledningar till sjöar, vattendrag eller reningsverk.

E

Egnahem, friliggande enfamiljshus uppförda med stöd av så kallade egnahemslån, ursprungligen främst på landsbygden. Egnahemsvillor uppfördes från 1900-1950. Numera allmän benämning på småhus bebodda av ägaren.

Ekonomibyggnad, inom lantbruket förknippade byggnader för driftsändamål, till exempel stall eller ladugård.

Emporievåning, våning ovanför ingångshallen i en medeltida kyrka, genom en arkad öppen mot kyrkorummet.

Enskifte, jordbruksreform under 1800-talets början som syftade till att samla olika jordägares utspridda ägor till sammanhängande områden.

Eternit, varumärke för asbestcement, av vilket man bland annat tillverkade fasad- och takplattor. Tillverkningen av eternitprodukter startade i Lomma 1907 men upphörde 1977 som en följd av påvisade medicinska risker.

F

Falsad plåt, plåt sammanfogad genom omböjning av kanter i syfte att få täta skarvar.

Farstukvist, täckt utbyggnad framför ingångsdörr.

Fattighus, äldre inrättning, upprättat av en kommun, där fattiga fick nödortfört uppehälle.

Fris, dekorativt arkitekturelement i form av ett horisontellt bandliknande fält i en fasad.

Frontespis, ovanför taklisten förhöjt, vanligen gavelliknande parti av en byggnad.

Funktionalism, arkitekturstil under 1930-talet, även kallad "Funkis". Typiskt för tiden var att man ville betona den moderna livsstilen. Arkitekterna ville att en byggnads syfte skulle synas också på utsidan. Karaktäristiskt var platta tak, fönsterband, vit färg, mycket ljus och eftersträvan av det enkla.

Fönsterbåge, öppningsbar ram i vilken fönsterglaset sitter.

Fönsterkarm, fast ramverk runt ett fönster.

Fönsterluft, del av fönster som delas av fönsterbågar eller fönsterpost.

Fönsteromfattning, markering i fasaden som inramar ett fönster.

Fönsterpost, vertikal eller horisontell del av fönsterkarmen som delar upp fönstret i olika luft.

Förband, förhållandet mellan murade stenar i en fasad:

Förbländertegel, beklädnadstegel tillverkat med hög precision, klinkerliknande i varierande former och färger, vanligt i Skåne och på västkusten, tillverkades i slutet på 1800-talet.

G

Gatehus, hus på landsbygden som beboddes av de som inte hade eget jordbruk.

Gavelröste, den del av en byggnads gavel som befinner sig ovanför takfoten.

Gavelspets, översta delen av gavelröset.

Generalstabskartan, ursprungligen militärt framställd topografisk karta. Generalstabskartan över Sverige började tillverkas 1837 och användes fram till 1979. Kartan utfördes i skala 1:100 000 för södra och 1:200 000 för norra Sverige.

Gesims, vanligen profilerat listverk, ofta dekorativt, som löper horisontellt i byggnadens fasad.

Glasblock, block av pressat glas, avsett att muras in i till exempel väggar.

Gotik, arkitekturstil under högmedeltiden som kännetecknas av smala, spetsiga former, särskilt inom kyrkoarkitekturen. Under 1800-talet blev gotikens formspråk åter populärt i den så kallade nygotiken.

Gråsten, allmän benämning på bergarterna gnejs och granit.

Gördelgesims, **Gördelband**, horisontell list som delar av en fasadyta, vanligen mellan två våningsplan.

H

Hamla, skära av skott, kvistar och grenar på ett träd. Gjordes förr exempelvis för att få foder till djuren. Pilträd i Skåne brukar hamlas och får då sitt karaktäristiska utseende.

Hemman, äldre benämning på jordbruksfastighet som ekonomisk enhet.

Historiserande, benämning på de arkitekturstilar under 1800-talet som bygger på äldre stilar och mönstre.

Hodda, dialektalt, eg. fiskehodda/fiskebod, mindre byggnad placerad längs kusten för förvaring av fiskeredskap.

Holländarmölla, väderkvarn med fast kvarnhus och rörlig överdel.

Hålkälstegel, tegelsten där ena långsidans kant har en konkav urgröpfung

Hörnkedja, lodrät rad av stenar i en byggnads hörn, utföres även som imitation i puts.

J

Jugend, arkitekturstil kring sekelskiftet 1900. Karaktäristiskt är mjuka, rundade former samt dekorativa växtmotiv i fasaderna.

K

Kapitäl, dekorativt krön på kolonn, pelare eller pilaster.

Karnap, fyrkantigt eller månghörnt utsprång på en fasad, ovan marken, ofta uppburet av konsoler och fönsterförsett. Vanligt i medeltida arkitektur, ibland med skytteglugg.

Kedjehus, småhustyp där huskropparna är länkade vid varandra genom en mindre byggnadsdel som ofta inrymmer garage eller förråd.

Klassicistisk, som stilmässigt anknyter till antikens formspråk. Antika arkitekturelement såsom kolonner, frontoner och gesimsar används liksom antikens geometri och proportionslära.

Klinker, hårdbränt tegel med glasartad yta.

Knutar, hörn på en byggnad. Ursprungligen om fognarna i hörnen på ett timrat hus.

Kolonn, fristående rund bärande pelare.

Konsol, utskjutande stöd från fasad för att bära upp till exempel en balkong. Förekommer även i rent dekorativt syfte.

Kor, utrymme i en kyrka mellan altarrummet och långhuset.

Korrugerad plåt, plåt som pressats till en vågig form.

Korspostfönster, fönster där fönsterposterna bildar ett kors.

Korsvirke, byggnadsteknik där stommen utgörs av timmer och fyllningen däremellan av till exempel tegel eller flätade vidjor som klinats med lera.

Kullersten, liten sten med runda former, används som gatläggning.

Kvadersten, rätvinklig sten som huggits ut för byggnadsändamål.

L

Lanternin, lyktformad överbyggnad på tak eller torn ofta för utsmyckning men även för belysning eller dagsljusintag

Lertäkt, urgröpfung i landskapet som följd av upptagning av lera för tegeltillverkning.

Liguster, en grenrik buske ofta använd i häckar.

Lisen, vertikalt, utskjutande murband i synligt murverk eller i puts i en fasad, starkt stiliserad kolonn, utan kapitäl eller bas.

Loggia, i byggnad utåt öppet, verandaliknande utrymme, oftast uppburet av pelare.

Lunettfönster, halvcirkelformat fönster.

Långhus, församlingsrummet i en kyrka.

M

Mangårdsbyggnad, huvudbyggnad och bostadshus på större gård.

Mansardtak, sadeltak med brutet takfall.

Marmor, typ av hård ådrig kalksten ofta skimrande i olika nyanser.

Mensalhemman gård som ägdes av kyrkan, utöver prästgårdarna.

Mezzaninvåning, låg mellanvåning, i fasaden ofta redovisad med ett horisontellt fönsterband av små fönster.

Modernism, arkitekturstil under 1930-talet och framåt. Modernismen kännetecknas av en öppenhet för förändring och sökande efter det nya. Inom arkitekturen är man emot de äldre stilarna. Modernismen slog igenom efter Stockholmsutställningen 1930.

Mosaik, sammansättning av en mängd småbitar, till exempel kakel, sten eller glas till en geometrisk form eller en bild. Används även som fasadbeklädnad.

N

Nationalromantik, arkitekturstil under 1910-talet. Arkitekterna inspirerades av den äldre inhemska bebyggelsen. Byggnaderna fick en tung och sluten gestaltning. Vanligt är mörkt tegel och detaljer i natursten, eller faluröda träpanelfasader.

Nock, taknock, översta skärningslinjen mellan motstående takfall.

Nyromanik, arkitekturstil under den senare delen av 1800-talet. En återblick till de medeltida stilarna där former som runbågen och tunga, slutna fasader togs upp på nytt.

P

Panelarkitektur, arkitekturstil som tog form under 1800-talets slut. De många sågverken gav upphov till nya möjligheter. En rik panelarkitektur utvecklades. Listverk, knutbrädor och pilastrar delar in fasaden i fält med liggande och stående panel. Lövsågeriarbeten pryder gavelspetsar och verandor.

Papp, takpapp, taktäckningsmaterial av papp som är impregnerad med olja.

Parhus, två sammanbyggda enbostadshus som givits en sammanhållande gestaltning.

Pergola, gång som är täckt med glest placerade smala stöd, ofta övervuxen med klängväxter.

Perspektivfönster, enluftsfönster utan spröjs, ofta om stort fönster som är bredare än vad det är högt.

Pilevall, rad av pilträd, ofta ut med vägsträckningar eller ägogränser, vanligt i det skånska slättlandskapet.

Pivåhängd (om fönster), fönster som öppnas genom svängning runt vågräta tappar vid fönstrets halva höjd.

Portlider, byggnad, vanligen i två våningar, med portöppning i nedervåningen som leder in till en gårdsplan.

Pulpettak, tak med fall endast åt ett håll.

Punkthus, fristående hus i mer än tre våningar, med trapphus beläget i husets kärna.

Puts, tunt lager av bruk på en fasad.

Putsrustik, utformning av putsade ytor för att efterlikna till exempel kvadersten.

R

Radhus, sammanhängande länga av enbostadshus i regel i en eller två våningar.

Revetering, putsbeklädnad på trähus.

Romanik, arkitekturstil under tidig medeltid, även betecknat rundbågestil. Karaktäristiskt är de runda formerna och de tunga intrycken, vanligt i kyrkobyggnader.

Rundbåge, båge eller valv i en byggnad som har formen av en halv cirkel.

Rusticerad, fasadyta med grovt uthuggna kvaderstenar. Rusticering kan även imiteras i till exempel puts (*putsrustik*).

Råglas, glas med skrovlig yta.

S

Sadeltak, tak med raka, obrutna takfall.

SCAFT-planering, stadsplanering där de olika trafikslagen separeras, biltrafik för sig och gång- och cykeltrafik för sig. SCAFT var en handbok med riktlinjer för trafiksäkerhet som kom ut på 1960-talet, förkortningen står för Stadsbyggnad Chalmers: Arbetsgruppen För Trafiksäkerhet.

Shingel, taktäckningsmaterial av asfaltimpregnerad papp eller glasfiberväv, utformat för att efterlikna små plattor. Finns i många olika kulörer.

Skiffer, gråsvart bergart som kan delas till tunna skivor och användas till exempel till takskiffer.

Skånska rekognosceringskartan, Skånska rekognosceringskartan 1815-20 är en topografisk karta som omfattar större delen av Skåne. Den togs fram för militära ändamål och är i skala 1:20 000.

Skärmtak, litet tak som skydd för till exempel ljus, stänk eller insyn.

Slamning, metod att bestryka en fasad med tunt bruk så att teglets struktur ändå är synlig.

Slätputs, puts med finkornig ballast som bearbetats till en slät yta.

Smidesjärn, järn som innehåller mindre än 0,5% kol. Smitt järn används i till exempel grindar och räcken.

Solbänk, ovensida av murverk utanför fönster, oftast putsad eller i natursten.

Spritputs, puts med en grov yta där ballasten består av grövre sandkorn.

Spröjs, list, vanligen av trä, som delar upp ett fönsters yta.

Stickbåge, båge eller valv som har formen av ett cirkelsegment, som är mindre än en halv cirkel.

Stilisera, förenkla och framhäva det typiska vid avbildning av något, till exempel ett växtmotiv i en fasad.

Strävpelare, pelare eller stödmur som skall motverka trycket från ett valv.

Suterrängvåning, våning helt eller delvis belägen under marknivå.

Sågtandsgesims, list av diagonalt mot murverket ställda tegelstenar, som i fasaden bildar en sågtandsliknande zigzagform. Även kallat strömskift.

T

Takfall, lutning av en takyta.

Takfot, nedre, horisontella, avslutningen på ett takfall.

Tandsnitt, listornament i form av en rad tättsittande och regelbundet ordnade kubformner på listens undersida

Tegel, byggnadsmaterial av lera som först torkats och sen bränts till olika former.

Travé, utrymmet mellan pelarna som bär upp ett, i kyrkan, slaget valv.

Tujor, vintergröna barrträd med mjuka, yviga barr och urnformade kottar. Tuja planteras ofta som prydnads-träd i parker och trädgårdar.

Typhus, villa uppförd efter typritningar.

Tälttak, (pyramidtak) tak med fyra takfall som upptill möts i en spets.

V

Valmat tak, sadel- eller mansardtak som på kortsidorna avslutas med ett takfall i stället för en vertikal gavel.

Vapenhus, förhall i kyrka där man i äldre tider lade sina vapen.

Vindskiva, skiva eller bräda som avslutar den utskjutande delen av taket på gaveln.

Volutgavel, vågformat gavelparti smyckat med spiralformade ornament.

Vång, skånskt ord för gärde, fält

Litteraturförteckning, ordlista

Dravnieks, G, *Byggandets Ord*, K-Konsult AB och AB svensk byggtjänst, 1988

Stewénus, J, *Kulturmiljövårdens bebyggelseregister*, Riksantikvarieämbetet, 1998

Broby-Johansson, R, *Konstordbok*, Rabén o Sjögren, 1968

Ahlstrand, J.T, *Arkitekturtermer*, Studentlitteratur, 1969

Björk, C, m. fl. *Så byggdes husen 1880-1980*, Stockholms Stadsbyggnadskontor och Statens råd för byggnadsforskning, 1984